

The background of the entire page is a light blue color. It is decorated with several yellow scribbles. In the upper half, there are three distinct, upward-pointing arrow-like shapes made of multiple parallel yellow lines. In the lower half, there is a large, dense, and chaotic mass of overlapping yellow scribbles that fills the bottom portion of the frame.

factors d'èxit en infants atesos en CRAE

FUNDACIÓ PLATAFORMA EDUCATIVA

factors d'èxit en infants atesos en CRAE

FUNDACIÓ PLATAFORMA EDUCATIVA

agraïments

Volem agrair a totes les persones que han col·laborat desinteressadament en la redacció d'aquest llibre, especialment el pròleg del llibre que ha fet la Sra. Imma Pérez, Secretària d'Infància i Adolescència del Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya.

Volem destacar la col·laboració científica entre la Universitat de Girona, concretament, l'Institut de Recerca sobre Qualitat de Vida (IRQV) i la Fundació Plataforma Educativa, gràcies a la qual, s'ha pogut portar a terme l'estudi «Factors d'Èxit en els Infants acollits en Centres Residencials d'Acció Educativa», que volem compartir amb vosaltres en aquest llibre. L'objectiu d'aquest contracte, ha estat la col·laboració per desenvolupar la recollida de dades i l'anàlisi de resultats d'aquest estudi.

L'autoria d'aquest estudi correspon a l'equip de l'IRQV, i volem destacar especialment la tasca desenvolupada per la Sra Carme Montserrat, per tot el procés d'anàlisi de dades que ha realitzat, juntament amb el seu equip: Mònica González, Sara Malo, Leticia Araujo Moreira da Silva, Dolores Navarro i Irma Bertran, sota la Direcció de Ferran Casas, a qui també volem agrair la seva dedicació.

Agraïm, també, el suport tècnic en l'estudi que hem rebut per part de la Secretaria d'Infància i Adolescència com a organisme depenent del Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya i més concretament de l'Observatori dels drets dels infants de DGAIA

Per part de Fundació Plataforma Educativa, volem destacar i agrair a la Sra. Mònica Canela la seva implicació i participació en la recollida de dades i el seu anàlisi, així com el fet de ser la responsable de coordinar amb l'IRQV aquest recerca i la confecció d'aquest llibre.

I sobretot, agraïm molt sincerament, als nois i noies que han participat en les entrevistes de l'estudi i als extutors d'aquests joves entrevistats, sense els quals aquest estudi no s'hagués pogut portar a terme. També volem agrair a tots aquells que ens han facilitat la tasca de recerca dels joves.

sumari

Presentació	6
Pròleg.....	8
1. Introducció i justificació	11
2. Objectiu de la recerca.....	15
3. Mètode	19
4. Resultats	29
5. Contextualització i discussió dels resultats	85
6. Conclusions i propostes	99
7. Referències	105
8. Glossari.....	109
9. Annexes.....	111

presentació

Poques vegades es dediquen tant esforços a identificar i analitzar els factors que fan possible l'èxit dels infants i joves acollits als centres residencials d'acció educativa, és a dir els indicadors que serviran per garantir la integració d'aquells infants i adolescents que durant una època de la seva vida s'han vist separats de la seva família i «criats» per l'administració pública.

Estem davant d'un estudi realitzat conjuntament per l'Institut de Recerca sobre Qualitat de Vida de la Universitat de Girona i la Fundació Plataforma Educativa. De tots és conegut l'IRQV al qual avalen les sigles universitàries, per això voldria destacar el llarg itinerari que avala a la Fundació Plataforma Educativa des de l'any 1994, que té el seu origen en l'Associació Plataforma Educativa 3 Esses i defineix la seva tasca en base a la promoció de la qualitat de vida de la persona i els col·lectius en situació d'exclusió social. Aquesta entitat ha demostrat al llarg d'aquests anys que el rigor, l'esforç, el treball i la gosadia d'afrontar nous projectes encapçalen el seu dia a dia, i demostrant la certesa del paradigma de moda consistent en la major corresponsabilitat entre el sector públic i el privat com a garant de millor eficiència i eficàcia en les polítiques públiques.

Estem davant d'un estudi veraç que no amaga ni dispersa, i que a partir de l'avaluació d'un grup de joves desinternats de tres centres seleccionats de les comarques de Girona, permet extreure unes conclusions i propostes de millora que traduïdes en recomanacions permetran al lector avesat a deduir

que el aplicar-les afavoriran la integració d'aquests nens i nenes, nois i noies i, millorant el seu benestar i afavorint per tant el seu èxit personal i social.

Serveixi l'estudi per repensar des de l'Administració Pública l'ús dels internaments tant llargs i de les oportunitats reals que s'ofereixen a aquests infants i joves de retorn amb les seves famílies, les quals sense intervencions massives, pel sols transcurs del temps no canviaran les seves dinàmiques de desemparament.

Serveixi també per analitzar globalment la prematuritat de maduresa que fa la societat vers aquests joves, que els força a fer-se adults abans i als que cal dotar d'oportunitats per evitar que siguin usuaris crònics de serveis socials.

Serveixi finalment per conscienciar-nos que els centres de protecció són un repte que cal seguir de prop, l'evolució dels mateixos, les experiències viscudes, els nous models fan que calguin indicadors rigorosos com els que l'estudi ofereix per baremar-los, per diferenciar on acaba la bona fe i comença la professionalitat, en una paraula, per oferir una «criança» de ciutadans i ciutadanes lliures.

Sra. Imma Pérez

SECRETARIA D'INFANCIA I ADOLESCÈNCIA
DEPARTAMENT D'ACCIÓ SOCIAL I CIUTADANIA

pròleg

La Fundació Plataforma Educativa va iniciar la seva acció en l'àmbit de l'Atenció a la Infància i Adolescència en risc ara ja fa quinze anys. Durant aquests anys s'ha treballat per disposar i oferir d'uns serveis de qualitat que afavoreixin i millorin el benestar de les persones ateses, en aquest sentit, perquè els infants i adolescents que no poden viure amb la seva família, puguin viure i créixer en un entorn protector i rebre una atenció integral, sempre tenint molt present la individualitat –potencialitats i necessitats– en cada moment i de cadascú.

En el procés de desenvolupament del projecte de gestió i educatiu dels CRAE hi ha hagut els moments d'anàlisi, reflexió i valoració. Fruït d'això, han sortit noves propostes que donen respostes innovadores a necessitats emergents. S'han incorporat aquells aspectes que han pogut sorgir o s'han modificat aquells que ja no són vigents, ja sigui perquè s'ha incorporat una nova metodologia de treball, nous objectius més adaptats als infants i/o joves que s'atenen, ...o fins i tot perquè la infraestructura ha sofert canvis que fan possible desenvolupar la vida quotidiana en uns altres paràmetres...

Per tant, la recerca de la millora en la qualitat pren importància i desperta el nostre interès: en la gestió i desenvolupament dels serveis d'atenció a les persones, infància i adolescència.

Ha passat suficient temps per reconèixer que cal avaluat aquests programes per poder assegurar que estem oferint un servei adequat i de qualitat a tots els infants que necessiten estar acollits en residències¹.

L'avaluació dels resultats de l'estudi i de l'impacte de la intervenció educativa, significa una manera de fer una retrospectiva, veure com ho hem fet, veure on estem

i identificar elements especialment rellevants per continuar orientant l'atenció a la persona, vetllant pel benestar i la millora de la qualitat en cada un dels serveis.

La realització i la publicació de l'estudi ha estat una acció més. A partir de la l'objectiu que s'ha formulat: **identificar els factors d'èxit en els infants i joves acollits en CRAEs gestionats per Fundació Plataforma**, el que es pretén és esbrinar si hi ha factors de la intervenció educativa, de la infraestructura, de la gestió, de l'organització, de l'equip humà, entre altres,... que facilitin l'èxit. En el capítol 2 ja es planteja, **què entenem per èxit?** Hem de prendre el terme des d'una **visió pluralista basada en la perspectiva de la qualitat de vida** i ens centrarem en la detecció o identificació dels factors facilitadors d'èxit.

D'altra banda, l'interès i predisposició de l'entitat desenvolupar uns serveis de qualitat amb l'objectiu, sempre present, de donar una atenció integral i adreçada a la persona, perquè en un àmbit de creixement i desenvolupament diferent de la família l'infant pugui gaudir d'un clima de suport, d'afecte i d'educació, del referent que li permeti sentir-se tranquil i serè i en conseqüència, créixer i desenvolupar-se en totes les dimensions de la persona.

Sra. Anna M. Suñer i Damon
PRESIDENTA
FUNDACIÓ PLATAFORMA EDUCATIVA

¹ Fernández del Valle, Jorge, Bravo Arteaga, Amaia. Evaluación de la integración social en acogimiento residencial Psicothema, vol. 13 n. 2 pp 197-204

1. Introducció i justificació

Fundació Plataforma Educativa, amb una trajectòria de 15 anys de dedicació al treball educatiu en l'àmbit social, i més concretament, al treball educatiu en Centres Residencials d'Acció Educativa (d'ara endavant CRAEs), ha volgut dedicar uns esforços a estudiar i analitzar aquesta tasca. Per aquest fet hem comptat amb la col·laboració de la Universitat de Girona, concretament de l'Institut de recerca sobre Qualitat de Vida (IRQV) i del seu equip de recerca ERIDIQV².

Volíem fer una aturada en el nostre camí i així analitzar la feina que durant tots aquests anys hem desenvolupat a través dels professionals que han atès directament als infants i joves dels nostres serveis.

Per tant, l'objectiu d'aquest llibre, és fer difusió dels resultats que hem extret de l'estudi i poder apuntar cap a possibles millores en la orientació educativa. Amb aquest objectiu, s'ha procedit a l'estudi dels factors d'èxit de la intervenció educativa portada a terme en 3 CRAEs en concret: Salt, Segre i Sobrequés, gestionats en aquell moment per l'Associació Plataforma Educativa 3 Esses.

² Contracte de col·laboració científica entre l'Institut de Recerca sobre Qualitat de Vida (IRQV) de la Universitat de Girona (UdG) i la Fundació Plataforma Educativa (FPE), signat amb data 21/11/2009. L'Equip de Recerca sobre Infància, Adolescència, Drets dels infants i la seva Qualitat de Vida (ERIDIQV) pertany a l'IRQV.

L'interès que ha tingut Plataforma Educativa en aquest estudi, sorgeix de la voluntat, per part dels seus responsables, de millorar aquells aspectes educatius i organitzatius que puguin contribuir a un major benestar i adaptació dels nois i noies acollits, alhora que contribuir a una millora de les pautes educatives, tot intentant minimitzar aquells elements que puguin estar tenint una incidència més negativa.

Ens ha interessat analitzar les dades obtingudes amb la finalitat de copsar, des de la perspectiva dels usuaris i dels professionals que els acompanyen, quins canvis semblarien pertinents de realitzar en el funcionament actual de l'acolliment residencial i de quina manera s'haurien d'introduir.

Aquest interès, sumat al de conèixer com els nois i noies acollits perceben i avaluen aquest recurs de protecció i també les conseqüències que aquesta mesura pot tenir en la seva vida adulta, ens ha portat a decantar-nos per un estudi retrospectiu de casos individuals.

És per això que hem recollit les vivències i valoracions d'un conjunt de joves que varen estar acollits en algun dels CRAEs de la Fundació durant un període de les seves vides prou llarg com per a què la seva estada hagi pogut tenir algun impacte presumiblement important en la seva vida adulta; així com també les hem recollit després d'un temps suficientment dilatat, sota el supòsit que els efectes de l'impacte positiu o negatiu de la seva estada puguin ser expressats amb suficient distància en el temps per part dels nois i noies que han viscut l'experiència, havent pogut reflexionar sobre les condicions d'aquesta estada concreta en un CRAE.

Les opinions d'aquests nois i noies, conjuntament amb les dels educadors que van ser els seus tutors i tutores, s'han contextualitzat en funció de les característiques dels CRAEs en que varen estar acollits i de les dades que figuren en els expedients, tot això amb el propòsit de poder extreure'n propostes de millora fonamentades en les visions i experiències de les persones que més a prop han viscut el funcionament d'aquest tipus de centres.

2. Objectiu de la recerca

L'objectiu principal d'aquesta recerca ha estat el d'identificar **els factors d'èxit en els infants i joves acollits als Centres Residencials d'Acció Educativa** que gestiona la Fundació Plataforma Educativa (d'ara endavant FPE).

La principal font d'informació per aquesta identificació han estat les valoracions dels propis nois i noies que han estat en aquests centres, uns anys després de deixar-los. És per això que bona part de l'activitat investigadora es focalitza en la selecció i l'anàlisi dels relats facilitats per una mostra dels protagonistes d'aquesta experiència. Ara bé, també hem analitzat els relats valoratius d'una altra mostra d'educadors i educadores socials³ que van acompanyar aquests nois i noies durant la seva estada, en considerar que són un altre conjunt d'agents socials rellevants per a la nostra temàtica d'estudi. Finalment, també hem tingut en compte en aquesta anàlisi un ventall de factors històrics i contextuals que han semblat rellevants per entendre les trajectòries personals.

La temàtica que tracta cal entendre-la en el marc del sistema català de protecció a la infància i comporta molts elements de valoració d'uns recursos que la nostra legislació cataloga amb la denominació de Centres Residencials d'Acció Educativa (CRAEs), en aquest cas els que s'ofereixen específicament des de FPE.

³ Nota: Per a què la lectura i la pròpia redacció no esdevingui un tant tediosa o fatigant amb dobles formes, quan usem els termes educadors, entrevistats..., ens referim a individus dels dos sexes, llevat que en el text, s'hi especifiquin puntualment diferències per sexe.

El propòsit d'identificar factors d'èxit ha estat vinculat, lògicament, des del disseny del projecte, a la voluntat de fer els resultats aplicables, és a dir, a orientar-los per a què siguin útils per tal de millorar les pràctiques professionals i institucionals existents. Per tant, ens ha interessat analitzar les dades obtingudes amb la finalitat de copsar, des de la perspectiva dels usuaris i dels professionals que els acompanyen, quins canvis semblarien pertinents de realitzar en el funcionament actual de l'acolliment residencial i de quina manera s'haurien d'introduir.

Ara bé, què entenem per **èxit**? L'èxit podria ser una condició o situació definida a priori pels experts o investigadors. Per exemple, podríem dir que èxit és guanyar-se bé la vida econòmicament, o haver aconseguit estudis superiors, o haver superat traumes o dèficits afectius fins aconseguir una maduresa emocional. Una definició més modesta, força didàctica, si bé que excessivament ambigua o insuficientment rigorosa, que fan alguns autors, seria la de que èxit significa no haver caigut en una dinàmica d'exclusió social, o «haver-se'n ensortit» i haver «tirat endavant».

En aquesta recerca hem optat per una visió pluralista, basada en la perspectiva de la qualitat de vida: **L'èxit, en bona part, és allò que cada persona defineix com a èxit en la seva vida, com a assoliment d'objectius i aspiracions personals.** Per tant, està relacionat amb la satisfacció vital de cadascú. Ara bé, l'èxit també està relacionat, per altra part, en com els altres ens perceben i avaluen, és a dir, amb el fet que **els altres ens vegin com a satisfets amb les nostres vides.** I, en aquest sentit, hem considerat que uns observadors rellevants i clau són els que van ser tutors dels nois i noies, malgrat que en alguns casos els educadors ja no estan en contacte amb els joves. Per aquest motiu, la seva apreciació de la satisfacció del jove es remunta al període en que va deixar el centre.

En aquesta recerca, per tant, considerem la vessant més subjectiva de l'èxit: **les percepcions, avaluacions i aspiracions dels agents socials implicats en la temàtica objecte d'estudi.** Definició paral·lela a la que molts autors fan de **benestar subjectiu** com a component de la qualitat de vida (vegeu Casas, 1996; 2009).

A partir d'aquestes consideracions, la vinculació de l'èxit amb uns indicadors o factors no ens interessa tant establir-la en el moment present, sinó en el passat. És a dir, quan parlem d'indicadors d'èxit, ens referim a **factors facilitadors** dels assoliments que tant els joves com els educadors consideren que els han fet possible arribar a una situació vital que uns i altres consideren prou o molt satisfactòria (Casas, 1994; 2000).

Això suposa, primer, fer una valoració de com estan aquests joves actualment segons els diferents agents socials implicats i, segon, identificar en el passat els factors que poden haver facilitat la superació d'experiències adverses i, fins i tot, els que hagin comportat la introducció de canvis positius en les seves vides.

Els autors britànics Stein i Munro (2008), amb una llarga trajectòria de recerca en aquest àmbit (1980-2009) consideren, en definir les transicions vers l'etapa adulta, que la situació dels joves uns anys després d'haver passat pel sistema de protecció a la infància es pot diferenciar en tres grans categories⁴:

- a) els que entren a l'adulthood amb «èxit»;
- b) els que van sobrevivint, i
- c) els que encara es troben en plena lluita per sortir-se'n.

Els factors facilitadors d'èxit que aquests autors han identificat en el primer d'aquests grups (el de més «èxit» actual) a partir de la majoria d'edat són bàsicament⁵:

- Haver tingut estabilitat al llarg de la seva infància, especialment quan es trobaven dins del sistema de protecció.
- Que els recursos del sistema els hagin donat suport el màxim temps, no deixant-los sols abans d'hora.
- Haver rebut experiències de cura i atenció satisfactòries per part dels seus responsables.
- Tenir xarxes de suport positiu.
- Mostrar un percepció de tenir una identitat normal, de ser, voler ser o viure el màxim possible, igual com els altres infants i joves.

Aquest és, doncs, l'emmarcament conceptual d'aquest estudi, en que, en la presentació dels resultats, s'intenta identificar la presència de factors facilitadors d'èxit en les vides dels joves que han viscut uns anys a centres residencials d'acció educativa.

⁴ En anglès original: successfully 'moving on' from care, others 'surviving', others 'struggling' (Stein i Munro, 2008)

⁵ En anglès original: Stability, Leave care later, Satisfying career, Positive networks, 'Ordinary' identity (Stein i Munro, 2008)

3. Mètode

En coherència amb l'objectiu plantejat en aquest estudi i d'acord amb els plantejaments metodològics defensats per diferents autors tals com Smith (2007) o Bren i Flowerdew (2007), qui consideren que els nois i noies són subjectes actius que participen en la definició i incideixen en les representacions socials dels fenòmens que els envolten, hem optat pel pluralisme metodològic (Munné, 1986, 1994; Casas, 1996). Aquest pluralisme comporta utilitzar models mixtes que combinen alhora metodologies quantitatives i qualitatives per a l'estudi de fenòmens socials complexos.

Es pretén, doncs, conèixer les situacions que viuen i han viscut els nois i noies des de la seva perspectiva, és a dir, donant credibilitat a les seves afirmacions, percepcions i avaluacions bo i recollint també la perspectiva d'altres agents socials implicats, en aquest cas, adults. Com ja hem assenyalat, en aquest estudi també analitzem les opinions personals i professionals d'una mostra d'educadors de CRAEs amb el propòsit d'explorar i contrastar els seus punts de vista.

Per una banda, hem emprat tècniques quantitatives de recollida de dades mitjançant dos qüestionaris amb preguntes tancades i obertes que s'han administrat als educadors que van exercir de tutors dels nois i noies participants en l'estudi. A més, per tal d'obtenir dades referents a l'univers de nois i noies que van estar aollits en els diferents CRAEs de la Fundació (N=54), s'han buidat els seus expedients de protecció tot utilitzant una fitxa que també inclou ítems de resposta oberta i tancada. Les informacions obtingudes mitjançant preguntes obertes han estat categoritzades per poder-ne fer un tractament quantitatiu posteriorment.

Per recollir informació dels nois i noies, hem emprat tècniques qualitatives donat que ens permeten descriure, descodificar, traduir i sintetitzar el significat de fets que succeeixen més o menys naturalment en el món social (Ruíz i Ispizua, 1989). A més de les preguntes obertes dels qüestionaris, hem utilitzat l'entrevista individual semiestructurada, ja que permet explorar en profunditat percepcions i valoracions dels nois i noies sobre la seva experiència durant l'estada en acolliment residencial.

3.1. Participants

Els participants en aquest estudi formen part de dos col·lectius. Per una banda, nois i noies que van estar acollits durant una part de la seva trajectòria vital en algun dels CRAEs gestionats per la FPE i que, a partir dels expedients, es va comprovar que complien els criteris de selecció que es comentaran en aquest mateix apartat. A partir del llistat obtingut, es va adoptar com a mostra ad hoc aquells que van accedir a ser entrevistats. Per l'altra banda, també han participat a l'estudi un 55% dels educadors que van exercir de tutors d'aquests nois i noies durant el temps en que van estar acollits, seleccionant aquells que van exercir més temps de tutors dels nois i noies entrevistats.

3.1.1. Selecció dels nois i noies

Els criteris de selecció dels nois i noies subjectes d'aquest estudi van ser els següents:

- a) Que hagin estat acollits en algun dels CRAEs de la FPE, per un període mínim d'1 any;
- b) Que hagi passat un període de com a mínim 5 anys des de que van sortir del CRAE, i
- c) Que siguin majors d'edat en el moment de la realització de l'estudi (2009).

Segons les dades que recull la Fundació Plataforma Educativa mitjançant el Llibre d'Altes i Baixes, un total de 54 joves que havien estat acollits en els seus centres complien aquests criteris. Un d'ells no es va poder incloure en la mostra per defunció. Altres 11 es va decidir no incloure'ls, perquè presentaven una discapacitat intel·lectual superior al 40% i es va considerar que constituïen una submostra que, per les seves característiques, requerien un estudi diferenciat. Per tant, el total de nois i noies inclosos

en la mostra intencional va ser de 42. Sobre aquest grup s'ha realitzat un buidat d'expedients.

D'entre aquests 42 casos, cal dir que hi havia 7 joves que presentaven una discapacitat lleu (de fins a un 38%). Només 1 d'ells va donar la seva conformitat a formar part de l'estudi. Per altra banda, 19 joves no van poder ser localitzats i 8 no van accedir a ser entrevistats. La mostra real resultant d'aquest procés ha estat, doncs, d'11 nois i 4 noies (n = 15) d'edats compreses entre els 21 i els 31 anys.

3.1.2. Selecció dels educadors

El criteri per seleccionar els educadors participants en l'estudi és que haguessin estat durant més anys els tutors d'algun dels 15 nois i noies entrevistats, que en el moment de l'estudi se'ls pogués localitzar i que accedissin a contestar el qüestionari. El nombre de participants ha estat de 10, del total de 18 que treballaven entre els tres centres.

3.2. Instruments

Per tal de poder recollir i contrastar informació provinent de diverses fonts, s'han dissenyat quatre instruments específics per aquest estudi. Són els següents:

- Una fitxa per a la recollida i ordenació de la informació buidada dels expedients administratius i tècnics de protecció (vegeu l'Annex 1).
- Un guió d'entrevista individual semiestructurada pels joves (vegeu model a l'Annex 2).
- Un qüestionari per a la recollida d'informacions sobre les característiques dels CRAEs on van estar acollits els 15 joves entrevistats, per tal de ser complimentat per part dels educadors (vegeu l'Annex 3).
- Un qüestionari de preguntes obertes pels educadors, orientat a recopilar valoracions relatives a l'estada del noi o noia (vegeu l'Annex 4).

3.2.1. Fitxa de recollida d'informació a partir dels expedients

Aquesta fitxa està composta per 39 ítems que contemplen qüestions relacionades amb el pas del noi i noia pel sistema de protecció a la infància. Estan separats en cinc blocs:

- a) dades personals del noi o noia (edat en el moment de l'ingrés i edat a la sortida del centre);
- b) dades del CRAE on va estar residint (temps d'estada, si es va produir més d'un recurs d'acolliment residencial);
- c) dades referents al motiu i les mesures de protecció adoptades;
- d) dades del context familiar a l'inici i al final del recurs de protecció i
- e) dades referides a la seva escolarització/formació.

A l'apartat 3 es comenten de forma detallada els resultats obtinguts a partir d'aquest procés.

3.2.2. Guió d'entrevista individual semi-estructurada

Per al disseny del guió de l'entrevista individual semiestructurada s'han tingut en compte el model d'entrevista elaborat per Del Valle, Álvarez-Baz i Bravo (2003)⁶ i l'utilitzat en el projecte d'investigació YIPPEE⁷, tot introduint modificacions que s'han considerat adients per aconseguir millor l'objectiu d'aquest estudi. L'instrument de Del Valle et al. (2003) està estructurat en blocs que es refereixen als següents aspectes de la vida dels joves: a) dades sobre l'acolliment; b) dades sobre la convivència actual; c) dades sobre la situació laboral; d) relació amb la família d'origen; e) salut; f) problemes amb la justícia; g) suport social; h) dades sobre el moment de l'ingrés (motiu de l'ingrés, relació amb la família, relació amb els professionals i centres escolars als que van assistir el noi o la noia); i) dades sobre la seva situació actual; j) valoració actual de la pròpia vida i l) propostes de millora del sistema de protecció. Per altra banda, el guió del projecte YIPPEE està compostat per preguntes estructurades en tres parts que es refereixen respectivament, al present, passat i futur. En les tres parts del guió es plantegen, de manera general, qüestions relacionades amb la família, l'habitatge, la salut, la feina, l'educació, les amistats, l'oci i temps lliure i les responsabilitats.

En l'estudi que presentem, el guió d'entrevista semiestructurada està dividit en quatre parts: a) la primera part fa referència al present; b) la segona al

⁶ A l'estudi de Del Valle, Álvarez-Baz y Bravo (2003) es presenten els resultats d'una investigació realitzada a Espanya amb una mostra de 260 joves que havien estat en atenció residencial quan eren menors d'edat (dècada dels 90). El seguiment es va dur a terme entre 1 i 9 anys després que haguessin deixat el centre residencial, i es va avaluar el seu nivell d'integració laboral i social, així com la incidència de problemes relacionats amb la marginació i l'exclusió social.

⁷ El YIPPEE (Young People from a Public care Background Pathways to Education in Europe) és un projecte actualment en curs coordinat per l'Institut d'Educació de la Universitat de Londres, en el que participen diferents països europeus. El projecte té com a objectiu estudiar els factors culturals, socials, psicològics i pràctics, que incentiven i permeten als joves seguir estudiant més enllà de l'etapa escolar obligatòria. Els participants de la investigació són joves, homes i dones, que van passar la totalitat o part de la seva infantesa en una mesura del sistema de protecció (per més informació vegeu <http://tcr.ue.ac.uk/yippeee>).

passat; c) la tercera al futur; i d) la quarta a la valoració global del recurs de protecció i propostes de millora. A continuació es mostra de forma més detallada els elements inclosos dins d'aquests quatre blocs:

- Present: els estudis que estan cursant en l'actualitat, la relació amb la família d'origen, relació amb els amics actuals, estat de salut, percepció d'ajuda i suport rebut, relació amb serveis socials i amb educadors, problemes amb la justícia, avaluació global de la vida i preocupacions vitals.
- Passat: Motiu de l'ingrés en el CRAE i coneixement del noi o noia d'aquest motiu, valoració de la mesura adoptada, relació amb els educadors del CRAE, relacions d'amistat dins i fora del centre, problemes de comportament en el centre, relació amb la família d'origen durant l'acolliment, recorregut educatiu i canvis de centre escolar, records en relació a la sortida del centre i percepció de l'ajuda i suport rebut en sortir del centre.
- Futur: Perspectives futures en relació al treball, formació, habitatge, parella, fills i temps lliure.
- Valoració global i propostes de millora: Grau en que el noi o noia considera que li ha impactat en la seva vida l'estada en el centre, valoració global de la mesura i propostes de millora del funcionament dels CRAEs i del sistema de protecció a la infància en general.

3.2.3. Qüestionari sobre característiques dels CRAEs

Un altre dels instruments utilitzats en aquest estudi ha estat un qüestionari de 10 ítems oberts en que es demanava als educadors participants a l'estudi que facilitessin un seguit d'informacions en relació als CRAEs on els joves entrevistats havien estat acollits. L'objectiu era recollir un seguit de dades que permetessin contextualitzar les opinions i valoracions sobre la vida en el centre que els nois i noies han expressat en les entrevistes. Concretament, es demanava la informació següent:

- Nombre total de places del recurs.
- Distribució dels espais (nombre d'habitacions, nombre de nens i nenes per habitació, espais de jocs, espais per als deures, espais per a la privacitat dels nens i nenes).
- Personal adult present en el CRAE (nombre d'educadors, nombre de personal permanent, ràtio i organització general dels torns dels educadors).
- Pertinences personals tolerades.
- Aspectes a ressaltar sobre el Reglament de Règim Intern (d'ara endavant RRI).
- Aspectes a ressaltar sobre el Projecte Educatiu de Centre (d'ara endavant PEC).

- Aspectes a ressaltar sobre el Projecte Educatiu Individual (d'ara endavant PEI) i l'Informe Tutorial de Seguiment Educatiu (d'ara endavant ITSE).
- Informacions sobre l'acció tutorial.

3.2.4. Qüestionari de valoració de l'acolliment residencial del jove

En consonància amb l'objectiu de l'estudi plantejat a l'apartat 1, es va dissenyar un qüestionari a ser complimentat pels educadors que havien estat tutors dels nois i noies participants en l'estudi. L'objectiu era el de recollir les valoracions d'aquests professionals sobre aspectes relacionats amb l'estada en acolliment residencial d'aquests nois i noies, així com les expectatives respecte de la seva vida adulta. El qüestionari combina ítems de resposta oberta i tancada focalitzats en les qüestions següents:

- Dades de l'educador (edat, sexe, anys d'exercici com a educador, anys d'exercici com a tutor del noi o noia, professió actual).
- Valoracions respecte del noi o noia i el seu procés d'acolliment residencial a l'inici i al final (relació entre el noi o noia i els companys del CRAE, amb el seu tutor amb els seus progenitors, relació entre els progenitors del noi o noia i el tutor, disposició del noi o noia vers les visites de la seva família, conseqüències tant per al noi o noia com per al CRAE d'aquestes visites, salut física i mental del jove, les seves relacions socials (amics) de fora del CRAE, el rendiment acadèmic del noi o noia i la seva motivació per a l'estudi, el seu comportament al CRAE i al centre escolar, l'adaptació del noi o noia al CRAE i la seva motivació per treballar).
- Satisfacció de l'educador amb l'acolliment residencial del noi o noia.
- Satisfacció atribuïda per part de l'educador de la satisfacció del noi o noia amb aquest acolliment.
- Previsió de l'acolliment.
- Durada de l'acolliment.
- Objectius de treball amb la família i amb el noi o noia.
- Grau d'assoliment dels objectius plantejats per al noi o noia.
- Grau d'acord amb l'acolliment en el centre i amb la mesura posterior de protecció.
- Adults amb que el noi o noia va establir una relació de confiança.
- Elements més difícils i més gratificants de l'acolliment del noi o noia.
- Expectatives de l'educador respecte de la transició del noi o noia vers la vida adulta.
- Factors amb més incidència positiva i negativa en l'acolliment.
- Propostes de millora respecte dels acolliments residencials.

3.3 Procediment

Un cop es va tenir el primer llistat descrit a l'apartat 2.1, des de la direcció de FPE es va sol·licitar a la Secretaria d'Infància i Adolescència i, més concretament, a l'Observatori dels Drets de la Infància, del Departament d'Acció Social i Ciutadania, l'accés als expedients d'aquests joves per tal d'extraure dades rellevants per a l'estudi, amb el compromís inherent de respectar la normativa vigent⁸.

Un cop es va tenir el llistat de la mostra intencional (n=42), es va procedir a fer el buidat de les dades durant el primer semestre del 2009 dels corresponents expedients utilitzant la fitxa que s'havia dissenyat per aquest propòsit.

A partir d'aquí es va procedir a contactar amb els nois i noies inclosos en aquest llistat. Per localitzar-los, tenint en compte que fa almenys 5 anys que van finalitzar el seu període d'acolliment en els diferents CRAEs de la Fundació, s'ha demanat la col·laboració dels que van ser els seus educadors, comprovant si encara mantenen algun contacte amb els nois i noies, dels EAIA i de familiars coneguts. Es va demanar a aquestes persones de contacte que sol·licitessin al jove la seva autorització per facilitar-nos un número de telèfon amb el que poder contactar-los.

Als joves que van ser localitzats i van proporcionar un número de telèfon de contacte, se'ls va explicar l'objectiu de l'estudi i es va demanar el seu consentiment a ser entrevistats. Per a la realització de cada entrevista es va consensuar el lloc on fer-la, facilitant que es tractés d'un espai on se sentissin còmodes i que fos de fàcil accés. Se'ls va manifestar que l'anonimat de l'entrevista quedava assegurat. A les 15 entrevistes es van utilitzar els següents espais:

- Un despatx del Departament de Psicologia de la Universitat de Girona (UdG);
- Un despatx de la Fundació Plataforma Educativa, tot proposant al noi o noia l'espai més proper al seu lloc de residència;
- El seu domicili particular;
- El centre penitenciari i,
- Per telèfon (en un cas en el que el noi o noia resideix fora de la província on s'ha realitzat l'estudi).

Les entrevistes van ser realitzades conjuntament entre membres de la Fundació Plataforma Educativa i de l'ERIDIQV. Les entrevistes es van realitzar entre els mesos de maig i juny de 2009.

⁸ RD 1332/94 de 20 juny de desenvolupament de llei; LO 15/99 de 13 de desembre de Protecció de Dades; i RD 994/99 de 11 de juny de mesures de seguretat dels fitxers.

A l'inici de l'entrevista, es va demanar als joves que deixessin constància escrita del seu consentiment informat a ser entrevistats i a que l'entrevista fos enregistrada. Al mateix temps, es va signar un document de compromís de confidencialitat per part dels investigadors respecte de les informacions obtingudes a través de les entrevistes. Totes les entrevistes, que van tenir una durada aproximada d'entre una hora i quart i dues hores, van ser enregistrades i transcrites posteriorment. Els 15 nois i noies participants en l'estudi van rebre un petit obsequi com a agraïment per la seva col·laboració (unes entrades per anar al cinema).

Pel que fa als dos qüestionaris dirigits als educadors, es van realitzar diverses proves pilot que van permetre disposar d'una versió millorada del qüestionari d'autoaplicació. Un cop complimentats, els van remetre a l'equip investigador.

3.4. Anàlisi de les dades

Les dades quantitatives obtingudes mitjançant la fitxa de recollida d'informació dels expedients de protecció i els dos qüestionaris dirigits als educadors per recollir les característiques dels CRAEs i la seva valoració de l'acolliment dels nois i noies participants en l'estudi, han estat analitzades mitjançant el paquet estadístic SPSS 15.0.

Pel que fa a les dades qualitatives, un cop transcrites literalment les quinze entrevistes individuals semiestructurades, es va analitzar la informació obtinguda tot seguint el procediment de l'anàlisi de contingut. Aquesta anàlisi fa referència a una seqüència de passes metodològiques per tal de garantir que la investigació sigui rigorosa (Bardin, 2002). Aquest procés inclou tres fases: a) preanàlisi, en la que es tracta d'organitzar el material i sistematitzar les idees; b) aprofitament del material o codificació, que es refereix a la codificació o categorització de les dades en unitats de registre, d'acord amb la similitud del contingut; i c) el tractament dels resultats, la inferència i la interpretació, que té a veure amb al tractament de les dades, destacats per temes, que possibiliten les interpretacions dels significats dels continguts temàtics.

Totes les entrevistes han estat introduïdes en el programa QSR NVIVO 8. En base a l'objectiu de l'estudi, s'han creat categories temàtiques que reflecteixen els diferents canvis pels quals han passat els joves en diferents àmbits de la seva vida, així com les seves valoracions i percepcions sobre la seva estada en acolliment residencial.

4. Resultats

Els resultats que es presenten a continuació estan estructurats de la forma següent:

En primer lloc, s'exposa una descripció dels CRAEs de la FPE –Salt, Sobrequès i Segre–, corresponents al període 1992-2004 feta pels propis educadors que en formaven part.

En segon lloc, s'expliquen les dades descriptives de la població que va ser acollida en aquests centres al llarg d'aquest període. Aquestes dades, extretes dels expedients tècnics i administratius, corresponen tant als 42 joves estudiats com a la submostra de 15 nois i noies que han estat entrevistats, i per tant, els resultats comparen aquestes dades de la mostra i la submostra.

En tercer lloc, es relaten les opinions, percepcions i avaluacions dels 15 joves entrevistats respecte a la seva situació actual i en el passat, centrada en la seva estada al CRAE. Aquest apartat s'introdueix amb una descripció de la situació actual d'aquests joves a nivell de treball, vivenda, salut, estudis i família.

En quart i últim lloc, es mostren els resultats derivats del qüestionari passat als educadors en referència tant als nois entrevistats com a valoracions generals i propostes de millora des de la seva experiència professional.

4.1. Descripció dels CRAEs de la Fundació Plataforma Educativa

Els educadors participants en l'estudi varen complir un qüestionari en que se'ls demanava tot un seguit de dades sobre els diferents CRAEs de la FPE corresponents al període 1992-2004, anys en que els joves entrevistats varen estar acollits. El recull d'aquestes informacions es descriu a continuació.

Dels 15 joves entrevistats, 8 van estar acollits en el CRAE de Salt, 5 en el CRAE El Segre i 2 en el CRAE Sobrequés, tots ells pertanyents a la Fundació Plataforma Educativa. El nombre de places de cada un d'aquests centres era de 10 i la franja d'edat atesa anava dels 3 anys fins complir els 18.

Pel que fa al nombre de dormitoris amb que comptaven cadascun d'aquestes centres durant el període d'acolliment dels 15 nois i noies, el CRAE Sobrequés disposava de quatre habitacions (dues de 3 places i dues de 2 places). El CRAE Segre tenia 7 habitacions (quatre de 2 places i dues d'1 plaça, la setena habitació es feia servir només en cas de necessitat). Finalment, el CRAE de Salt comptava amb 5 habitacions (tres de 2 places, una de 3 places i una d'1 plaça).

Dels 15 joves entrevistats, cinc d'ells van ocupar habitacions de 3 places, cinc estaven inicialment en habitacions de 2 places però cap el final del període d'acolliment varen passar a habitacions individuals. Un dels entrevistats va passar d'una habitació de 3 places a una habitació individual.

Pel que fa a l'espai per jocs, aquesta activitat es desenvolupava habitualment en el CRAE Sobrequés i en el CRAE Segre a la sala d'estar on també hi havia la TV. Pel que fa al CRAE Salt, cal afegir-hi també la terrassa i les habitacions. En cap dels tres centres hi havia un espai específic per fer els deures, tot utilitzant d'altres espais com ara la cuina, la sala d'estar on hi havia la televisió i les habitacions per aquesta finalitat.

En cap dels tres centres existien espais d'ús privat però sí d'ús personal, com ara una part de l'armari que era compartit amb un altre company, una tauleta de nit i, en algunes ocasions, un suro que es penjava en un paret propera al llit del noi i noia. Entre les pertinences personals permeses en tots tres centres hi havia la roba, música, fotos, joguines i llibres. No es permetia tenir animals propis.

La ràtio educador/nois era de 1/10. Tots tres CRAEs comptaven, a banda dels educadors i el director, amb personal auxiliar dels educadors, amb algun

becari/s i una mestressa. En el cas del CRAE Sobrequés cal afegir-hi també dues religioses que en aquell moment vivien de forma permanent en el centre.

En el qüestionari es preguntava també per l'existència i el grau de participació dels joves acollits en l'elaboració i execució, durant la seva estada al CRAE, del Reglament de Règim Intern (d'ara en endavant RRI), el Projecte Educatiu de Centre (d'ara en endavant PEC), el Projecte Educatiu Individual (d'ara en endavant PEI) i l'Informe Tutorial de Seguiment Educatiu (d'ara en endavant ITSE). En relació a això cal esmentar que l'elaboració del PEC i del RRI va tenir lloc fa uns quinze anys, moment en que la Fundació Plataforma Educativa va assumir la gestió dels CRAEs esmentats. El desenvolupament d'ambdós documents va tenir lloc per part dels responsables de l'entitat, sense la participació dels nois i noies acollits. Pel que fa al PEI i l'ITSE, l'elaboraven els educadors de forma habitual però a partir de l'adolescència es donaven a conèixer al noi i noia i es consensuaven alguns objectius amb ell, a no ser que l'existència d'una discapacitat greu ho impedís.

4.2. Resultats descriptius sobre els joves acollits en els CRAEs de FPE durant el període 1992- 2004

S'ha analitzat de forma anònima i només a efectes del present estudi, la informació continguda en els expedients administratius i tècnics relativa a 42 nois i noies, actualment ja majors d'edat, i que en el moment d'iniciar l'estudi en feia més de cinc que n'havien marxat. Es tracta de 28 nois i 14 noies, dels quals 7 d'ells compten amb algun tipus de discapacitat lleu (no superior al 40%). Dels 42, gairebé la meitat han viscut al CRAE de Salt, un 35,7% ho han fet al CRAE Segre, i el 21,4% restant al CRAE Sobrequés.

Centrant el punt de mira en la mostra dels 15 joves de l'estudi, s'aprecia que la diferència entre el nombre de nois i el de noies encara és major (11 nois i 4 noies), a la vegada que es contempla un únic cas amb discapacitat lleu. La distribució per CRAEs és similar a la presentada pels 42 casos: més de la meitat dels joves van estar al CRAE de Salt, gairebé un terç d'ells al CRAE Segre, i només dos van estar al Sobrequés.

Quan s'observen les edats en que els 42 infants van entrar als centres, s'aprecien 4 grups força homogenis. N'hi van haver 12 que van ingressar al centre entre els 3 i 6 anys, 11 que ho van fer entre els 7 i 9, 10 entre els 10 i

13, i finalment, 9 adolescents ho van fer en les edats compreses entre els 14 i 16 anys. D'aquests infants, 6 d'ells van tornar a entrar al centre per segona vegada quan estaven en plena adolescència.

TAULA 1. INTERVALS D'EDATS D'INGRÉS AL CRAE

	MOSTRA 42 CASOS		MOSTRA 15 CASOS	
	NÚM. CASOS	%	NÚM. CASOS	%
De 3 a 6 anys	12	28,5%	6	40,0%
De 7 a 9 anys	11	26,1%	4	26,7%
De 10 a 13 anys	10	23,8%	4	26,7%
De 14 a 16 anys	9	21,4%	1	6,7%
Total	42	100%	15	100%

En la mostra dels 15 infants, el grup d'edat majoritari és el que comprèn les edats de 3 a 6 anys (40%). L'edat mitjana en que els nois i noies van ingressar en el centre es troba entorn als 8 anys. Només s'observa un cas que va accedir-hi quan tenia entre 14 i 16 anys.

TAULA 2. TEMPS D'ESTADA AL CRAE

	MOSTRA 42 CASOS		MOSTRA 15 CASOS	
	NÚM. CASOS	%	NÚM. CASOS	%
D'1 a 2 anys	11	26,2%	2	13,3%
De 3 a 4 anys	17	40,5%	6	40,0%
De 5 a 6 anys	7	16,7%	4	26,7%
De 7 a 11 anys	7	16,7%	3	20,0%
Total	42	100%	15	100%

L'estada dels infants en els diferents centres de Plataforma oscil·la entre l'any i els 11 anys aproximadament. A la TAULA 2 es pot observar el temps d'estada en els centres en intervals. Tenint en compte els 42 casos observats, la mitjana d'estada en els centres ha estat de 4 anys i 10 mesos. En el cas de la mostra de l'estudi, però, el temps d'estada dels nois i noies és superior, trobant-se entorn als 5 anys i mig.

TAULA 3. EDAT DE SORTIDA DEL CRAE

	MOSTRA 42 CASOS		MOSTRA 15 CASOS	
	NÚM. CASOS	%	NÚM. CASOS	%
7 anys	1	2,4%	0	0,0%
8 anys	1	2,4%	1	6,7%
10 anys	5	11,9%	2	13,3%
11 anys	5	11,9%	2	13,3%
12 anys	2	4,8%	0	0,0%
13 anys	3	7,1%	1	6,7%
14 anys	2	4,8%	2	13,3%
15 anys	4	9,5%	1	6,7%
16 anys	4	9,5%	1	6,7%
17 anys	2	4,8%	1	6,7%
18 anys	13	31,0%	3	20,0%
Total	42	100%	15	100%

Tal i com s'observa a la **TAULA 3**, l'edat en que els nois i noies abandonen els centres residencials oscil·la entre els 7 i 18 anys, sent l'edat mitjana de 14 anys i mig aproximadament. Destaquen, però, els nombrosos casos que deixen el centre quan han arribat a la majoria d'edat. Aquesta distribució per edats és força similar a la que presenta la mostra dels 15 casos.

Per tant, entre els joves entrevistats hi ha més homes i van entrar més joves que el total de la població estudiada. Van estar-hi més temps i per tant l'edat en sortir és la mateixa que al grup dels 42. La distribució per centres és la mateixa.

Quan s'observen les diferents raons de protecció de l'infant en els 42 expedients (cada nen o nena pot patir més d'una situació), malgrat que el maltractament físic sembla el factor més present, les situacions de negligència tant emocional com física, com les derivades de l'impossible compliment de les obligacions dels progenitors, acaben sent més freqüents en la majoria de casos.

TAULA 4. RAONS DE PROTECCIÓ DE L'INFANT

	MOSTRA 42 CASOS	MOSTRA 15 CASOS
Maltractament físic	63,4%	57,1%
Model de vida no adequat a casa seva	58,5%	71,4%
Impossible compliment de les obligacions paternes	48,8%	57,1%
Maltractament o negligència emocional	43,9%	35,7%
Negligència física	41,5%	28,6%
Petició de guarda voluntària	26,8%	35,7%
Problemes de conducta de l'infant	12,2%	0,0%
Abús sexual	12,2%	14,3%

Pel que fa a la mostra dels 15 joves entrevistats, els problemes de conducta de l'infant, a diferència del que s'observa a la mostra dels 42 casos, no hi són presents, fet també a tenir en compte.

TAULA 5. RECURSOS DE PROTECCIÓ

	MOSTRA 42 CASOS	MOSTRA 15 CASOS
CRAE	100,0%	100,0%
Centre d'Acollida	81,0%	93,3%
Família pròpia	61,9%	60,0%
Acolliment familiar	40,5%	46,7%
Acolliment família extensa	21,4%	26,7%
Centre de justícia	2,4%	0,0%

D'entre els recursos de protecció pels quals han passat, a part d'haver estat tots en CRAE donat que era la condició objecte del present estudi, és majoritari l'haver estat prèviament en un centre d'acollida, seguit del recurs d'atenció a la pròpia família i l'acolliment en família aliena. Queda més minoritari l'acolliment per part de la família extensa, sense que hi hagi diferències destacables pel que fa a la mostra del joves entrevistats.

Respecte al nombre de recursos de protecció, inclosos els CRAEs de Plataforma Educativa, pels que han passat els joves al llarg de la seva infància, aquest

oscil·la entre 1 i 6, tot i que la gran majoria han passat per 2 o 3 recursos diferents (80,9% en la mostra dels 42 casos i 93,3% en la dels 15).

El règim de protecció en que han estat els 42 infants de l'estudi és majoritàriament de tuteles (un 82,9%) front el 17,1% de guardes. No obstant, en la mostra dels 15 casos s'observa un major nombre de guardes (un 33,3% del total), diferència que analitzarem més endavant de cara a veure si pot tenir implicacions pel que fa a la col·laboració familiar i del propi noi o noia.

Els motius pels quals els infants han estat canviats de recurs són majoritàriament deguts a una decisió planificada per part del tècnics responsables del cas en les dues mostres, seguit pel canvi per haver arribat a la majoria d'edat. El canvi degut a una ruptura és menys freqüent, especialment entre la mostra dels 15 joves entrevistats.

Un cop els infants han abandonat els centres de Plataforma, en tots els casos menys en 1, els nois i noies han comptat amb algun tipus de seguiment per part de professionals. En la mostra dels 15 joves, tots han rebut algun tipus d'acompanyament en sortir del centre, segons consta en els expedients.

Quan es tenen en compte els 42 nens i nenes, s'observa que en el moment de l'ingrés, gairebé tres quartes parts d'aquests convivia amb la mare, mentre que només la meitat ho feien amb el pare. Cal destacar, però, que un terç d'aquests infants vivia amb altres familiars en el moment de l'ingrés.

D'altra banda, quan la mostra de referència és la de l'estudi, els percentatges es veuen lleument afectats: un 66,7% convivia amb la mare, un 53,3% amb el pare, i finalment, un 40,0% ho feien també amb altres familiars.

TAULA 6. SITUACIÓ PERSONAL

	MOSTRA 42 CASOS				MOSTRA 15 CASOS			
	PARE		MARE		PARE		MARE	
	Inici	Final	Inici	Final	Inici	Final	Inici	Final
Localitzat	88,1%	69,0%	85,4%	90,2%	86,7%	53,3%	80,0%	86,7%
Mort	4,8%	16,7%	2,4%	2,4%	6,7%	26,7%	6,7%	6,7%
Desconegut	2,4%	2,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Desaparegut	2,4%	7,1%	9,8%	4,9%	0,0%	6,7%	6,7%	0,0%
Sense dades	2,4%	4,8%	2,4%	2,4%	6,6%	13,3%	6,7%	6,7%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

En la **TAULA 6** es presenta la situació personal en la que es trobaven els progenitors tant en l'inici de l'ingrés del seu fill, com quan aquest va abandonar el CRAEs de Plataforma Educativa. Pel que fa al pare, s'observa un alt percentatge de pares localitzables en el moment de l'ingrés al CRAE (un 88,1% en la mostra dels 42 casos, i un 86,7% en la mostra petita), percentatge que disminueix quan l'infant abandona el centre, a favor de pares desapareguts, morts, o sense dades disponibles.

En el cas de les mares, el 85,4% d'aquestes es troben localitzables en el moment de l'ingrés del seu fill en el CRAE, i 9,8% desaparegudes. Quan l'infant abandona el CRAE, la situació personal de les mares varia: dues de les mares que es trobaven en lloc desconegut, es localitzen. En la mostra dels 15 casos la situació és molt similar.

Pel que fa a la situació laboral, el 40,0% de pares treballava en el moment en que el seu fill ingressa en el CRAE, mentre que només ho feia un 17,9% de mares. En el moment en que s'abandona el centre, la situació laboral dels

TAULA 7. PROBLEMÀTIQUES DELS PROGENITORS

	MOSTRA 42 CASOS				MOSTRA 15 CASOS			
	PARE		MARE		PARE		MARE	
	Inici	Final	Inici	Final	Inici	Final	Inici	Final
Alcoholisme	37,8%	21,4%	31,4%	20,7%	28,6%	27,3%	25,0%	30,0%
Problemes econòmics greus	37,8%	0,0%	28,6%	34,5%	28,6%	0,0%	25,0%	50,0%
Violència contra els fills	32,4%	17,9%	14,3%	0,0%	21,4%	18,2%	16,7%	0,0%
Violència contra la parella	24,3%	17,9%	0,0%	0,0%	14,3%	27,3%	0,0%	0,0%
Presó	18,9%	3,6%	8,6%	0,0%	21,4%	0,0%	25,0%	0,0%
Drogues	13,5%	0,0%	5,7%	0,0%	7,1%	0,0%	0,0%	0,0%
Desnonament	8,1%	0,0%	20,0%	0,0%	7,1%	0,0%	33,3%	0,0%
Discapacitat	2,7%	0,0%	11,4%	13,8%	0,0%	0,0%	16,9%	20,0%
Salut mental	0,0%	3,6%	20,0%	31,0%	0,0%	0,0%	8,3%	20,0%
Progenitor adolescent	0,0%	0,0%	17,1%	10,3%	0,0%	0,0%	33,3%	20,0%
Malaltia crònica	0,0%	0,0%	2,9%	3,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

progenitors, i sobretot la de la mare, és millor: gairebé el 62,0% dels pares treballava, a la vegada que també ho feien el 48,0% de mares.

En la mostra composada pels 15 joves, s'observa que un terç dels pares treballava en el moment de l'ingrés del seu fill, percentatge que es manté quan el menor surt del centre. En el cas de les mares l'evolució és diferent: en un inici no n'hi havia cap que treballés, sent 7 les que ho feien quan els seus fills van abandonar el CRAE.

A la **TAULA 7** es presenten diferents problemàtiques dels progenitors tant en el moment de l'ingrés del seu fill en un CRAE, com en el moment que aquest abandona el centre. Tant el grup dels 42 casos com el dels 15 coincideixen en la distribució i l'evolució de les problemàtiques dels progenitors. En l'inici, l'alcoholisme, els problemes econòmics greus i la violència tant contra els fills com contra la parella són els problemes més freqüents en els pares, així com també l'ingrés a presó. En les mares són l'alcoholisme i els problemes econòmics greus, a la vegada que també destaquen el desnonament, la salut mental i el fet de ser una mare adolescent.

En el moment en que l'infant deixa el centre, les problemàtiques dels progenitors han disminuït, tot i que els problemes amb l'abús d'alcohol i la violència contra la parella i els fills encara destaquen en els pares. En les mares ho fa l'alcoholisme, seguit dels problemes econòmics i de salut mental. Aquests darrers, es veuen incrementats en el transcurs d'estada en centres de protecció del seu fill.

TAULA 8. ACTITUD ENVERS EL RECURS DE PROTECCIÓ

	MOSTRA 42 CASOS					
	PARE		MARE		INFANT	
	Inici	Final	Inici	Final	Inici	Final
Indiferent	35,7%	31,0%	4,8%	11,9%	0,0%	0,0%
Cooperació	23,8%	31,0%	47,6%	50,0%	97,6%	85,7%
Oposició	14,3%	14,3%	7,1%	2,4%	2,4%	4,8%
Ambigua	11,9%	2,4%	23,8%	11,9%	0,0%	7,1%
Sense dades	9,5%	11,9%	4,8%	11,9%	0,0%	2,4%
Absent	0,0%	0,0%	9,5%	9,5%	0,0%	0,0%
Mort	4,8%	9,5%	2,4%	2,4%	0,0%	0,0%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%

TAULA 8. ACTITUD ENVERS EL RECURS DE PROTECCIÓ

	MOSTRA 15 CASOS					
	PARE		MARE		INFANT	
	Inici	Final	Inici	Final	Inici	Final
Indiferent	46,7%	40,0%	6,7%	6,7%	0,0%	0,0%
Cooperació	26,7%	13,3%	46,7%	60,0%	100,0%	100,0%
Oposició	6,7%	0,0%	6,7%	0,0%	0,0%	0,0%
Ambigua	6,7%	0,0%	20,0%	13,3%	0,0%	0,0%
Sense dades	6,7%	6,7%	6,7%	6,7%	0,0%	0,0%
Absent	0,0%	33,3%	6,7%	6,7%	0,0%	0,0%
Mort	6,7%	6,7%	6,7%	6,7%	0,0%	0,0%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Pel que fa a l'actitud que tenen tant progenitors com el propi infant envers al recurs de protecció (TAULA 8), s'observen diferències tant de caire temporal com entre progenitors i fills. Un gran nombre de pares es van mostrar indiferents en el fet que el seu fill entrés en un recurs de protecció, tot i que també en destaca un 23,8% que hi van mostrar cooperació. També és elevat el nombre de pares que hi van mostrar oposició. Quan l'infant abandona el CRAE, aquests percentatges varien, augmentant la cooperació i disminuint l'actitud ambigua i la indiferència.

En les mares, gairebé la meitat d'aquestes van mostrar cooperació des d'un bon principi, i una quarta part una actitud ambigua. En comparació amb els pares, destaca el baix percentatge d'oposició. En el moment final, s'observa com disminueix l'actitud ambigua a favor de la indiferència. L'oposició també disminueix, però per contra, l'actitud cooperadora no varia, en la majoria dels casos.

L'actitud envers el recurs de protecció que mostren els infants és gairebé en tots els casos de cooperació, tret d'un cas que va mostrar oposició. En el moment d'abandonament del centre, els percentatges es diversifiquen. Disminueix la cooperació a favor de l'actitud ambigua i l'oposició.

Aquests resultats coincideixen en la realitat descrita en la mostra objecte d'estudi, exceptuant l'actitud que van mostrar els propis infants: tant en l'inici com en el moment de marxar del centre, tots van mostrar cooperació.

Una altra dada a afegir és que la majoria dels infants estudiats provenen de famílies nombroses de més de 4 germans. D'aquests, gairebé la meitat tenen algun o tots els seus germans en el mateix recurs de protecció, percentatge que es veu incrementat fins a un 80% quan se centra el punt de mira en la mostra formada pels 15 infants.

TAULA 9. TITULACIONS ACADÈMIQUES ASSOLIDES		
	MOSTRA 42 CASOS	MOSTRA 15 CASOS
Sense titulació	26,2%	13,3%
Graduat escolar	57,1%	66,7%
Formació ocupacional	2,4%	0,0%
Sense dades	14,3%	20,0%
Total	100%	100%

Pel que fa a les titulacions acadèmiques assolides (TAULA 9), en els expedients consta que una mica més de la meitat dels nois i noies de l'estudi que han estat en CRAEs de Plataforma Educativa tenen el Graduat Escolar (en un 52,4% dels casos) i un 26,2% no han aconseguit cap titulació acadèmica.

En el cas de la mostra dels 15 casos els percentatges varien en certa mesura: més de la meitat dels nois i noies tenen el Graduat escolar (66,7%), mentre que els que no tenen cap titulació acadèmica representen un 13,3%. De totes maneres aquestes dades estan actualitzades més endavant a través del seu testimoni directe.

Pel que fa al nombre d'escoles per les que han passat els infants de l'estudi, aquestes oscil·len entre una i 9 escoles. Donat que la mitjana es troba en 4, aquest nombre possiblement és superior als canvis que pot fer la població escolar general.

Pel que fa als diferents motius de canvi de centre escolar, destaca l'edat com el factor més freqüent (com la resta de població escolar), seguit del canvi de residència o de l'ingrés en el centre i de les necessitats formatives. El motiu d'expulsió afecta només a un dels casos. En el cas de la mostra en que la se centra l'estudi, la distribució és semblant, no havent-hi, però, cap cas d'expulsió.

4.3 Resultats derivats de les entrevistes realitzades amb els joves

En aquest apartat es relaten les **opinions, percepcions i avaluacions dels 15 joves entrevistats** respecte tant de la seva situació actual i en el passat, centrada en la seva estada al CRAE, com de propostes de millora i aspiracions de futur. Per poder contextualitzar les respostes d'aquests joves introduïm aquest apartat amb una descripció de la seva situació actual a nivell de nucli de convivència, treball, salut, relacions familiars i educació. També s'exposa on van anar just sortir del CRAE.

Els 15 joves entrevistats són 11 nois i 4 noies d'edats compreses entre els 21 i els 31 anys. Pertanyen a 11 famílies, doncs hi havia tres grups de germans; és a dir, s'entrevista a dos grups de dos germans i a un grup de tres. Tots excepte un (província de Lleida) tenen fixada la residència a les comarques gironines; només hi ha un noi nascut a l'estranger (Marroc).

Observant la **TAULA 10**, veiem que 7 dels joves han format la seva pròpia família i 3 viuen encara amb la família d'origen o adoptiva. Un dels nois es troba complint condemna en un centre penitenciari. La majoria treballen, no presenten problemes de salut i mantenen relació amb la seva família d'origen, principalment amb la mare i germans.

Sobre el seu nivell d'estudis assolit, 10 tenen el graduat (en secundària o d'EGB), i 6 van fer algun tipus de formació majoritàriament ocupacional després dels estudis obligatoris. La majoria no estudien actualment (**TAULA 11**).

TAULA 10. SITUACIÓ ACTUAL DELS JOVES

NUCLI DE CONVIVÈNCIA ACTUAL	
Amb parella i fills	4
Amb parella sense fills	2
Sol	2
Amb amics	2
Sense parella i un fill	1
Amb el pare	1
Amb la mare	1
Amb la família adoptiva	1
A un centre penitenciari	1

TAULA 10. SITUACIÓ ACTUAL DELS JOVES

TREBALL	
Treball remunerat	9
A l'atur amb subsidi	5
Subsidi a la presó	1
SALUT	
Sense problemes de salut:	14
Amb problemes de salut (drogoaddicció)	1
RELACIONS FAMILIARS ACTUALS	
Mare i germans i altres familiars	8
Mare, pare i germans	1
Només mare	1
Només pare i germans	2
Només germans	2
Només altres familiars	1

TAULA 11. NIVELL D'ESTUDIS

ESTUDIS OBLIGATORIS ASSOLITS	
Graduat (d'EGB o d'ESO)	10
Sense graduat	4
No ho sap	1
ESTUDIS POST OBLIGATORIS	
Formació ocupacional acabada: (hostaleria, perruqueria, carnisseria, fusteria, pintura, instal·lador de gas)	6
ESTUDIEN ACTUALMENT?	
No estudien	10
Si estudien: mecànica d'automoció, curs d'accés a CFGS, graduat en ESO, carnet de conduir i català (nivell c).	5

Quan van sortir del CRAE de plataforma educativa destaca com a primer destí l'acolliment en família aliena, seguit del retorn a casa i del recurs de pis assistit pels majors d'edat (TAULA 12).

TAULA 12. DESTINS A LA SORTIDA DEL CENTRE

QUAN VAN SORTIR DEL CRAE DE PLATAFORMA, VAN ANAR A:	
Un acolliment en família aliena	5
Un retorn a la família biològica	4
Un pis assistit	4
Viure de forma independent	1
Un pis compartit amb estudiants	1

A partir d'aquí exposem els resultats que reflecteixen les seves opinions, avaluacions i percepcions de la seva trajectòria vital, il·lustrant-les amb algunes cites textuais en l'idioma original dels joves. Els hem agrupat en dotze temàtiques:

- a. Situació dels joves des de que van sortir del sistema de protecció**
- b. Itinerari de protecció**
- c. Relacions socials**
- d. Relacions familiars**
- e. Itinerari educatiu**
- f. Problemes de comportament**
- g. Suport i ajuda**
- h. Canvis més significatius en la vida**
- i. Valoració d el centre**
- j. Valoració de la seva vida en l'actualitat**
- k. Aspiracions de futur**
- l. Propostes de millora**

Cadascuna d'aquestes temàtiques explorades va acompanyada de cites textuais, que s'han conservat amb l'idioma utilitzat pels joves entrevistats.

a. Situació dels joves des de que van sortir del sistema de protecció

a.1. Recorregut professional

Pel que fa tipus de treball que han desenvolupat els joves des que van sortir del sistema de protecció infantil fins a l'actualitat, en la majoria dels casos aquests no acostumen a estar relacionats amb la formació rebuda. No obstant això, alguns joves han explicat que sí que han tingut treballs que estaven relacionats amb els estudis que havien realitzat, tal com es pot observar amb el següent exemple.

(...) e vaig treure l'auxiliar d'infermeria... i se m'ha quedat penjat... o sigui que no ho he mogut més... vaig estar treballant... al psiquiàtric de (nom ciutat), en aquí al parc hospitalari... (Noia de 21 anys).

En el moment de l'entrevista (maig-juny 2009) més de la meitat dels joves estava treballant i es dedicava a diferents tipus de professions relacionades amb les vendes, l'atenció al públic, la prestació de serveis, etcètera. La majoria treballava a jornada completa i cobrava un sou que varia entre menys de 1000 euros i 1500.

Treballo a jornada completa. De tres del matí fins les 4 de la tarda. De dilluns a divendres i els dissabtes res de res. És intensiva. De tres a 4, mitja horeta per esmorzar i després cada dues hores pots anar a fer una coca-cola, un refresc..., un paro de 20 minuts tenim cada dos hores... (Noi de 31 anys).

Dels que treballen, la majoria va comentar sentir-se satisfet amb el treball que estava desenvolupant:

La feina... si, sí... estan quatre milions de parats... i jo amb feina... això és motiu per estar alegrat... no quan miro la tele... no deixo anar aquesta feina... mira que he sigut molt de... no m'agrada, plego... però molt eh?... he deixat moltes feines... però aquesta feina no la deixaria ni boig... la feina és una de les coses que estic content ara mateix... no econòmicament, perquè no paguen bé... no tinc paro, no tinc vacances... el dia que no treballi, perquè estigui malalt, no el cobro... però bueno, per lo menys tinc feina... és que hi ha gent que no en té... (Noi de 23 anys).

Pel que fa als altres entrevistats, menys de la meitat es troba cobrant el subsidi d'atur. Tot i que la situació viscuda per aquests joves està relacionada amb

la desocupació, alguns han comentat sentir-se tranquils respecte a la seva situació laboral actual, com es pot observar en el següent exemple.

Ara la meva idea és estar a l'atur, he de mirar el que cobraré per compaginar-m'ho amb alguna mitja jornada, però ara vull estar tranquil·la... (Noia de 25 anys).

a.2. Recorregut habitatge

Una vegada que els joves han sortit del sistema de protecció infantil, aquests han passat per diferents tipus d'habitatges, llocs de residència i han canviat el seu nucli de convivència.

Alguns dels entrevistats (7) han comentat que han anat a viure amb la seva parella, poc després de sortir del sistema de protecció. Altres (4) han explicat que van anar a viure amb la família d'origen, un dels joves entrevistats es troba en un centre penitenciari, i altres han viscut sols.

Sempre he viscut a (nom de la ciutat), als diferents pisos d'estudiants que deia. Després vaig agafar un pis tot sol a (nom de la ciutat)... (Noi de 30 anys).

Actualment, sis dels quinze joves han format la seva pròpia família i d'aquests entrevistats, la meitat tenen un parent vivint amb ell, sigui un germà o germana, un cunyat o cunyada o un oncle. Els altres nois i noies viuen sols, amb la família d'origen o compartint pis amb algun amic. Menys de la meitat dels joves tenen fills.

(...) visc amb la meva dona... estic casat... eh... quasi mai paro per casa... i res, mira... bé... bé de moment... tot bé... (Noi de 26 anys).

Pel que fa al tipus d'habitatge dels nois i noies, la majoria viu en pisos, la meitat en règim de lloguer, i els altres tenen pis propi o de la família.

a.3. Salut

Respecte a l'estat de salut, tots els joves relaten estar gaudint d'una bona salut i en el moment de l'estudi ningú està seguint cap tipus de tractament mèdic per alguna afectació greu.

Pocs joves han comentat sobre el tema de drogodependència, i d'aquests un ha fet referència a haver consumit drogues en el passat i un altre ha comentat estar fent un tractament de desintoxicació.

a.4. Temps lliure

Pel que fa a les activitats que fan els joves en el seu temps lliure, alguns comenten que aprofiten aquest temps per descansar, fer algun curs i arreglar la casa. La majoria d'ells explica que li agrada fer activitats d'oci com: fer excursions, fer esport, passejar, anar al cinema, dibuixar, cosir, fer servir l'ordinador, etcètera. Els joves, en general, realitzen les activitats esmentades anteriorment amb els seus amics, fills, parella, germans i altres familiars.

Durant el cap de setmana quedem... la poca estona que tinc, a córrer una mica que sinó... De dilluns a divendres no tinc vida social, a no sé que tingui que anar a fer alguna cosa. I els diumenges els hem d'aprofitar per nosaltres. I sí, sortim a la platja... per nosaltres diguem... (Noi de 31 anys).

a.5. Relació amb la justícia

La gran majoria dels joves entrevistats (12) manifesten que no han tingut mai problemes relacionats amb la justícia.

De justícia..., doncs... no... em van ficar una multa, però me la van treure... (riures)... cap... que jo sàpiga cap... mai m'han tingut que vindre a buscar... (Noi de 26 anys).

Els altres 3 joves expliquen que han tingut algun problema relacionat principalment amb robatoris o lesions i/o insults:

Y una vez que iba en el coche con unos chicos... y tenía un montón de... antecedentes (...) Ya lo cogieron, empezaron a discutir con él y todo, y luego al ver que hacían con él... pues nosotros también respondíamos, y no sé, ya empezaron como que aquello de chulos, sabes... y yo no aguanto esta presión y nos empezamos casi a pelear y todo... todos detenidos (Noi de 26 anys).

b. Itinerari de protecció

b.1. Abans de l'ingrés al centre

Aquest tema es refereix a la trajectòria seguida dins del sistema de protecció per part dels nois i noies abans d'entrar en un dels centres de Plataforma Educativa. Alguns joves (5) manifesten que van **entrar en el sistema de**

protecció de ben petits, i que van anar directament a la llar infantil. D'altres, comenten que van estar en altres CRAEs, i alguns d'ells expliquen que van estar en famílies acollidores, tal i com veiem en aquest exemple.

(...) Vaig estar també amb una família acollidora a (nom de la ciutat)...

E: abans del (nom del centre)?

Sí... hi vaig estar abans de (nom de la ciutat)... amb una família acollidora... allà a (nom de la ciutat)... que vaig estar molt de temps... (Noia de 21 anys).

Hi ha pocs joves (3) que aporten la seva **valoració de l'experiència**. Alguns d'ells consideren la vivència en algun dels recursos com una experiència negativa i en d'altres casos es considera positiva.

b.2. Ingrés al centre de Plataforma Educativa

Respecte la **informació en relació als motius de l'ingrés** en el centre, molts dels joves (n=11) comenten que no recorden que ningú els hi expliqués els motius pels quals ingressaven en el centre, tot i que alguns d'ells expliquen que ja sabien o s'imaginaven els motius pels quals van entrar. Una persona manifesta que li hagués agradat rebre informació sobre el que estava passant, i alguns entrevistats declaren haver rebut informació per part d'algun dels seus familiars. Amb el que sí coincideixen és en comentar que no es va **tenir en compte la seva opinió en la decisió d'entrar en un centre**, tal i com podem veure en l'exemple següent:

E: ¿Y te preguntó lo que te parecía esta decisión?

No, me metió allí y fuera (Noia de 30 anys).

Malgrat això, catorze dels joves entrevistats fan una **valoració positiva de la mesura d'ingrés**, tot i considerant que va ser una decisió encertada. En alguns casos pensen que era l'única solució possible.

b.3. Sortida del centre

Sobre aquest tema, en primer lloc, se'ls preguntava sobre l'**ajuda i suport que havien rebut quan van sortir del centre de FPE**. Els joves comenten que si bé els educadors o professionals del centre podien donar alguna orientació en relació als estudis, prioritzaven clarament que els nois i noies tinguessin una feina quan sortissin del centre.

Molts dels joves, també comentaven que el suport econòmic que havien rebut en sortir del centre, els semblava reduït. Fins i tot una de les persones

entrevistades va buscar ajuda econòmica externa (va demanar un microcrèdit a la Generalitat).

Alguns dels entrevistats (n=5) comenten que han rebut ajut emocional per part de la seva família, concretament de la seva mare i de la parella. D'altres joves, també fan referència a l'ajut i suport emocional que han rebut dels educadors i professionals del mateix centre, tal i com s'observa en la cita següent:

(...) després amb la (nom de l'educadora) i la (nom de l'educadora)... molt bé, t'ensenyen a que no te quedis despenjat, també... que no saps per on tirar... (Noia de 21 anys).

Tot i que alguns joves entrevistats (5) declaren no haver rebut suport i ajuda laboral, perquè ja estaven treballant, molts dels entrevistats fan referència a l'orientació laboral que han rebut per part de l'equip de professionals del centre de FPE, pel que fa per exemple a la realització de currículums vitae, o com cercar feina:

Sí, con el (nom de l'educador) también a veces tenía problema de trabajo... y te enseñaba un montón, te enseñaba como buscar trabajo, como hacer un currículum, sí estuvo bien, han sido unas ayudas muy importantes pa... cuando te salgas... (Noi de 26 anys).

Respecte a l'ajut i suport en la vivenda, observem que tot i que alguns dels joves van accedir als pisos assistits de l'ASJTET (antic Pla de majors de 18 anys), molts entrevistats destaquen el seguiment que van rebre dels educadors i professionals del centre, tot i valorant-lo, molts d'ells, de forma positiva.

En segon lloc, respecte a la **preparació de la sortida del centre**, alguns joves entrevistats manifestaven no haver rebut la suficient preparació per part d'educadors i professionals del centre de FPE, i d'altres (5) afirmaven haver-ne rebut.

Pel que fa a rebre **informació de la sortida**, la majoria (10) declaren que n'han rebut, tal i com es pot veure en l'exemple següent:

Sí... em van explicar que me'n havia d'anar del (nom de centre) perquè anava a fer 18 anys... i que me'n anava a un altre centre d'adults... (Noi de 26 anys).

En tercer, i darrer lloc, la **valoració de la sortida** que fan els joves és positiva, una decisió encertada i fins i tot era el que alguns desitjaven. Només un dels entrevistats considera que la sortida del centre no va ser encertada.

b.4. Mesures després de l'estada al centre

Alguns entrevistats en sortir del centre de FPE van anar a una **família d'acollida**, d'altres en un **pis assistit**, alguns de forma puntual i d'altres un interval de temps més llarg, i altres van anar a **altres CRAEs**.

(...) amb 18 anys te'n vas... (riures)... hi havia gent que se'n anava a viure en un pis ja directament... sense cap ajuda... però van veure que jo necessitava ajuda... i vaig anar a (nom del pis assistit) i ... vaig estar un any... o com a molt dos anys... i després ja me'n vaig anar... (Noi de 26 anys).

(...) la meva mare no ens volia donar en adopció, teníem: 8, la (nom de la noia) 9 quasi 10 i els altres eren petitíssims. Cadascú va anar a una família i a mi em va tocar una família de poble, i jo volia la meva mare, la meva mare, i vaig estar-hi 9 mesos, casi un any, fins que un dia vaig agafar carretera i manta amb 10 anys i vaig recórrer 15 Km. Això va ser després del (nom centre), quan vam anar a una família d'acollida (Noi de 23 anys).

c. Relacions socials

Sota aquesta temàtica ens referim a les relacions dels joves entrevistats amb els amics (del centre i fora del centre), amb els professionals de fora del centre i, en algun cas, amb els educadors del centre, tant del passat com del moment actual.

Pel que fa als **companys del centre** amb els quals van conèixer, set dels joves manifesten que van mantenir-hi amistat i que s'ho passaven bé. Altres consideren que eren com germans o que simplement eren companys de convivència. Finalment, en dos casos s'ha manifestat que no van fer amistat amb cap jove del centre residencial. Vegem algun exemple:

E: Durant l'estada al centre, vas establir relacions d'amistat amb els altres companys que vivien també al centre? En cas afirmatiu, com les valores?

No, bueno, con gente que tampoco era amistad... No, cada uno tiraba por su lado... (Noi de 29 anys).

Referent a les relacions d'amistat establerts amb **nois i noies de fora del centre** del barri, de l'escola o l'institut, molts joves han comentat haver fet

més amistats fora del centre que dins. Després, malgrat la majoria no ha conservat aquests relacions, alguns han relatat tenir encara amics que van conèixer en aquesta època.

Durant una temporada els meus amics eren els del centre perquè clar, sortíem, i teníem un temps per sortir al carrer. Però ara que ho penso sí que vaig fer amics a fora, a (nom de la ciutat) sí... Vam fer amics del carrer, del barri, partits de futbol. Aquí a (nom centre) al principi sí que era només amb els nanos del centre que fèiem coses junts, però clar, a les 3 de la tarda ens deixaven a correus i a les 6 ja teníem que estar allà. Anàvem tots junts a fer partides a les màquines, i sí. I a (nom centre), jo vaig fer els amics del col·legi, els de la ludoteca. També he fet amics, els del barri, sempre els del barri. D'amics n'he tingut sempre, sóc molt sociable... (Noi de 23 anys).

Pel que fa a les relacions que els entrevistats tenien amb **professionals que no formaven part de la plantilla del centre**, la majoria de joves no en recordava gaires, llevat de dos joves que van referir-se als psicòlegs que els van atendre, uns altres dos als professors i un al director de l'escola; actualment no hi mantenen relació:

Bueno, con el psicólogo iba, (...) Pues si lo ves, mándale recuerdos de mi parte, que sí que lo pasé muy bien con él, es verdad, que se lo curraba, sí, sí. Es lo que te iba decir, este señor, parece que... el psicólogo éste me ayudó, claro que sí, por que sino hubiera salido de otra manera, salido más rebelde. Vale, tengo delitos, delitos de robos que he cometido, pero en otro sentido, en sentido que pudiera haber salido con más mala leche, más (...), siempre con rollos así... pues este señor me ha ayudado... (Noi de 29 anys).

Pel que fa a les **relacions d'amistat que tenen actualment** de forma general, acostumen a tenir-les amb gent que han conegut posteriorment ja que amb la majoria de gent del CRAE ja no es veuen.

Amb els **joves del centre** amb els quals van conviure, vuit dels joves manifesten que actualment no hi tenen relació. Cinc joves manifesten que sí que tenen relació però la freqüència en que tenen contacte amb ells és molt baixa (per exemple, quan es troben, es truquen, etc.). Finalment, dos dels joves argumenten que sí que tenen amistat però que actualment no es veuen.

De tant en tant ens truquem amb en (nom amic) i amb la (nom amic). Continuem quedant amb la (nom amic). Alguna vegada ha quedat

amb la meva germana, i d'altres em diu: hi ha la (nom amic), i dic, doncs baixo. I amb en (nom amic) fa bastant que no en sé res... (Noia de 29 anys).

En relació als amics que són de **fora del centre**, majoritàriament els han conegut al seu barri o poble on viuen, a la feina, són antics companys de l'escola o l'institut, han estat presentats per altres persones o, fins i tot són amics coneguts en activitats d'oci com ho il·lustra la cita següent:

E: On has conegut els teus amics que tens actualment?

Bueno, mis amigas pues son todos mi vecinos, por que todas las niñas así de... pues cogemos... a veces nos juntamos todas y vamos de cena. Todas las mujeres. Ahora el martes nos vamos de excursión. Sí, nos vamos de excursión, el martes, pero sólo mujeres.

E: ¿Así que básicamente son gente que vive cerca, tus amigas?

Sí, sí. A ver, con mis compañeros de trabajo también, por que a veces también nos vamos de cena, nos vamos a tomar algo, muchas veces han ido a la discoteca, pero yo no. No por que la niña es muy chica todavía y llora... (Noia de 30 anys).

Finalment, menys de la meitat dels entrevistats ha comentat que actualment encara mantenen alguna relació amb els **educadors del CRAE**. Alguns han comentat que moltes vegades queden per fer quelcom, els fan una visita, parlen amb ells per Internet o els truquen per desfogar-se i/o saber com estan. Malgrat que més de la meitat no tingui actualment relació amb aquests professionals, alguns han comentat que se'ls han trobat per casualitat i altres que, tot i que no els hagin vist, els agradaria haver mantingut algun tipus de contacte, sobretot, amb alguns educadors en que la seva relació era percebuda com a molt positiva.

Sí... amb la (nom educadora)... però bueno amb la (nom educadora) ja és més d'amistat, saps? (...) ens veiem i això... hem anat a casa seva... que té piscina... per les nenes... o a vegades quedem per anar a la piscina amb les nenes... que també s'està tornant boja amb les nenes... però res més, no... (Noia de 21 anys).

Ja no... des de que vaig sortir del centre... quan vaig complir 18... ja van dir... te echas a volar... sí... la meva tutora me va dir... a partir d'ara... bueno tenia el seu número de telèfon i tal... l'he perdut... a partir d'ara has d'anar tu sol, saps?... em deia tu mateix... si tens algun dubte, truca'm i tal, però... com que ja portava dels 17 i quatre mesos... visquent sol... pues ja està... ni l'he trucat més, ni res... (Noi de 23 anys).

d. Relacions familiars

En aquest apartat s'han recollit les opinions dels joves sobre les relacions que tenien amb els seus familiars quan estaven en el CRAE com les que hi mantenen actualment.

En relació als **familiars que els anaven a visitar quan estaven al CRAE**, són pocs els que manifesten que no rebien visites o que recorden tenir poc contacte amb els seus familiars. En canvi, una important part d'ells relata que sí que en rebien, sobretot de la mare, seguit dels que en rebien dels dos progenitors i dels que eren visitats per altres familiars com els oncles. Tan sols en un dels casos era el pare sol qui visitava al jove al CRAE.

Sí que tinc algun record de veure la meva mare en el centre... i de venir a buscar-nos al centre... i recordo de marxar caps de setmana allà a casa amb la meva mare... no te sabria dir quants... ni... el màxim que vam estar, però sí que... va vindre tot lo que podia... (Noi de 28 anys).

Pel que fa a la **freqüència de les visites** la majoria dels joves les recorden els caps de setmana, cada quinze dies o un cop al mes

Cada cap de setmana veia a la meva mare, pràcticament. Quan teníem permís sortíem al cap de setmana, ens quedàvem a dormir allà. Teníem permís cada 15 dies o així, no ho recordo... (Noi de 30 anys).

Vuit dels entrevistats fa una valoració molt positiva de les visites, mentre que només uns pocs les valoren negativament o mostren indiferència.

*E: Recordes el moment, si l'esperaves amb il·lusió, o...
Sí... i qui no?... és algo ben lògic... o sigui és la teva mare... considero que fins i tot la pitjor mare que tinguis... l'estarà esperant... sigui qui sigui... és la teva mare... i a més sí saps que ho està intentant i fent tot lo que pot... la veritat és que sí que l'esperava... mira ara... ara és ella la que m'està esperant per anar a sopar... (Noi de 28 anys).*

Respecte a les **relacions que els joves tenen actualment amb la seva família**, deu entrevistats comenten que mantenen relació amb la mare. D'aquests, vuit també mantenen relació amb els germans i altres familiars, un manté relacions amb tota la família (pare, mare i germans) i només un manté relació de forma exclusiva amb la seva mare. Vegem-ne un exemple:

E: Y con tu madre, tus abuelos están... ¿no?

No, murieron. Mi madre sí, voy... bueno, vengo casi todos los días a verla, a veces le traigo los niños, poquito, por que claro los niños están en la escuela y antes cuando vivía yo en... sí, por que yo vivía al lado y subía o bajaba los niños, claro, ahora como vivo aquí, los niños... claro, como me voy a la escuela, yo no puedo traerlos, a veces los ve los fines de semana, o algo así, sí.

E: O sea, os vais viendo...

Sí, los niños también los llevo cuando quiero a mi hermano.

E: ¿Con tu padre tienes?

Sí...

E: ¿Y tu padre no viene a verlo tampoco?

Sí, mi padre sí. A veces viene mi tío, ya ha venido aquí, se tira a lo mejor toda la mañana con mi padre, con mi tía, pero claro los otros hermanos no se preocupan sabiendo que se ha quedado solo y el otro está muy bien situado, por que tiene su casa en la playa y... tiene dinero, pues de vez en cuando, digo yo, podrían venir a ver a su hermano, pero no. Ya se casó el verano pasado mi prima, me llamaron a mí, pero a mi esposo no, porque es gitano.

E: ¿Con tu padre?

Sí, él viene a ver a mi hijo, a los nietos, pues... (Noia de 30 anys).

Dels altres cinc entrevistats, dos manifesten que tenen relació només amb el pare i els germans, dos tenen relació només amb els germans i un tan sols amb altres familiars. Vegem-ne un exemple:

Sí, amb el meu pare (quan surt de permís de la presó), amb la meva germana i el meu germà (ens truquem sovint). La meva germana viu a la província de BCN i el meu germà per la comarca. Des de fa pocs mesos, he contactat amb una altra germana i amb la meva mare. Però ara fa uns 15 dies que no hi parlo... (Noi de 24 anys).

Pel que fa a les relacions amb la **pròpia família**, es a dir, amb la parella i els fills, alguns dels joves comenten que no tenen parella, altres la tenen però encara no tenen fills i altres tenen parella i fills. Vegem un exemple:

Visc en un pis... que el pis és de la meva parella... un noi que també va estar en el centre amb mi... és de propietat... bueno de propietat seu... i res... ara tenim dos nenes amb comú... són molt petites... una té dos anys i mig i l'altra té un any i mig... són molt i molt petites... i bueno... estem amb la meva germana també... ha vingut... el meu germà que

acaba de sortir d'un centre... fa res... 10 dies... que també el tinc amb mi... i res... molta mainada... tots... (Noia de 21 anys).

En alguns casos, els joves manifesten que amb qui es relacionen amb més freqüència en el present, és amb la **família de la seva parella** (família política) com els sogres i cunyats. Vegem un exemple:

E: (...) i amb família de la teva dona teniu contacte?

Sí... ens veiem quasi cada dissabte... o vénen ells a casa o... quedem per fer un toc, o... jo que sé... o quedem per anar al cine, o... sempre fem algo... mai estem allà...

E: Potser et fas més amb la família, cunyats, o així, que amb amics?

Estic més amb la meva cunyada, i als meus cunyats i... amb la meva dona, allà tots junts, parlant... prenent un cafè a casa o a casa seva... que ...

E: Quedar amb altres amics...

Sí... quedem més... amb la família de la meva dona que amb amics... per dir algo... i mira... com portem ja molt, ... ja he agafat ja la costum...

E: T'has adaptat a la família....

Sí... (Noi de 26 anys).

e. Itinerari educatiu

e.1. Estudis en el passat

Respecte als **centres educatius** que els entrevistats han anat quan estaven en el sistema de protecció, alguns dels joves comenten que els canvis de mesura dins el sistema de protecció han comportat quasi sempre un canvi de centre educatiu, tal i com es pot veure en la cita següent:

Quan vaig entrar al centre de (nom del centre) vaig haver de canviar d'escola. Cada vegada que he canviat de centre o de família d'acollida he hagut de canviar d'escola... (Noi de 23 anys).

Quatre dels entrevistats manifesten que no tenen assolits els estudis obligatoris, i un dels participants no ho sap perquè després dels últims exàmens no va anar a buscar les notes. La majoria d'ells (n=10) tenen acabats els estudis obligatoris (l'EGB o l'ESO).

Pel que fa a la realització d'**altres estudis** realitzats pels joves després de o com alternativa a l'ensenyament obligatori, trobem que tres dels joves entrevistats, no han seguit estudiant després dels estudis obligatoris. Dels dotze restants, sis han finalitzat els estudis de Formació Professional o Formació Ocupacional que van iniciar, i que estan relacionats principalment amb hostaleria, perruqueria, carnisseria, fusteria (dues persones) i pintura. Els altres sis joves tot i que van iniciar estudis de Batxillerat (dues persones) i Formació Professional en les branques d'hostaleria, automoció, mecànica i electrònica, no els van acabar.

Aquesta situació de no haver acabat els estudis que van iniciar, provoca entre els entrevistats reaccions diferents. Mentre uns comenten que se senten satisfets amb els estudis assolits, d'altres no ho estan per haver deixat inacabats els estudis que volien realitzar.

Els joves entrevistats separen clarament la **motivació per l'escola i la motivació respecte l'estudi**. Tot i que la majoria dels joves manifesten en relació a la motivació per l'escola, que sí que els hi agradava anar-hi, només dos d'ells comenten que els hi agradava estudiar de forma general. Els altres joves assenyalen diferents raons que van fer canviar aquesta motivació inicial: havien de prioritzar l'anar a treballar, la seva motivació cap a l'estudi depenia de diferents circumstàncies com el tipus d'escola, o que la seva motivació anava disminuint a mesura que estudiaven cursos superiors.

Alguns dels entrevistats també fan referència al **suport dels educadors del centre** en relació als estudis. Concretament, manifesten que els educadors orientaven en l'elecció d'estudis post-obligatoris, i podien parlar amb ells sobre problemes en l'àmbit educatiu. La majoria dels joves (dotze participants), també, manifesten que els ajudaven per fer els deures, tal i com es pot veure en l'exemple següent:

A fer els deures m'ajudaven tots, tots una mica... (Noia de 25 anys).

e.2. Estudis en el present

En el moment present. Cinc joves estan realitzant diferents tipus d'estudis: estudis de nivell mig, Cicle Formatiu de Grau Mig i Accés a FPII, estudis de nivell de suficiència de català (nivell C), estudis de Graduat en ESO i el carnet de conduir. En contrast, deu dels entrevistats manifesten que en l'actualitat no estan estudiant, bé perquè no els hi agrada, bé perquè no tenen temps. Vegem-ne un exemple:

Ara estic fent un curs a (nom de la ciutat) de mecànica avançada, mecànica d'automoció. Coses més elèctriques... (Noi de 30 anys).

f. Problemes de comportament

Sis són els joves que han manifestat no haver-ne tingut o **no recordar** haver tingut cap problema de comportament en el **CRAE**, com es pot veure en la cita següent:

*E: Vas tenir problemes de comportament en el centre?
No ho sé, no me'n recordo. Diria que era bastant bona nena, no donava massa guerra. Sobretot era el plan del menjar, que no m'agradava menjar. Era molt lenta (Noia de 25 anys).*

Onze dels entrevistats manifesten que **sí** que van tenir algun tipus de problemes de comportament en el centre. Principalment, es refereixen a fugues, algun robatori, baralles amb els companys del centre, trapelleries i rabietes, algun retard a l'hora d'arribar al centre i problemes d'agressivitat.

Pel que fa a les **mesures** que prenia el centre, onze dels joves recorden que els educadors els van aplicar alguna mena de càstig o prohibició com, per exemple, no mirar la televisió, anar a dormir aviat, no fer alguna sortida amb la resta de companys o tancar-se a la seva habitació. Altres recorden que els educadors intentaven tranquil·litzar-los i parlar amb ells sobre el problema.

Depende, o vais a dormir pronto, o no veis la tele, o no salís a jugar... (Noi de 29 anys).

Pues yo hago que se vaya y cuando se la quita los nervios, entonces se puede hablar con ella, pues una persona con nervios no consigues nada. Y yo lo que han hecho conmigo, es lo que hago con los míos. Y esto a nosotros nos lo hacían (Noia de 30 anys)

Els **motius** del comportament que exposen els joves són força diversos. Per exemple, alguns ho atorguen a trets de la seva personalitat (ser nerviós, tenir mal caràcter); altres perquè enyoraven als seus familiars o, tot el contrari, perquè no volien marxar amb els familiars; altres consideren que eren actes de rebel·lia; altres tenien ganes de marxar del centre i, finalment, altres sentien que estaven privats de llibertat.

La meva mare... Trobava a faltar molt a la meva mare. La veia cada 15 dies o cada setmana, hi havia setmanes que la meva mare no estava disponible no sé perquè, perquè tenia depressions, o havia tornat a beure... no sé perquè, i quan ja portava 3 setmanes sense veure la meva mare, tot em molestava, tot em posava molt nerviós. Jo necessitava a la meva mare, si no la tenia em posava molt nerviós... (Noi de 23 anys).

Pel que fa als **problemes de comportament en altres contextos (fora del centre)**, més de la meitat dels entrevistats han manifestat que **no** tenien problemes amb els professors ni amb els companys de classe. Algun dels joves manifesta haver tingut problemes amb els companys de l'escola, família o en altres CRAEs.

No, tot molt bé. En cap escola vaig tenir problemes que jo recordi. Al (nom escola) hi havia un nen de classes superiors que hi teníem problemes a vegades. Però no vam arribar a res... A (nom ciutat) l'escola va estar bastant bé. Potser per això m'agradava anar-hi: bon ambient, bons professors, bons companys... (Noi de 21 anys).

g. Suport i Ajuda

Pel que fa a les ajudes econòmiques que els joves podrien estar rebent d'algun organisme públic, privat o de familiars, la majoria dels joves afirmen que avui en dia es mantenen sols i no reben cap tipus d'ajuda econòmica. No obstant això, dos entrevistats expliquen que han demanat a l'ajuntament ajuts relacionats amb pisos, un per als pisos de protecció oficial i l'altre per al lloguer.

Bueno, estoy esperando que me caiga del cielo la ayuda, el alquiler este que me prometieron, pero de momento no recibo nada de nada... (Noi de 29 anys).

Només un jove ha comentat que rep ajuda econòmica de la seva mare, però ha explicat que l'ajuda entre ells és recíproca.

Amb la meva mare col·laborem els dos: quan jo en tinc ni dono a ella, i quan ella en té i jo no, ella me'n dona a mi. És recíproc... (Noi de 21 anys).

Alguns joves comenten que actualment presten ajuda econòmica i suport emocional a alguns dels seus familiars com els germans, els oncles,

els cunyats i els progenitors, però la mare ha estat la que més ha aparegut en el discurs dels joves.

Jo l'ajudo econòmicament i això li va molt bé... és més que res és perquè jo li he donat molt apoyo psicològic... la meva mare quan tenia recaigudes... quan jo tenia 15 anys i estava a (nom del centre)... ella tenia recaigudes amb l'alcohol... el meu primer sou, que jo vaig treballar a Caprabo, jo vaig agafar... i vaig dir té... i li vaig donar... (Noi de 23 anys).

Pel que fa a poder comptar amb algun tipus de suport social, els joves han explicat que darrerament se senten ajudats pels amics, pels companys de treball, per la família d'origen i per la pròpia, més específicament per la mare, els germans, la parella, els sogres i els oncles.

Per la família... i poca cosa més... però amb la família ja... ja en tens prou... (Noi de 28 anys).

Alguns nois també han comentat que determinats educadors, amb els que en el passat han tingut més afinitat, encara els donen ajut i els escolten en els moments en que necessiten d'un suport psicològic. Un altre jove comenta:

(...) hay por ejemplo la (nombre de la educadora), mi tutora que he tenido, muchas veces tenemos aquí... pues muchas veces la llamamos, y no sé, muchas veces la llamo y la explico mis problemas, esto u otro... (Noi de 26 anys).

Els entrevistats que comenten amb més detall el tipus de suport familiar, fan referència a ajudes concretes relacionades amb la cura dels nens. La gran majoria no especifica quin tipus d'ajuda rebia, però en els seus discursos es pot entendre que era un tipus de suport que es podia utilitzar quan es necessités, tal com s'observa en la següent cita.

(...) la meva dona... i no sé... la família de la meva dona... i la meva família... que sempre estan allà per lo que faci falta... bueno, per això està la família, crec... però no, bé... de moment... sempre que m'ha faltat algo... sempre són allà... (Noi de 26 anys).

h. Canvis més significatius en la vida

Referent als esdeveniments vitals més significatius que han marcat la vida dels nois i noies, esmenten els canvis per una banda relacionats amb la seva

etapa adulta com la formació de la seva pròpia família o una separació conjugal i per l'altra els canvis de recurs dins del sistema de protecció que comportava un trasllat de residència com canviar d'un centre cap a un altre centre, del centre cap a una família d'acollida i de la família acollidora cap a la seva família d'origen.

El canvi més fort de tots va ser conèixer a la meva parella i anar a viure en un altre lloc... (Noi de 30 anys).

(...) jo suposo que el que més me va marcar va ser amb la primera família... amb ajuntar-me amb els meus germans... em va marcar moltíssim... (Noia de 21 anys).

Alguns joves **valoren** alguns d'aquests canvis pels que han passat com una cosa **positiva** que ha succeït en les seves vides, com pot ser la sortida del centre, la formació de la pròpia família, la recerca del primer treball per sí mateix i el canvi de residència.

Quan vaig marxar del centre, perquè tot eren normes, horaris, regles i després se t'obren unes portes i t'has d'espavilar. Pots fer el que vulguis, pots portar al pis qui vulguis, pots anar a dormir on vulguis, sense límits i després et dones compte de que has de treballar, has de netejar, has de fer les teves coses, i jo tot això ja sabia que s'havia de fer però quan vaig sortir del centre em vaig donar més compte de que són coses que són absolutament necessàries. Quan vaig sortir del centre em vaig donar compte del que és la vida. És el canvi que recordo amb més intensitat però per positiu... (Noi de 23 anys).

En canvi, altres joves **valoren** alguns d'aquests canvis de forma més **negativa** per a ells, com poden ser les vivències amb la família d'origen o els canvis de lloc de residència.

El més dràstic és de viure un infern amb els meus pares a anar a un centre. D'aquí a estar amb una família. De la família a la meva mare. De la meva mare al centre. Tots aquests canvis són els que han marcat més la meva vida. Jo de tot el que he viscut amb el meu pare me'n recordo. I era petita, però me'n recordo de tot com si fos ahir mateix. De cada bufetada, de tot. Això m'ha marcat molt, ho ha marcat tot. Però bueno, suposo que aquests punts foscos són els que més han marcat la meva vida... (Noia de 25 anys).

i. Valoració del centre

En aquest apartat es contempla com els nois i noies valoren determinats aspectes del centre. Els hem agrupat sota els següents títols: 1) aspectes d'integració a la vida comunitària, 2) aspectes educatius, 3) aspectes organitzatius, 4) habilitats per a la vida quotidiana, 5) records; 6) relacions interpersonals, i 7) valoració general.

i.1. Aspectes d'integració a la vida comunitària

Pocs són els participants que han donat l'opinió sobre com s'ha donat la integració a la vida comunitària mentre estaven acollits al centre residencial. Un dels joves explica no percebre que des del centre s'incentivés la integració comunitària i altres en canvi expliquen haver participat en festes del barri, tenir amics de fora del centre i fer activitats a la comunitat, tal com es pot observar en la cita següent:

Ui sí. A les festes del barri sortíem tots. I tenies el teu temps per sortir al carrer, si tu feies el que et tocava, tu tenies el teu organigrama i tenies el teu temps lliure, i temps per tu. Podies quedar-te i jugar, podies baixar al carrer, fer el que tu vulguis. Coneixíem a gent de fora... (Noi de 31 anys).

i. 2. Aspectes Educatius

En relació a la valoració dels aspectes educatius del centre, la majoria dels joves avaluen com a positiva l'educació que han rebut en el centre. Els participants comenten temes que tenen a veure amb transmetre'ls valors importants per a la vida, donar-los límits quan era necessari i ensenyar habilitats per a la vida quotidiana. Alguns dels joves comenten la importància d'haver après bé el català i altres expliquen que van poder seguir amb els seus estudis quan van ingressar en el centre. No obstant això, un jove ha matisat que creia que en alguns moments la qüestió dels límits no havia estat molt equilibrada, ja que en determinades situacions l'educació era molt estricta sense tenir la necessitat de ser-ho i en altres situacions poc estricta davant la gravetat del que havia passat.

Bé... es que era la meva infància... vaig estar quatre anys de la meva infància... me van educar... no s'ha d'insultar, s'ha de demanar les coses si-us-plau... coses d'aquestes... a parlar el català bé... (Noi de 23 anys).

Jo crec que era insuficient, però sí. Hi havia moltes coses que jo no les trobava, o sigui, com t'ho puc dir... compartir algunes feines de la casa, com posar rentadores, fer la pica, la taula, però altres coses com cuinar... no. Coses que quan t'emancipes són necessàries i no les fèiem. (...) El tracte era... depèn amb la persona. Alguns era més familiar, amb d'altres més estricte, més professional. El tema límits... en general no érem ni massa estrictes ni massa poc estrictes. En algunes qüestions que no tenien que ser-ho... eren massa estrictes, i en d'altres massa poc estrictes... (Noi de 21 anys).

(...) les xerrades... que teníem sempre... quan teníem un dubte... quan tenia algun problema i això... sempre anava a un educador... i sempre parlava amb algun... i sempre et deien per aquí sí,... per aquí no.... tu mateix... per on vols anar?... per aquí iràs així, per aquí iràs aixàs... t'indicaven una mica... això sempre m'ha anat molt bé... perquè si són educadors que no te diuen lo que has de fer... o només fan la seva feina que és vigilar-te... apuntar-ho tot i... passa del tema i ja està... (Noi de 23 anys)

Sí, suposo que en aquell moment ha d'emprenyar. Havies d'arribar, havies de fer el que et tocava, la taula, els deures, les dutxes, però de cara a ara veus que tens unes pautes, o sigui, que ara ja ho fas. De cara a l'ordre i de cara a tot va bé. Suposo que com que varem tenir una educació molt pausada, sense estressos, doncs ha fet que jo sigui així tant tranquil (Noi de 31 anys).

i.3. Pla Educatiu Individualitzat (PEI)

Pocs joves comenten alguna cosa sobre els seus plans educatius individuals i els que ho fan, expliquen que no recorden molt bé de què es tractava. Cal matissar que aquest aspecte el CRAE el tractava només amb els més grans.

Sé que feien informes i que em preguntaven, però no recordo massa bé... (Noi de 24 anys).

i.4. Aspectes organitzatius

Aquest tema fa referència a les respostes dels joves respecte a alguns aspectes de l'organització del centre, com l'acció tutorial i el torn dels educadors.

Pel que fa a l'**acció tutorial**, pocs joves comenten alguna cosa sobre el tema

i els que ho fan expliquen recordar els seus tutors. Pocs recorden alguna cosa sobre els seus co-tutors. En la resposta d'un d'ells es fa palesa la importància de tenir el tutor a prop contínuament i qüestiona l'assignació per gènere que se'ls donava a cada nen o nena.

Era en (nom educador) i la (nom educadora) també era molt a sobre meva, perquè... eren els dos... eren cotutors... però bueno, jo amb el meu tutor... al principi, tenia molt, molt bona relació... li explicava tot, m'ajudava a fer els deures... el tenia tot el dia amb mi, saps?... me portava a tots els llocs... al gimnàs que estava al cantó... me portava... ho tenia molt ben lligat tot... ens aveníem... però a l'hora de parlar... jo me decantava més per la (nom educadora)... perquè aquesta mania que teniu de a un nen posar-hi una educadora i a una nena posar-hi un educador, como que no funciona (riures)... (Noia de 21 anys).

Respecte al **torn dels educadors**, la majoria dels joves valoren de manera positiva el fet que hi hagués educadors fixos al matí, a la tarda i a la nit. A més expliquen que a ells els sembla important que els educadors no vagin canviant molt sovint perquè els nens i nenes puguin mantenir els vincles estables amb ells. Tanmateix, un entrevistat comenta que en el torn de la nit li semblava que havia pocs educadors treballant i un altre, per contra, li veia un aspecte positiu a la rotació.

i.5. Habilitats per a la vida quotidiana

La majoria dels joves valoren positivament l'aprenentatge de determinades habilitats. Alguns joves expliquen que el fet que ells es responsabilitzessin d'algunes tasques quotidianes al centre com posar i treure la taula, arreglar l'habitació, fer el llit, cuinar el seu menjar o sopar en determinats dies, dependent de l'edat que tenien, els ha ajudat, després que d'haver deixat el centre, a fer les coses per ells mateixos i aconseguir responsabilitzar-se de les tasques del dia a dia:

Pues todo en general, pues como me han hecho limpiar, me han hecho bajar basura, me han hecho hacer cosas que son de la vida útil, pues... si hay que hacer las cosas, hay que hacerlas, la casa no se limpia sola. Nos hacían hacer ciertas cosas que tienes que hacerlo, hay que fregar los platos, hay que bajar la basura y hay que ordenar las habitaciones y hay que... (Noi de 29 anys).

i.6. Records

En relació amb els **records positius** de l'època que han viscut al centre del centre, els joves comenten temes relacionats amb les excursions que han fet, les festes al centre, el bon ambient que hi havia, el temps compartit amb els educadors i els valors que han après en el centre.

El bon ambient, feia que estigués tranquil·la. El carinyo que nens així necessiten, i la comprensió sense oblidar que ets un nen i se t'ha de renyar i no facis això o no facis allò. Jo tinc un record d'això, de que ens donàveu carinyo, de que ens cuidàveu, i estaven per nosaltres... (Noia de 25 anys).

Pel que fa als **records negatius** de l'estada al centre, la majoria dels entrevistats comenten que no hi ha res que puguin valorar com a negatiu. No obstant això, alguns joves assenyalen diversos aspectes que, tot i no ser considerats com a negatius, podien interferir en el bon clima del centre. Aquests aspectes tenen a veure amb les baralles dels companys en el centre, amb els càstigs aplicats, amb el poc contacte amb la família i amb el fet d'haver estat en un centre.

Sí, sí, por que a ver, yo habiendo pasado lo que yo pasé, por que es muy duro decir, mira yo con mi amiga, por ejemplo, decía ah vamos con mi madre, ah...yo no podría hacerlo, yo se iba de compra iba con ella, y son cosas que no le dan importancia, por que es verdad yo con tu madre... si no puedo hacerlo, no te puedo hacer ni que quiera hacerlo, pero son tonterías y no son tonterías... (Noia de 30 anys).

i.7. Relacions interpersonals

La majoria dels nois i noies afirmen que tenien una relació de confiança amb els educadors i que aquests han estat importants en diversos moments, especialment en els més difícils (crítics) de l'estada al centre. Els joves també comenten que per a ells alguns educadors han exercit el rol de pare, principalment a causa de l'absència real de la figura paterna. Tanmateix, un entrevistat explica que confiava més en els seus companys del centre que en els educadors i un noi de 29 anys comenta que no tenia amb qui confiar en el centre argumentant que els nens no tenen edat encara per confiar. Altres exemples són:

Jo de fet amb tota la gent que he tingut com a educador tots han sigut bona senyal per mi. Mai he tingut cap pega, tota la gent que va treba-

llar amb mi jo n'estic agraït. Algú especial va ser (nom educador) que havia estat amb nosaltres... (Noi de 30 anys).

Era molt bo, estava amb nosaltres sempre, ens cuidava. Les educadores no tant, a mi m'han afectat més els educadors pel tema de que no tinc pare. Al no tenir pare aquest rollo patern no l'he tingut mai, i l'he buscat més... (Noi de 23 anys).

Pel que fa als **records positius més significatius de la relació amb els educadors**, a part d'un entrevistat que explica no tenir molts records positius, els altres han comentat que sí que tenen bons records dels educadors i aquests estan lligats a la convivència quotidiana, les passejades, a les xerrades i a la cura que han rebut.

Sí sí, de la (nom educadora) y de la (nom educadora)... Por que la (nom educadora) y la (nom educadora) estaba muy bien la forma de hacerlo, ayuda mucho en la cocina, por que me gustaba, entonces como te tratan, entonces sí que tengo buenos recuerdos (...) Hum, no es que hicieron o que no hicieron, es que ellos están ahí y te cuidan, y tu obedeces, y vas haciendo, muchas actividades diferentes que me han servido (...) Como en la hora de la navidad que no sea el típico belén, un poquito más por cortar florita, pintar florita, es todo un poco más entretenido, pero no... (Noi de 29 anys).

Pel que fa als **records negatius**, la meitat dels joves recorda alguna situació en concret referent per exemple als càstigs de forma general, o a una percepció de privació de llibertat, o quan els feien menjar el que no els agradava, el tracte brusc rebut . .

Em recuerdo d'un dia que tocava espinacs, i si no t'ho menjaves per dinar, era per sopar, i sinó per esmorzar. Un dia que ja portaven 2 dies em van tancar a l'habitació i que me'ls havia de menjar i havia de copiar. I no sé que vaig fer i les vaig amagar a l'habitació, les vaig posar a una bossa o algo, i vaig dir que ja me'ls havia menjat. I un dia fent l'habitació va sortir la bossa amb els espinacs... (Noia de 25 anys).

i.8. Valoració general

La majoria dels joves valoren la seva experiència en el centre de manera positiva i afegeixen que si no fos pel centre els queda el dubte sobre què els podria haver passat. Alguns entrevistats comenten determinats valors que han après

al centre i que els han quedat marcats com un dels èxits més importants de la seva estada. Els valors esmentats estan relacionats amb ensenyar-los a lluitar amb les adversitats de la vida, a lluitar per les coses que es vol; a valorar les coses que es tenen, a aprendre a ser fort i afrontar els reptes que apareixen, a madurar per poder seguir endavant i a aprendre a valer-se per sí mateix, i a ser independent.

He après que la vida «da muchos palos» que hay que tirar pa'lante, que hay que ser fuerte, que uno se tiene que querer mucho porque si no te quieres tú no te va a quedar nadie. Que s'ha de ser optimista a la vida, i no ho sé. Estimar a la família, la que tinguis. Tot el que m'ha passat m'ha servit per tirar endavant jo sola, ser forta. M'ha ajudat a madurar, a veure les coses d'una altra manera, a ser forta. I ja no a ser forta per mi, sinó per la meua mare i pels meus germans, sinó jo no hagués lluitat gens... (Noia de 25 anys).

j. Valoració de la seva vida en l'actualitat

Aquesta temàtica contempla les respostes dels joves respecte a la valoració general que fan de la seva vida en el moment present. La majoria dels entrevistats expliquen que hi ha diverses coses en les seves vides que els fan **sentir satisfets i avaluar la vida d'una manera positiva**. Les respostes fan referència a la bona relació amb els fills, a la satisfacció amb el treball, al fet de sentir-se més madurs, i a la bona relació amb els amics, amb la família d'origen i la pròpia, al fet de sentir-se saludables i, finalment, una satisfacció amb la vida de manera global.

De moment em va tot bastant bé. Ara ja... va tot encarrilat i va tot molt bé. Ha costat molt, molt, moltes hores i molt de treball, pensar-s'ho tot molt bé, molta paciència també. Fa un any que estem aquí només, hem hagut de suar, treballar i... he estat molts anys a casa seva, set anys em sembla que a casa dels seus pares, i ha costat. La companyia molt bé, com si fossin uns altres pares meus, el que ha costat ha sigut ajuntar temps i diners per a poder fer-ho ben fet d'un cop, ja que ho fèiem fer-ho ben fet. No sortir corrents i haver de tornar amb la cua entre les cames i cames ajudeu-me, valia més fer-ho ben fet ja a la primera... (Noi de 31 anys).

Pel que fa als **temes que preocupen** als joves, tres entrevistats han comentat que no hi ha res en el moment present que els preocupi. Els altres

joves donen respostes que tenen a veure amb la situació econòmica (pagar l'assegurança del cotxe, la hipoteca i el lloguer), amb els estudis futurs, amb el treball, amb els problemes familiars, amb les ganes de canviar de ciutat, amb les ganes de fer més amics; preocupacions relacionades al benestar i l'educació dels fills i, finalment, preocupacions relacionades amb les ganes que es produeixi un canvi en la seva situació de vida actual.

I sobretot que la meua mare es trobi bé, perquè ho ha passat malament a la vida, la vida passa factura sempre, i l'edat... la meua mare es va fent gran. L'únic que em preocupa és que es faci gran i pateixi. Però ara està bé... (Noia de 25 anys).

k. Aspiracions de futur

k.1. Canvis desitjats pel futur

Pel que fa a les aspiracions de futur respecte a la seva **pròpia família**, tan pel què fa a la parella, com al fet de tenir fills, molts dels joves (7) ja tenen parella, i comenten que en el futur els agradaria seguir amb ella. Quatre dels joves entrevistats manifesten que no en volen tenir, i quatre més comenten que tenir parella és un objectiu més a llarg termini.

Respecte al fet de tenir fills, les que en tenen ja no en volen més, altres no en volen perquè tenen altres prioritats, però la majoria dels joves (11) comenten que voldrien tenir-ne.

Les manifestacions de les aspiracions de futur respecte **la feina** són diverses. Dos joves entrevistats comenten que els agradaria seguir en la mateixa situació laboral i professional que estan actualment i dos més expliquen que en el moment actual no ho tenen molt clar, i no és un tema que sigui prioritari per a ells en aquest moment. Alguns dels entrevistats, manifesten que els agradaria tenir feines concretes en els àmbits de comercial, muntar la seva pròpia empresa (carnisseria o supermercat, una fleca), sanitari (infermera i zeladora) i conserge.

Sis dels joves participants assenyalen que la feina que voldrien ha de tenir una sèrie de condicions mínimes. Per alguns és important tenir un treball que sigui a l'exterior, perquè no els agrada estar tancats; disposar de vacances fora dels períodes estivals establerts; tenir un horari de 8 hores a

poder ser intensiu; per poder disposar de temps lliure, tal i com podem veure en l'exemple següent:

Pensant en un futur deixar de treball...(riu)... Home suposo que... m'agradaria trobar una altra feina. Vull tenir una feina de 8 hores per tenir més temps per a mi, per ella, per ell... Si puc, vull una feina de 8 horetetes de dilluns a divendres. Tenir temps per a mi, i per lo meu... (Noi de 31 anys).

Respecte **l'habitatge**, cinc joves comenten que no es plantegen canviar de residència en el futur, bé perquè estan bé a on estan, bé perquè de moment no ho contempen. Dos dels joves entrevistats comenten que els hi agradaria tenir el seu pis propi per anar a viure sols, i la resta de joves (8) manifesten que els agradaria viure en un lloc tranquil.

Pel que fa a les aspiracions de futur respecte al seu **temps lliure**, alguns dels joves entrevistats (2) comenten que els agradaria dedicar el seu temps d'oci a viatjar, d'altres (1) a augmentar les seves relacions socials amb els seus amics, i molts d'ells (6) manifesten que els agradaria dedicar el seu temps lliure a fer activitats d'esport, tal i com veiem en aquest exemple:

M'agradaria... m'agrada esquiar... anar amb bici... no sé... en un futur?... tenir una quadra de cavalls... per imaginar-me... (Noi de 23 anys).

En el tema dels **estudis**, les aspiracions de futur de la majoria dels entrevistats (11) és estudiar. Un d'ells comenta que vol aprofundir en el que estan fent en l'actualitat, d'altres joves volen estudiar idiomes (2), i realitzar els estudis de Graduat en ESO (1). Alguns entrevistats volen realitzar estudis professionalitzadors com d'«educador», treure's el carnet de conduir per ser transportista i poder crear una empresa.

D'altres joves (4) comenten que el fet de poder estudiar en el futur és difícil perquè ve condicionat per diversos factors com la motivació, el temps o els diners.

(...) per poder estudiar m'ha de tocar la loteria per a que em pugui estar uns anys sense treballar per poder estudiar, o és impossible... (Noi de 23 anys).

k.2. Percepció de control

La majoria dels entrevistats manifesten tenir una percepció interna de control, és a dir, que aconseguir les aspiracions futures depèn d'ells.

Alguns joves comenten que aconseguir el que es vol depèn de la motivació que hi posis en voler-ho aconseguir, i d'altres manifesten que les coses que es desitja aconseguir es van assolint amb el temps. Alguns joves (3) comenten que per assolir els objectius desitjats, a vegades fa falta esperar el moment oportú. D'altres joves comenten que quan tinguin un objectiu clar, l'assoliran en un cert període de temps, tal i com veiem en la cita següent:

Todas, todas las que yo quiera, espero conseguirlas (...) el de al lado no me va a ayudar. Pero, sí, sí, conseguiré todo lo que quiero, poco a poco, poco a poco... (Noi de 29 anys).

Un jove comenta, també, que l'assoliment d'objectius en un àmbit específic, passa per prendre decisions de canvi, en d'altres àmbits, tal com il·lustra aquesta cita:

Sí, lo del temps lliure i tot això depèn de si canvio de feina. Sí, suposo que sí... Si trobo una altra feina en la que guanyi més, bueno, que guanyi i pugui tirar les coses endavant, doncs sí... (Noi de 31 anys).

k.3. Què cal per què s'acompleixin els canvis desitjats

Aquest tema fa referència a què pensen els joves que hauria de passar per què s'acomplissin els canvis que desitgen. Els entrevistats fan referència bàsicament a dos factors. El primer factor és que per aconseguir els canvis desitjats en el futur, és necessari efectuar canvis a nivell personal, com l'organització personal i la superació de certs obstacles personals com pot ser la timidesa. El segon factor és la necessitat d'aprendre dels errors per no caure una altra vegada en situacions que no es desitgen. Un jove comenta:

(...) si vuelves al mismo barrio que te has enganchado, te has liado, hay malas compañías, acabas igual. No haces nada, digamos, de lo que dices. Si te vas a otro lado primero piensas y tienes que dar un camino, a ver que hago, lo que no hago... (Noi de 29 anys).

I. Propostes de millora

I.1. Propostes generals pel sistema de protecció

Aquest tema fa referència a les propostes de canvi que realitzen els joves referents al sistema de protecció. Un primer tema que proposen els joves és que cal **potenciar les relacions i el contacte entre la família d'origen i**

els nois i noies. En aquest sentit, un dels joves entrevistats manifesta, que s'hauria d'obligar a les famílies ha tenir més contacte amb els infants i adolescents que estan en un centre, tal i com podem veure en la cita següent:

(...) obligar un poco más a las familias a que se involucren un poco más... Una vez al mes llévatelo al parque con tus hijos... estamos hablando de ir al parque, no estamos hablando de ir al circo, ni de ir a otros sitios que valen su dinero... obligarlos un poco... (Noi de 29 anys).

També comenten que és important que els **canvis de mesures dins el sistema de protecció** que realitzen els infants i adolescents no siguin bruscos, sinó que haurien de ser el més suaus i menys sobtats possible.

Jo crec que el fet de que no hi hagués un canvi brusc ha sigut important. Jo crec que ha sigut pausat. Tot molt tranquil. I no un tall brusc que ha canviat tota la rutina, un altre tall que ha tornat a canviar tota la rutina... Tot pausat, ja ha anat bé (Noi de 31 anys).

Un altra proposta és la d'**ampliar l'edat d'estada en els centres residencials**, en aquells casos que els nois i noies no puguin anar amb la família pròpia i no tinguin treball per ajudar a independitzar-se.

1.2. Propostes pel centre

Aquest tema fa referència a les propostes de canvi que aporten els joves en relació al centre residencial de Plataforma Educativa en que han estat.

Alguns joves proposen idees en relació **als educadors i la seva tasca**. Aquestes propostes van orientades a que els educadors haurien d'estar pendents de les companyies que tenen els nois i noies que resideixen en el centre (per evitar males companyies), i al suport afectiu que haurien de donar als nois i noies.

Un altre tema que destaquen alguns entrevistats es relaciona amb que hi hagi un únic educador de referència per a cada noi i noia. Alguns joves comenten que és important que no hi hagi massa educadors diferents, i que els que hi ha no vagin canviant sovint. Fins i tot, alguns d'ells manifesten que el mateix educador que tenen en el centre residencial, sigui el que realitzi el seguiment dels joves quan aquests surten del centre, i vagin a altres recursos del sistema de protecció. Vegem-ne un exemple:

Jo crec que és positiu que hi hagi algú sempre fix i no educadors que van canviant... (Noia de 29 anys).

Per últim, també es proposa que a la nit hi hagi dos educadors, de manera que si un d'ells ha de sortir (situació d'emergència), hi hagi un altre que resti en el centre.

Un noi també proposa que **els centres donin més informació als nois i noies de la seva situació familiar**, tal i com es pot veure a la cita següent:

(...) cierta información también nos las tendrían que dar... hay diferentes maneras de darla... pero si no sabes nada... la cabeza de los niños tienen muchas imaginaciones, y quieras o no... pero sí... un poco de noticias, yo que sé... (Noi de 29 anys).

Altres propostes dels joves es refereixen a rebre més **assessorament**. Concretament, dos joves manifesten que troben necessari assessorament laboral tant per aquells que estan en edat de treballar, com per aquells que ja estan treballant. Per altra banda, un jove també comenta que caldria assessorament legal per donar informació sobre diverses temàtiques com la nacionalització, per aquells nois i noies estrangers.

(...) de enseñar a los chicos las leyes, porque luego no va estar... yo no tengo mis padres aquí, que es la ley, que hay esto, que hay una ayuda... luego cuando salgo de centro, voy a estar... yo me acuerdo del centro del (nom del centre) que no tenía mucha información en el tema de...no sé si ahora tenéis inmigrantes, pero en la época del (nom del centre)... buff... no tienen ni idea de la inmigración. Yo creo que tienen que tener... (Noi de 26 anys).

Altres propostes fan referència a l'**augment d'activitats lúdico-recreatives**. Alguns dels joves (3) comenten que s'haurien d'augmentar aquest tipus d'activitats per tal que els nois i noies s'ho passessin més bé, tal i com veiem en l'exemple següent:

(...) un centre que agafi i se'n vagi de colònies... per exemple, al (nom del centre) lo que vam fer els grans... jo i els que tenien més edat... unes colònies d'anar a Andorra... d'anar a un càmping d'Andorra... estar allà... i ho vam fer... això estaria molt bé... (Noi de 26 anys).

Els joves també fan propostes quan se'ls pregunta sobre el **respecte dels drets infants i adolescents** que es troben en centres residencials. Concretament, alguns joves manifesten que s'hauria de tenir en compte el dret a la intimitat i a la privacitat, tant a nivell físic (en les habitacions), com de la informació personal de cada noi i noia que resideix en el centre residencial.

En aquest sentit, també comenten que seria necessari retirar el logotip identificatiu del CRAE, tant els adhesius de la furgoneta que té el centre, com dels fulls de justificació de les faltes que s'entreguen al centre docent, tal i com il·lustra aquest exemple:

(...) o això per exemple, de la furgoneta... la furgoneta... con el esto.. CRAE (nom del centre)... mira això es para coger y... porqué tu te subes a la furgoneta, y pone CRAE (nom del centre)... tus amigos... ¿está furgoneta de quien es?... ¿es de tu padre?... clar... jo quan vaig començar al (nom de l'institut)... jo vaig començar a conèixer... però ningú sabia que jo estava en un centre... quan vaig començar a fer amics... ja comences a dir-ho tu... però es que te venen a recollir... a la porta... davant... és que és justament quan surten tots els nens estan allà... CRAE (nom del centre)... no, somos una empresa... (Noia de 21 anys).

Un altre aspecte que destaquen alguns joves és la importància del dret a decidir les coses que els afecten. En aquest sentit, manifesten que hi hauria d'haver més llibertat i poder decidir més les coses de la seva vida. Una jove proposa que es pugui escollir el tutor que vol, després d'un període d'adaptació al centre, tal i com es pot veure en la cita següent:

*E: i que poguéssiu triar vosaltres el vostre tutor?
També... perquè quan portes dos o tres mesos, ja veus... amb quin educador t'avens millor... perquè jo vaig arribar... aquest és el teu educador... i me'l vaig quedar mirant... a més... té una cara de pocs amics, en (nom de l'educador)... i jo, bueno... (Noia de 21 anys).*

Altres propostes es refereixen al **funcionament i l'organització del centre**. Concretament, hi ha joves que comenten que s'hauria d'augmentar el nivell de qualitat del menjar, d'altres manifesten la necessitat de tenir un espai reservat per estudiar, i d'altres destaquen aspectes normatius del centre sobre els serveis i les responsabilitats. En aquest últim aspecte, mentre que hi ha alguns dels joves que consideren que tenen massa serveis, d'altres manifesten que n'haurien de tenir més de responsabilitats per tal d'adquirir un aprenentatge. Vegem-ne un exemple:

Yo creo que cuando ya es así un poquillo más grande, pues que... no sé, un día que te lo hagas tú, por que nosotros no lo hemos hecho... hacer una comida tú pa todos... para cuando tú te vayas solo, que

sepas tener una alimentación y todo esto... Yo creo que cuando llega una cierta edad, hay que prepararnos un poquito más para estas situaciones... (Noia de 30 anys).

Per últim, una jove comenta que caldria **respectar un període d'adaptació** dels infants i adolescents quan s'arriba a un centre residencial. Una jove entrevistada comenta:

Jo li deia a la (nom de l'educadora), dale tres meses de respiración, por favor.. jo a tots els nens que venien nous... els hi deia... la (nom de noia) amb els seus dos germans... van venir al centre que estaven així, pobrets... que no s'atrevien ni a menjar... i tots... menja, menja... fins que no acabis el plat no t'aixeques... o castigat sense tele... joder el primer día... no sé... que és una mica fred... que és molt fàcil dir-ho... jo me trobo com educadora... avia'm, el nen ha de menjar, i ha de menjar... el que no pot ser és que no mengi... però per un dia... per un sopar que no mengi... tampoc se morirà, saps?... i el nen estarà més tranquil també... perquè l'estàs forçant amb algo que no... (Noia de 21 anys).

4.4. Resultats derivats de les avaluacions dels educadors

Els **educadors** participants en l'estudi han estat 7, coincidint amb els que van exercir més temps de tutors dels 15 nois i noies en el període que van ser acollits en els CRAEs de FPE. A la **TAULA 13** es mostra el nombre de qüestionaris que han complimentat aquests educadors referents als quinze joves entrevistats.

L'**edat** mitjana actual d'aquests educadors és de 41,2, oscil·lant les seves edats entre els 36 i els 48 anys, i quan eren els tutors dels joves entrevistats tenien majoritàriament entre 20 i 30 anys. Actualment la majoria d'ells continua treballant a la Fundació, ocupant càrrecs de gestió. Respecte al **sexe**, tres dels educadors són dones i 4 homes. La mitjana d'**anys en que aquests educadors van exercir la seva tasca** és de 8,5. Cal destacar també que en tots els casos, l'educador participant en l'estudi va ser el **tutor del noi o noia** durant 4,5 anys com a mitjana.

Es va preguntar als educadors **en quins horaris varen coincidir amb el jove** respecte de qui havien contestat el qüestionari (vegeu TAULA 14). Els percentatges més elevats corresponen o bé a totes les franges horàries possibles (matins, tardes, nits i caps de setmana) o bé a totes les franges exceptuant els matins. Aquestes dades ens indiquen que els educadors enquestats varen desenvolupar les seves tasques educatives en una diversitat important de franges horàries.

Es va demanar també als educadors que valoressin tot un seguit de qüestions sobre la relació entre el jove i la seva família i amb els companys i educadors del CRAE, a l'inici del seu acolliment al CRAE i un cop finalitzat. Pel que fa a la **relació del jove amb la resta dels companys del CRAE**, s'observa que el percentatge més elevat, tant a l'inici com al final, correspon a una avaluació positiva d'aquesta relació per part de l'educador (TAULA 15), mentre que el percentatge menys elevat correspon a la consideració de regular a l'inici i a una valoració molt negativa al final.

Els percentatges més elevats, tant a l'inici com al final de l'acolliment al CRAE, corresponen a una valoració positiva per part de l'educador de **la relació del jove amb el seu tutor del CRAE** (vegeu TAULA 16).

TAULA 13. NOMBRE DE QÜESTIONARIS COMPLIMENTATS PELS EDUCADORS PARTICIPANTS EN L'ESTUDI

Educador 1	1
Educador 2	3
Educador 3	2
Educador 4	1
Educador 5	4
Educador 6	1
Educador 7	3
Total	15

TAULA 14. HORARIS I COINCIDÈNCIA AMB EL NOI O NOIA

Matins/tardes/nits/caps de setmana	33,3%
Tardes/nits/caps de setmana	33,3%
Tardes/caps de setmana	26,7%
Matins	6,7%
Total	100,0%

TAULA 15. RELACIÓ DEL NOI O NOIA AMB ELS COMPANYS DEL CRAE

	Inici	Final
Positiva	60,0%	53,3%
Molt positiva	26,7%	33,3%
Regular	13,3%	6,7%
Molt negativa	0,0%	6,7%
Total	100,0%	100,0%

TAULA 16. RELACIÓ DEL NOI O NOIA AMB EL TUTOR DEL CRAE

	Inici	Final
Positiva	60,0%	60,0%
Molt positiva	33,3%	40,0%
Regular	6,7%	0,0%
Total	100,0%	100,0%

TAULA 17. RELACIÓ DEL NOI O NOIA AMB ELS SEUS PROGENITORS

	Inici	Final
Regular	33,3%	13,3%
Positiva	33,3%	26,7%
Molt positiva	33,3%	33,3%
Molt negativa	0,0%	6,7%
Negativa	0,0%	20,0%
Total	100,0%	100,0%

TAULA 18. RELACIÓ DELS PROGENITORS AMB EL TUTOR DEL CRAE

	Inici	Final
Positiva	40,0%	40,0%
Regular	26,7%	33,3%
Molt positiva	20,0%	20,0%
No procedeix	6,7%	6,7%
Negativa	6,7%	0%
Total	100,0%	100,0%

Els percentatges menys elevats corresponen a una avaluació regular d'aquesta relació a l'inici i a una consideració molt positiva al final.

Als educadors participants en l'estudi se'ls va demanar també que fessin una valoració, a l'inici i al final de la seva estada en el CRAE, de la **relació que els joves entrevistats mantenen amb els seus progenitors**. Els percentatges de resposta estan repartits en tres tipus de consideracions: regular, positiva i molt positiva (a l'inici), mentre que el percentatge més elevat al final correspon a una valoració molt positiva d'aquesta relació i el menys elevat a una avaluació molt negativa. (vegeu TAULA 17).

Tant a l'inici com al final de l'acolliment del noi o noia en el CRAE, el percentatge més elevat correspon a una valoració positiva de la **relació dels progenitors amb el tutor del CRAE** (vegeu TAULA 18). Els percentatges menys elevats tenen a veure amb una valoració negativa o bé a la consideració que no procedeix cap tipus de valoració respecte d'aquesta relació a l'inici i a la consideració que no procedeix fer cap valoració al final.

El percentatge de resposta més elevat, tant a l'inici com al final de l'estada en el CRAE, de la **disposició del jove vers les visites de la família**, fa referència a una valoració molt positiva per part

de l'educador que ha contestat el qüestionari, mentre que els percentatges menys elevats corresponen a una valoració negativa o a la consideració que aquesta valoració no procedeix (a l'inici) o bé a una valoració molt negativa juntament amb la consideració que no procedeix fer cap valoració (al final) (vegeu TAULA 19).

Una altra de les preguntes del qüestionari tenia a veure amb demanar als educadors que fessin una valoració de les **conseqüències que aquestes visites tenien pel jove** (vegeu TAULA 20). El percentatge més elevat en aquest cas correspon a la consideració de regulars, tant pel que fa a l'inici com al final de l'acolliment del jove en el CRAE. Si ens centrem en els percentatges menys elevats, observem que aquests tenen a veure amb una valoració negativa d'aquestes conseqüències o bé a la consideració que no procedeix fer una valoració a l'inici i a una valoració positiva o que no procedeix al final (amb el mateix percentatge).

Aquesta mateixa valoració de les **conseqüències de les visites que rebia el jove**, però en aquest cas **per al CRAE**, va ser també inclosa en el qüestionari per a educadors. A la TAULA 21 s'observa que els percentatges són exactament els mateixos a l'inici i al final, essent el més elevat el relacionat amb una va-

TAULA 19. DISPOSICIÓ DEL NOI O NOIA VERS LES VISITES DE LA FAMÍLIA

	Inici	Final
Molt positiva	40,0%	40,0%
Positiva	33,3%	13,3%
Regular	13,3%	33,3%
No procedeix	6,7%	6,7%
Negativa	6,7%	0,0%
Molt negativa	0,0%	6,7%
Total	100,0%	100,0%

TAULA 20. CONSEQÜÈNCIES DE LES VISITES EN EL NOI O NOIA

	Inici	Final
Regulars	57,1%	40,0%
Positives	28,6%	6,7%
No procedeix	7,1%	6,7%
Negatives	7,1%	26,7%
Molt positives	0,0%	20,0%
Total	100,0%	100,0%

TAULA 21. CONSEQÜÈNCIES DE LES VISITES EN EL CRAE

	Inici	Final
Regulars	53,3%	53,3%
Positives	26,7%	26,7%
No procedeix	20,0%	20,0%
Total	100,0%	100,0%

TAULA 22. SALUT FÍSICA DEL NOI O NOIA		
	Inici	Final
Positiva	53,3%	53,3%
Molt positiva	46,7%	46,7%
Total	100,0%	100,0%

TAULA 23. SALUT MENTAL DEL NOI O NOIA		
	Inici	Final
Positiva	53,3%	66,7%
Regular	26,7%	6,7%
Molt positiva	20,0%	20,0%
Negativa	0,0%	6,7%
Total	100,0%	100,0%

TAULA 24. RELACIONS DEL NOI O NOIA FORA DEL CRAE		
	Inici	Final
Regulars	33,3%	20,0%
Positives	33,3%	33,3%
Molt positives	26,7%	33,3%
Negatives	6,7%	6,7%
Molt negatives	0,0%	6,7%
Total	100,0%	100,0%

TAULA 24). Si ens centrem en l'inici, veiem que els percentatges més elevats corresponen a una valoració regular o bé positiva (amb al mateix percentatge), mentre que els percentatges més elevats al final tenen a veure amb una valoració positiva o molt positiva (amb el mateix percentatge). En contrast, els menys elevats tenen a veure amb una valoració negativa (a l'inici) o bé negativa i molt negativa (amb el mateix percentatge) al final.

loració regular i el més baix a la consideració que no procedeix fer una valoració d'aquest tipus.

El qüestionari per a educadors també incloïa un conjunt d'ítems de valoració de la salut del jove, tant física com mental. Pel que fa a la **salut física**, observem que els percentatges de resposta són els mateixos a l'inici i al final, tot corresponent el més elevat a una valoració positiva de la salut física del noi o noia. El més baix, tot i que a poca distància, a una valoració molt positiva d'aquesta salut (vegeu TAULA 22).

El ventall de respostes és més ampli pel que fa a la **salut mental del jove**. En aquest cas, el percentatge més elevat correspon a una valoració positiva (tant a l'inici com al final) i els menys elevats a una valoració molt positiva (a l'inici) i a una valoració regular o negativa (amb el mateix percentatge) al final (vegeu TAULA 23).

Un altre aspecte que també interessava recollir és la valoració dels educadors respecte de les **relacions del jove amb altres persones de fora del CRAE** (vegeu

Pel que fa a la valoració del **rendiment acadèmic** del jove, el percentatge de respostes més elevat (a una distància considerable respecte de la resta d'opcions de resposta) correspon a la consideració per part de l'educador que aquest rendiment era regular a l'inici i al final (vegeu **TAULA 25**), mentre que el percentatge menys elevat correspon a una valoració molt negativa a l'inici i a una avaluació positiva al final.

El percentatge més elevat de respostes respecte de la **motivació per l'estudi del jove**, tal com és percebuda per l'educador, correspon tant a l'inici com al final del seu acolliment en el CRAE a l'opció de resposta de regular, mentre que els percentatges menys elevats tenen a veure amb la consideració de molt negativa (a l'inici) o positiva al final (vegeu **TAULA 26**).

Segons l'opinió dels educadors, el percentatge més elevat de casos correspon a nois i noies que van mostrar un **comportament positiu en el CRAE**, tant a l'inici com al final de la seva estada. En contrast, els percentatges menys elevats tenen a veure amb joves que mostraven un comportament regular a l'inici i un comportament o bé molt negatiu o bé regular al final (vegeu **TAULA 27**).

Pel que fa al **comportament a l'escola**, el percentatge de respostes més elevat, tant a l'inici com al final, correspon a una valoració positiva d'aquest comportament, mentre que els percentatges menys elevats tenen a veure

TAULA 25. RENDIMENT ACADÈMIC

	Inici	Final
Regular	66,7%	60,0%
Negatiu	13,3%	26,7%
Positiu	13,3%	13,3%
Molt negatiu	6,7%	0,0%
Total	100,0%	100,0%

TAULA 26. MOTIVACIÓ PER L'ESTUDI

	Inici	Final
Regular	66,7%	66,7%
Negativa	13,3%	26,7%
Positiva	13,3%	6,7%
Molt negativa	6,7%	0,0%
Total	100,0%	100,0%

TAULA 27. COMPORTAMENT EN EL CRAE

	Inici	Final
Positiu	66,7%	60,0%
Molt positiu	20,0%	26,7%
Negatiu	6,7%	0,0%
Regular	6,7%	6,7%
Molt negatiu	0,0%	6,7%
Total	100,0%	100,0%

TAULA 28. COMPORTAMENT A L'ESCOLA		
	Inici	Final
Positiu	66,7%	66,7%
Molt positiu	20,0%	20,0%
Negatiu	6,7%	6,7%
Regular	6,7%	0,0%
Molt negatiu	0,0%	6,7%
Total	100,0%	100,0%

TAULA 29. ADAPTACIÓ DEL NOI O NOIA AL CRAE		
	Inici	Final
Positiva	66,7%	60,0%
Molt positiva	20,0%	33,3%
Negativa	6,7%	0,0%
Regular	6,7%	6,7%
Total	100,0%	100,0%

TAULA 30. MOTIVACIÓ PER TREBALLAR		
	Inici	Final
No procedeix	33,3%	33,3%
Regular	26,7%	6,7%
Positiva	20,0%	13,3%
Molt positiva	20,0%	46,7%
Total	100,0%	100,0%

amb la valoració de regular o negatiu a l'inici i molt negatiu o negatiu al final (vegeu TAULA 28).

En referència a l'**adaptació del jove al CRAE**, el percentatge més elevat de respostes correspon a la consideració per part dels educadors que aquesta adaptació va ser positiva (a l'inici i al final), mentre que els percentatges menys elevats tenen a veure amb una avaluació negativa o regular (amb el mateix percentatge) a l'inici i regular al final (vegeu TAULA 29).

A la TAULA 30, es mostra la valoració dels educadors participants en l'estudi, de la **motivació per treballar** que, segons la seva opinió, mostraven els joves entrevistats a l'inici i al final del seu acolliment en el CRAE. Pel que fa a l'inici, el percentatge més elevat correspon a la resposta no procedeix i el menys elevat a l'opció de resposta positiva o molt positiva (amb el mateix percentatge). El percentatge més elevat al final té a veure amb una valoració molt positiva i el menys elevat a la consideració de regular.

El percentatge més elevat de respostes correspon a l'opció de resposta bastant respecte de la **satisfacció expressada pels educadors enquestats amb l'acolliment del jove en el**

CRAE (vegeu TAULA 31). El percentatge menys elevat fa referència a la consideració d'aquesta satisfacció com a moderada. Pel que fa a l'atribució que els educadors/es fan de la **satisfacció del jove**, el percentatge de respos-

tes més elevat correspon també a l'opció de resposta bastant i el menys elevat a l'opció de molta.

Quan es compara la **previsió del temps d'acolliment a l'inici de l'estada del jove al CRAE amb el temps que finalment va estar-hi**, s'observa que malgrat es preveia que un 26,7% dels joves faria un acolliment breu, finalment, en cap dels casos el període va ser inferior a un any (vegeu TAULA 32). Per altra banda, un 60% dels casos va romandre al CRAE fins la majoria d'edat tot i que aquesta situació es contemplava només per a un 6,7% dels joves.

Els **objectius** que es plantejaven respecte de la família del jove acollit responien a una diversitat de situacions familiars, essent per tant molt diversos. Els eixos del treball s'articulaven al voltant dels aspectes següents d'un o d'ambdós progenitors, tant si es tractava de treballar un retorn com un acolliment:

- Inserció laboral dels progenitors,
- Rehabilitació de l'alcoholisme,
- Recerca d'habitatge,
- Reforçar de les habilitats i capacitats educatives i de responsabilitats bàsiques vers els fills ,
- Resoldre la situació com a MEINA,
- Treball amb la família extensa per preparar un acolliment,
- Treball encaminat a millorar les relacions de parella i,
- Manteniment del vincle amb els progenitors.

Pel que fa als **objectius** que en el seu moment es varen plantejar **per als joves**, en un 33,3% dels casos aquests objectius tenien a veure amb afavorir el creixement del noi o noia i la seva socialització vers l'autonomia. El segon percentatge en ordre d'importància (26,7%) fa referència a la seva atenció i al fet de cobrir les seves necessitats bàsiques, educatives i psicològiques,

TAULA 31. SATISFACCIÓ DE L'EDUCADOR I DEL NOI O NOIA, SEGONS L'EDUCADOR, AMB L'ACOLLIMENT AL CRAE

	Satisfacció de l'educador	Satisfacció del jove
Bastant	66,7%	66,7%
Molta	26,7%	33,3%
Moderada	6,7%	0,0%
Total	100,0%	100,0%

TAULA 32. TEMPS D'ACOLLIMENT AL CRAE

	Previsió a l'inici	Temps final
Llarg (entre 1 i 3 anys)	66,7%	40,0%
Breu (menys d'1any)	26,7%	0,0%
Permanent (fins la majoria d'edat)	6,7%	60,0%
Total	100,0%	100,0%

TAULA 33. VALORACIÓ DEL GRAU D'ASSOLIMENT DELS OBJECTIUS PROPOSATS PER AL NOI O NOIA

Molts assoliments	66,7%
Alguns assoliments	20,0%
Alguns problemes	13,3%
Total	100,0%

seguit de protegir-lo de la situació perjudicial que estava vivint amb la seva família (13,3%) i millorar el seu comportament i el rendiment en els estudis (13,3%). Els percentatges restants (un 6,7% respectivament) tenen a veure amb trobar-li un acolliment familiar en família aliena (AFA) i oferir assessorament legal (noi estranger).

Estretament lligat als objectius plantejats per als nois i noies entrevistats, es va demanar als educadors enquestats que valoressin el **grau d'assoliment d'aquests objectius**. El percentatge més elevat correspon a la consideració que es varen realitzar molts assoliments i el més baix al fet que van haver-hi alguns problemes (vegeu TAULA 33).

Una altra informació que es va voler recollir amb el qüestionari dirigit als educadors feia referència al **grau de coordinació amb diferents serveis** (EAIA, escola, EAP, CSMIJ, centre esportiu, centre de lleure, mossos d'esquadra, ICASS, Jutjats, ABS, SAFA, Àrea Jurídica d'Infància, recurs laboral i Govern Civil) que va tenir lloc en relació a cadascun dels 15 joves entrevistats. En relació a això, s'observa que els serveis amb que major coordinació va existir van ser l'escola i els serveis socials o de salut. En termes generals, els educadors fan una valoració positiva d'aquestes coordinacions.

La totalitat dels educadors participants en l'estudi han expressat el seu **acord amb la decisió que el jove fos acollit en el CRAE** en el que ells desenvolupaven la seva tasca educativa. En la majoria dels casos (86,7%), els educadors expressen aquesta conformitat pel fet que el noi o noia es trobava en una situació familiar que li estava essent perjudicial i, consegüentment, necessitava protecció i atenció global. En els dos casos restants (un 6,7% del total respectivament), els educadors han considerat o bé que l'ingrés en el CRAE no va suposar un trencament ni amb els amics ni amb l'escola o bé que el jove procedia d'un CRAE en que es va produir un resultat negatiu.

S'obté aquesta mateixa unanimitat de resposta per part dels educadors quan se'ls pregunta pel seu **acord amb la decisió que es va prendre respecte de la mesura posterior a l'estada al CRAE**. En el 35,7% dels casos, el noi o noia va anar a un AFA, en un 28,6% va retornar a la família, en un 21,4% dels casos va anar a un pis compartit amb seguiment, en un 7,1% a un pis per a persones amb discapacitat i el 7,1% restant a un CRAE per a adolescents.

D'entre els **adults amb qui**, segons l'opinió dels educadors, els 15 joves entrevistats **van establir una relació de confiança** destaquen els educadors del CRAE, el seu tutor i la cuinera/mestressa.

Un altre dels aspectes que interessava recollir mitjançant els qüestionari dirigit als educadors és la

freqüència amb que veuen al jove des de que va sortir del CRAE. En relació a això, la situació més freqüent és la de que no han tornat a veure al noi o noia en relació a qui han contestat el qüestionari (vegeu **TAULA 34**). La situació menys freqüent correspon al fet que el vegin regularment.

TAULA 34. CONTINUES LA RELACIÓ AMB EL NOI O NOIA?

No l'he vist més	53,3%
L'he vist esporàdicament	40,0%
El veig regularment	6,7%
Total	100,0%

Els educadors enquestats formulen elements molt diversos pel que fa a aquells **aspectes que varen percebre com a més difícils respecte de l'acolliment del jove** sobre el que han contestat el qüestionari. Exceptuant tres casos del total de 15, en que els educadors consideren que no va haver cap aspecte difícil, s'expressen els següents elements:

- L'acceptació de la seva situació personal i la dificultat de vincular-se.
- La dificultat d'adquirir autonomia respecte dels germans i la impossibilitat de deixar de preocupar-se per la mare, juntament amb el fet que es produís un retard amb la mesura d'AFA.
- Les dificultats per a que connectés amb ell mateix, la manca de consciència de la seva realitat i el fet que tot plegat estigués sent procés molt dolorós per al noi o noia.
- Les dificultats per trobar feina, la regularització de la seva situació legal i l'enyorament dels pares.
- L'interès canviant dels pares vers els fills provocava en el noi o noia inestabilitat emocional.
- La mort dels pares i el fracàs de l'acolliment amb la família extensa.
- La relació i acceptació dels seus germans.
- Les dificultats de relació amb un o ambdós progenitors.
- La seva impulsivitat, el retard amb l'AFA, el fet de no poder canviar la imatge que tenia de la mare.
- Les expectatives no complides en tornar dels permisos.

La diversitat d'**aspectes considerats com a més gratificants de l'acolliment del jove** també és destacable. En coherència amb les respos-

tes a la pregunta anterior, en tres dels 15 joves entrevistats es destaca el seu bon caràcter, el fet que fossin fàcils de portar i de conuiu amb ells. En dos altres casos, es remarca el fet de poder compartir amb ell un espai diferent on vivia la mare que el permetia ser ell mateix sense preocupacions. La resta d'aspectes són els següents:

- Els reptes que la situació del noi o noia suposava i l'esforç dels educadors/es.
- Les ganes del noi o noia de tenir una vida independent i d'aconseguir els objectius.
- La seva actitud positiva.
- La seva evolució positiva que va passar d'un rebuig a obrir-se i confiar en els educadors.
- El poder compartir temps amb ell com a infant sense responsabilitats adultes.
- El poder tirar endavant el seu projecte personal.
- El fet de trobar una família d'acollida en plena adolescència.
- Veure el seu progrés en creixement de l'autonomia.
- El vincle amb els educadors i el fet de ser un punt de referència per a ell.
- El fet de viure una realitat diferent i poder clarificar les seves aspiracions vitals.

TAULA 35. EXPECTATIVES VERS LA TRANSICIÓ DEL NOI O NOIA A LA VIDA ADULTA	
Bones (positives)	58,3%
Bones (si tenia suport, tot i les seves limitacions)	16,7%
Bones (però no va anar bé)	16,7%
No massa positives	8,3%
Total	100,0%

El percentatge més elevat de respostes dels educadors correspon a unes **expectatives** bones (positives) **vers la transició del jove a la vida adulta** (vegeu TAULA 35), mentre que el menys elevat té a veure amb unes expectatives no massa positives.

Els **factors d'èxit** que destaquen els educadors pel que fa a l'acolliment dels 15 joves entrevistats són els següents:

- La capacitat dels joves per vincular-se amb els educadors i l'actitud resilient dels joves.
- La col·laboració familiar i el treball amb la família des del CRAE.
- La clarificació i la comprensió de la situació familiar per part del noi o noia.
- L'estabilitat de l'equip d'educadors.
- El fet que les dimensions del CRAE fossin reduïdes i que fos de tipus vertical.

Per altra banda, com a **factors negatius**, els educadors esmenten els següents com a més remarcables:

- La influència negativa de la família.
- Les dificultats que presentava el noi o noia en termes de relacions interpersonals, vinculació, control d'impulsos i higiene.
- El fet que la mesura d'AFA no arribés o que el jove tingués expectatives confoses al respecte.
- La manca de treball amb la família.

Finalment, es va demanar als educadors que expressessin, al seu parer, quins **canvis** s'haurien d'introduir en el **funcionament dels CRAEs**. Com a aspectes més assenyalats sobresurten:

- La importància que els tutors s'impliquin i es vinculin més amb els joves acollits, evitant potser un excessiu repartiment de funcions.
- La conveniència de establir CRAEs de poques places, i d'edats verticals.
- La necessitat que les propostes per als joves i les seves famílies siguin realistes, que es clarifiquin i s'intensifiqui el pla de treball amb les famílies.
- La conveniència que es facin intervencions clíniques amb els nois i noies.

5. Contextualització i discussió dels resultats

Tot el que té de complex i ambiciós el repte plantejat en el present estudi d'identificar els factors d'èxit en els infants i joves acollits a uns CRAEs determinats, ho té també de necessari per les implicacions pràctiques que se'n poden derivar. Sovint en la pràctica professional dins del sistema de protecció a la infància desenvolupem programes, com pot ser l'acolliment residencial, sense avaluar-ne massa o gens els resultats. I aquesta ha estat la motivació central de la recerca. Ara bé, la tasca d'identificar els factors presents en el procés d'acolliment residencial viscut per aquests joves, més concretament el seu pas per uns CRAEs determinats, i l'impacte en la seva vida adulta, té d'entrada unes limitacions, algunes d'elles insalvables almenys en el marc del present estudi. El fet que alguns d'ells hi estiguessin quan eren molt petits o que aquest no fos l'únic recurs de protecció pel qual van passar, són dos aspectes principals que hem de tenir en compte a l'hora d'analitzar els resultats.

Per tant, els resultats que hem presentat constitueixen una aproximació al coneixement i a la comprensió del fenomen de l'acolliment residencial emmarcat en un període de temps concret i en una població determinada. No obstant això, el fet d'haver obtingut dades de tots els casos que van passar per aquests CRAEs durant aquest període de temps, haver pogut entrevistar directament a una part dels joves i haver obtingut l'opinió dels que van ser-ne els seus tutors, ha proporcionat una riquesa de dades, tant quantitatives com qualitatives, que conviden seriosament a la reflexió i a l'autocrítica. I com no pot ser d'una altra manera, a tot un seguit de replantejaments i propostes de millora, com també a la identificació de bones pràctiques.

Pel que fa a la part metodològica, el procés de buidatge d'expedients tancats, alguns fa molts anys, ha estat complicat i no exempt de limitacions. Això ha provo-

cat que a mida que es trobaven imprecisions, llacunes o fins i tot contradiccions, aquestes s'haguessin de contrastar directament amb les persones que van fer d'educadors durant aquell període.

Per altra banda, trobar als joves que fa més de cinc anys que van marxar del centre i que són majors d'edat ha estat també una tasca difícil i això comporta la pregunta, obligada, de si finalment els entrevistats (n=15) són representatius de l'univers del qual formen part (n=42). Desconeixem què han fet els joves que no hem entrevistat. Sabem que el principal determinant per trobar els que sí s'han entrevistat ha estat el fet que continuessin vivint a les comarques gironines i/o mantenint algun contacte amb algun professional de quan estaven al centre. Però això no suposa necessàriament que els que viuen en altres indrets del territori o que s'han desvinculat dels educadors o EAIA's, desenvolupin un tipus de vida diferent. No ho coneixem i, per tant, no podem afirmar que el grup entrevistat sigui molt diferent del grup de joves no entrevistats.

No obstant això, si ens centrem en l'anàlisi de les dades descriptives extretes dels expedients, podem identificar moltes similituds dels 15 joves amb la resta, el que ens fa creure amb la representativitat de la mostra. Tot i així hi ha algunes diferències sobre les que reflexionarem més endavant.

En aquest quart apartat analitzem i resumim doncs els resultats exposats al llarg del tercer capítol, contextualitzant-los amb algunes dades estadístiques i amb les troballes d'altres recerques més o menys semblants a aquesta. L'hem estructurat en tres subapartats:

- Referent a les característiques dels centres estudiats.
- Referent a les característiques de la població que va ser acollida en els CRAEs de FPE.
- Referent a les opinions i avaluacions dels joves entrevistats i dels educadors.

Tot i la seva estructuració per separat, es destaquen igualment les coincidències i discrepàncies entre les diferents fonts consultades.

5.1. Referent a les característiques dels CRAEs estudiats

Els CRAEs objecte d'estudi tenen unes característiques molt semblants entre ells: són centres petits (10 places), d'edats verticals i integrats en l'entorn comunitari. Dins del conjunt de centres residencials d'infància de la xarxa de protecció infantil a Catalunya, representen una tipologia, no majoritària, doncs encara hi ha força

centres de 12 a 25 places, alguns de 40 i fins i tot més¹⁰. Constitueixen un tipus de centres amb que la majoria dels experts, tècnics i fins i tot polítics, estan d'acord que són els més adients per a la població que hi ha d'estar acollida, però també coincideixen en que són els més costosos en termes econòmics, encara que caldria matisar si a la llarga ho continuen sent.

Són centres més ancorats en el principi de normalització (Casas, 1998) donat que faciliten la integració en l'entorn més proper dels nens i nenes i, per tant, més semblant a la resta de la població. La majoria dels autors i estudis d'àmbit nacional i internacional conclouen que dins de l'atenció residencial, els centres petits i més semblants a un ambient familiar marquen la tendència a seguir en cas de no poder gaudir pròpiament d'una integració familiar (Casas, 1998; Montserrat, 2007; Del Valle i Casas, 2002).

Vist des d'aquesta perspectiva, la població estudiada ha passat per una de les ofertes més reeixides que té l'atenció residencial al nostre país. Dels 3 CRAEs, la meitat dels joves van viure al de Salt, una tercera part al Segre, i la resta al Sobrequés. Per tant, en l'anàlisi de resultats té més pes sobretot el primer.

Si anem al detall, veiem que els joves entrevistats van ocupar majoritàriament habitacions de 2 i 3 places i que, malgrat tenien espais d'ús particular (com per exemple parts d'armaris i calaixos), en les seves opinions exposen que els hagués agradat tenir més privacitat (que ningú els pogués tocar les seves coses) i més intimitat (no haver de compartir l'habitació amb altres desconeguts, almenys inicialment). Un altre aspecte que comentarem més endavant és el fet de no haver disposat d'un espai exclusiu per fer els deures.

5.2. Referent a les característiques de la població que va ser acollida en els CRAEs de FPE

El primer resultat que sobta és la distribució segons el **sex**e dels 42 acollits, on hi ha el doble de nois (28), que de noies (14). Aquesta diferència no es troba en altres recerques consultades (Del Valle, López, Montserrat i Bravo, 2008; Del Valle, Álvarez i Bravo, 2003; García Barriocanal, Imaña i de la Herrán, 2007) ni en les dades bàsiques de protecció del Ministeri (MEPSD, 2007). De forma paral·lela, en el grup de joves entrevistats, també hi ha més nois (11) que noies (4).

¹⁰ <http://www.gencat.cat/benestar/persones/infants/dgaia/proteccio/centres/index.htm>

El segon resultat a destacar és que dels 54 infants i adolescents que van ser acollits als CRAES de la FPE en el període esmentat, el 33,3% tenien segons consta en els expedients, un certificat de discapacitat (11 de moderada i 7 de lleu). En altres estudis també s'observen resultats que indiquen que una part de la població de protecció presenta alguna discapacitat, però no amb un nombre tant elevat. Per exemple a l'estudi que Barriocanal et al. (2007) van fer sobre els joves que de petits havien estat en centres residencials de la Comunitat de Madrid, van localitzar-ne un 12% vivint en residències per a discapacitats. No es disposen d'estadístiques oficials al nostre país sobre aquest aspecte.

Pel que fa a les **edats d'ingrés** al centre (una mica més de la meitat ingressa entre els 3 i els 9 anys) són força concordants amb les estadístiques del Ministeri, on s'observa que al 2006, dues tercers parts van ingressar en centre residencial entre els 6 i els 15 anys. En l'estudi que del Valle et al. (2003) van realitzar al Principat d'Astúries centrat també en joves que de petits havien estat en atenció residencial, les edats d'ingrés estaven força repartides de manera semblant al nostre estudi, amb més presència entre els 4 i els 7 anys i molt poca a partir dels 16. En canvi, a l'estudi de García Barriocanal et al. (2007) es van donar majoritàriament ingressos a partir dels 12 anys. En un estudi recent sobre llarga estada de nens i nenes en centres residencials a l'estat espanyol (Del Valle, López, Montserrat i Bravo, en premsa) s'observa actualment una tendència a no ingressar els més petits en CRAEs tot oferint-los a canvi un acolliment familiar, fins el punt que hi ha alguna CCAA que ja no fa ingressos dels més petits en centre. En aquest sentit sí que contrasta que el 40% de la mostra entrevistada entrés al CRAE entre els 3 i els 6 anys. Una altra consideració sobre els que han entrat de més petits és que aquest fet ha condicionat una part dels resultats potser esperats inicialment, en el sentit que no han pogut aprofundir massa en valoracions sobre el seu pas pel centre perquè no se'n recorden gaire.

Una **estada mitjana de 5 anys** en un CRAE és una llarga estada. No disposem d'estadístiques oficials i els estudis de García Barriocanal et al. (2007) i Del Valle et al. (2003) obtenen mitjanes iguals o una mica superiors. Tot i els esforços dels legisladors i el professionals decidits a evitar els llargs internaments, la realitat és tossuda i el repte de quina pot ser la sortida del CRAE d'aquests infants, que sigui estable, és un dels temes més debatuts i més controvertits recentment (Sinclair, Baker, Lee i Gibbs, 2007), especialment si es posa en el centre la qüestió del seu benestar. És doncs una dada consonant i que dona peu a continuar el debat sobre l'impacte que té per al seu benestar aquesta llarga estada en un centre, i quina pot ser, de forma real, l'alternativa.

Conseqüentment als dilatats anys d'estada, trobem que quasi la meitat dels 42 joves **van sortir del CRAE** de FPE entre els 16 i els 18 anys (45%), percentatge encara més alt a l'estudi de Garcia Barriocanal et al. (2007).

Pel que fa a les raons de protecció, tot i que les situacions de negligència són nombroses, destaca un elevat nombre de casos on es va produir maltractament físic, percentatge que no s'ha trobat en d'altres recerques (Inglés, 2000; Montserrat, 2007).

Referent al **tipus i nombre de recursos de protecció** pels quals han passat, no sobta que hagin estat prèviament en un centre d'acollida, o que en algun moment del seu itinerari dins del sistema de protecció s'hagi aplicat una mesura d'atenció a la pròpia família o un acolliment en família aliena. El que d'entrada semblaria que no s'adiu ni amb les estadístiques¹¹ ni amb d'altres estudis (Montserrat, 2007), és la franja minoritària de nois que han passat per acolliment en família extensa. Si ho analitzem més detingudament, però, l'explicació és convincent: els infants que tenen uns familiars que poden i volen acollir-lo no acostumen a passar llargues temporades en centres. Per altra banda, una mitjana d'entre 2 i 3 recursos dins del sistema de protecció implica canvis en la seva vida que els poden fer perdre amics, ritme d'aprenentatges escolars, o presentar més inseguretat, qüestions que repercuteixen negativament en el seu benestar i que han estat estudiades per diversos autors (Sinclair et al., 2007; del Valle et al., 2003).

El fet que el **canvi** s'hagi produït majoritàriament degut a una decisió planificada per part del tècnic seguit de la majoria d'edat, és semblant als altres estudis que hem esmentat. El que és diferent és que quasi no consta en els expedients la baixa del centre degut a una ruptura (per exemple un escapament del centre o un retorn a la família no planificat), fet que contrasta amb els resultats de del Valle et al. (2008) e un estudi sobre acolliment familiar a l'estat espanyol en que les ruptures estaven al voltant de la quarta part del casos. Aquest és un aspecte que dins de la protecció infantil reclama fer passos endavant per poder disposar d'estadístiques rigoroses, veure'n el seu abast real i adequar-ne les intervencions.

La **mesura administrativa** sota la que van estar els 42 infants de l'estudi és majoritàriament de tuteles (un 82,9%) enfront el 17,1% de guardes, dades que s'adiuen amb les del període estudiat (1995), molt similars a les de García Barriocanal et al. (2007). Actualment quasi la totalitat de les mesures a Catalunya són tuteles i es dona més diversitat a la resta de l'estat espanyol (MEPSD, 2007), amb predomini clar de les primeres.

També concordant amb d'altres estudis esmentats és la major **presència de la mare** en la vida dels nois i noies comparada amb la del pare, més minoritària tant a l'ingrés de l'infant al centre, com a la sortida del mateix, com en la situació que tenen els nois entrevistats quan són adults. Aquest tema entronca amb veus que s'aixequen actualment reclamant més intervenció amb els pares (tant perquè no se'n desentenguin tant fàcilment com perquè no se'ls descarti d'entrada).

¹¹ <http://www.gencat.cat/benestar/persones/infants/dgaia/proteccio/centres/index.htm>

Les **problemàtiques dels progenitors** fan referència a una alta presència de situacions d'alcoholisme, problemes econòmics greus, de violència contra la parella i fills, així com també de presó en el cas del pare i de problemes de salut mental en la mare, resultats que coincideixen també amb nombrosos estudis com els citats fins ara. En el moment en que l'infant deixa el centre, les problemàtiques dels progenitors han disminuït, tot i que els problemes d'alcoholisme, de violència dins la família, seguit dels problemes econòmics i de salut mental tenen encara força presència. És interessant veure com millora la situació laboral dels progenitors des que el nen o nena entra fins que surt del centre, sobre tot la de les mares. Això ens indica que hi ha situacions que milloren, i d'altres que queden més cronificades, elements a tenir en compte pel que fa al difícil pronòstic de recuperació d'aquestes situacions.

Pel que fa a l'**actitud envers al recurs de protecció**, gairebé la meitat de les mares van mostrar cooperació des d'un bon principi i només una quarta part dels pares, qui mostren, però, una mica més de cooperació a l'hora de sortir del centre. Aquestes dades són similars a les de l'estudi sobre acolliment familiar de Del Valle et al. (2008). En canvi, segons consta en els expedients, l'actitud que mostren els infants és gairebé en tots els casos de cooperació en el moment inicial tot disminuint la cooperació a favor de l'actitud ambigua i d'oposició a l'hora de sortir. Els educadors valoren, en general, de forma positiva la relació que ells mateixos mantenien amb els progenitors.

El fet que la majoria dels infants estudiats provenen de **famílies nombroses** de més de 4 germans i que alguns d'ells es troben junts en el mateix recurs de protecció és una dada que podria explicar, en part, el llarg internament i la dificultat de buscar-los un acolliment familiar, o el problema de separar-los. Tant en la recerca asturiana com en la que s'ha centrat en els acolliments de llarga durada, la presència de grups de germans és també molt acusada.

La qüestió de l'**educació** reflectida als expedients és un tema apart. Observem que només una mica més de la meitat ha assolit el graduat i, per tant, són una població que afronta els reptes d'inserció sociolaboral amb una baixa qualificació d'entrada, per tant, més susceptible a tenir inestabilitat i precarietat laboral, dada concordant amb els estudis consultats i que reclama millores urgents (Stein i Munro, 2008; Casas i Montserrat, 2009; Montserrat i Casas, en premsa). Varis són els factors que poden haver influenciat en la població estudiada: canvis de centres escolars deguts al seu itinerari pel sistema de protecció, dificultats personals (discapacitat), orientació rebuda molt centrada en l'àmbit laboral i a la llum de l'opinió dels joves, manca d'espai específic per aquesta activitat mentre estaven al centre.

Dèiem en l'apartat anterior que hem observat algunes diferències entre el conjunt dels 42 joves que de petits van passar pels CRAEs de la FPE i els que finalment hem entrevistat. Pel que fa als 15 que han participat directament en la recerca, hi ha més representació masculina i van entrar al centre més joves que el total de la població estudiada. També van estar-hi més temps. Segons les dades que consten en els expedients, cap d'ells va entrar per problemes de conducta i cap dels casos va marxar del CRAE de forma no planificada. En la mostra dels 15 casos s'observa un major nombre de guardes (un 33,3% del total), fet que pot denotar més presència de col·laboració familiar a l'inici, tant dels progenitors com del mateix infant. També coincideix amb un percentatge més elevat de grups de germans acollits junts en el mateix recurs. Tot això suggereix que la mostra entrevistada pot haver estat més integrada al recurs residencial tant pel temps que ha estat, com per l'actitud mantinguda, com pel fet de viure amb els germans en els centres estudiats. Els educadors han valorat com a positiva l'adaptació que va tenir el noi o noia al CRAE. També han expressat força satisfacció pel que fa al seu acolliment residencial i li atribueixen també força satisfacció a la que va tenir el noi o noia acollit.

Tot això també podria explicar en part que es pogués treballar la sortida del CRAE aconseguint que: una tercera part fos acollit per família aliena, l'altra tercera part tornés a casa i la resta culminessin processos d'independència.

Pel que fa a les altres característiques exposades, no s'observen diferències entre la mostra i la submostra: van ser acollits, amb percentatges similars, en els mateixos centres, les raons de protecció són similars, el nombre de recursos pels que han passat també així com el tipus d'intervenció rebuda en marxar.

Pel que fa a la valoració tècnica de la situació familiar de l'infant o adolescent acollit, el **pronòstic** de recuperació que s'havia fet inicialment lligat a la proposta de futur per al noi o noia, no es compleix en una majoria aclaparadora de vegades. En poques paraules, la previsió inicial en pràcticament tots els casos era de menys de tres anys en el CRAE (93,3%) i al final, la majoria va estar-s'hi fins la majoria d'edat (60,0%). Aquest és precisament un dels temes que reclama millores urgents (Sinclair et al., 2007; Del Valle et al., 2008). Tot i així, els educadors enquestats, en valorar el grau d'assoliment tant dels objectius lligats amb la recuperació de la família com de desenvolupament personal i social del noi o noia, van considerar que hi havia hagut molts assoliments en bastants casos. També de forma majoritària els educadors tenien expectatives positives vers la transició del jove que havien tingut acollit a la vida adulta.

5.3. Referent a les opinions i avaluacions dels joves entrevistats i dels educadors

La majoria dels entrevistats **avaluen la seva vida de manera positiva**, tant globalment com pel que fa a la relació amb els propis fills, al treball, al fet de sentir-se més madurs, a la relació amb els amics i família i amb la salut (Montserrat i Casas, 2006). Les preocupacions que expressen tenen a veure amb pagar l'assegurança del cotxe o la hipoteca, amb els estudis futurs, amb el treball o amb la seva família d'origen, i són pocs els que els agradaria que es donés un canvi en la seva situació de vida actual.

Ara bé, si ho comparem amb població general, veiem que mentre una tercera part dels que hem entrevistat van **independitzar-se** just assolir la majoria d'edat, les dades de la Secretaria de Joventut (2008) ens mostren que a Catalunya no és fins als 29 anys que podem dir que menys del 50% viu amb els seus pares. Els joves extutelats són animats fonamentalment a treballar, mentre que molts dels joves de la població general que treballen ho fan per tenir ingressos complementaris, no per subsistir com és el cas dels quinze nois entrevistats. A diferència de la majoria dels altres joves, aquesta transició a una vida independent generalment es fa molt ràpidament i amb pocs suports familiars (Casas i Montserrat, 2009), amb una necessitat imperiosa de treballar, tot abandonant els estudis. Els joves comentaven que si bé els educadors els podien donar alguna orientació en relació als estudis, prioritzaven clarament que tinguessin una feina quan sortissin del centre. També feien referència a la insuficiència dels recursos rebuts a nivell de suport econòmic, familiar o emocional, i això els fa destacar, i recordar amb intensitat, quan sí ho van rebre, concretament d'algun educador o familiar o de la mateixa ASJTET¹² amb el recurs de pis assistit.

El fet que l'**ingrés i els canvis de mesura** dins el sistema de protecció comportin molt sovint un canvi de centre educatiu, pot haver influït també en que el resultat sigui que una tercera part no tinguin el graduat. D'estudis post-obligatoris són bàsicament de formació ocupacional els que fan o han fet i només dos van iniciar un batxillerat que van abandonar, situació que els produeix una certa insatisfacció. És interessant copsar com sembla que a nivell social tenien una bona integració en el marc escolar (ells recorden que els agradava anar-hi) en canvi tots excepte dos, diuen que no els agradava estudiar, bé perquè havien de prioritzar el treballar o perquè a mida que assolien cursos superiors se'ls feia més difícil. La majoria manifesten que els educadors els ajudaven a fer els deures. Actualment només dos estant fent un cicle formatiu.

¹² Àrea de Suport al Jove tutelat i extutelat de la Secretaria d'Infància de la Generalitat de Catalunya.

Pel que fa a la valoració tant del **rendiment acadèmic** del jove com de la seva **motivació per l'estudi** que en fan els educadors, no és massa positiva tant a l'inici com al final de la seva estada al centre. Cal destacar que de totes les valoracions que fan aquesta és la més baixa, com també es va observar a altres estudis tals com el de Montserrat i Casas (2006).

Coincideix amb altres estudis com l'esmentat de la Comunitat de Madrid, la percepció que tenen els joves d'haver rebut molt poca informació sobre els motius d'ingrés i al lloc on els portaven i reclamen més participació en aquesta decisió tant important en la seva vida (Casas et al., 2008). També expressen que vist ara en perspectiva els sembla una decisió encertada i mostren temor pensant amb el què hagués passat si no s'hagués fet. Els educadors han expressat el seu acord amb **la decisió que el jove** fos acollit en el CRAE en el que ells desenvolupaven la seva tasca educativa com també amb la decisió que es va prendre respecte de la mesura posterior a l'estada al centre.

Un aspecte interessant a analitzar i que podem considerar en l'àmbit de les bones pràctiques és que la majoria dels entrevistats han comentat haver fet més **amistats** fora del centre que dins i alguns encara tenen relació amb amics que van conèixer en aquella època, tot i que el seu actual cercle d'amistats és amb gent coneguda posteriorment. En aquests moments, amb la majoria de gent del CRAE ja no es veuen, factor facilitador de la seva integració social defensat per varis autors (Bravo i Del Valle, 2001). Pel que fa a la relació del jove amb la resta dels companys del CRAE i amb altres de fora, els educadors valoren que van mantenir una relació majoritàriament positiva.

Menys de la meitat dels entrevistats mantenen alguna **relació amb els educadors** del CRAE però alguns nois han comentat que determinats educadors, amb qui en el passat han tingut més afinitat, encara els donen suport en els moments que els necessiten. Segons l'opinió dels educadors, els 15 joves entrevistats van establir sobretot una relació de confiança dins del CRAE, amb els educadors, tutors i la cuinera/mestressa. Cal que tinguem en compte que la mitjana d'anys en que aquests educadors van exercir la seva tasca és de 8 anys. Ara expressen que no més en veuen alguns esporàdicament i són pocs els joves amb els qui actualment continuen la relació.

Pel que fa a la relació amb la **família biològica**, una important part d'ells relata que hi mantenien el contacte, sobretot amb la mare, durant la seva estada al centre, dada concordant també amb altres estudis (Hunt, 2003; Montserrat, 2006; Palacios i Jiménez, 2007). Vuit dels entrevistats fa una valoració molt positiva de les visites i els altres mostren indiferència o la valoren negativament, valoracions

coincidents amb la que fan els educadors. Aquest és un tema àmpliament controvertit a la literatura científica en el sentit que la majoria dels nois sota recurs de protecció hi mantenen contacte però aquest pot ser considerat des de molt positiu a molt negatiu i a partir d'aquí s'alcen veus tant qüestionant-ne el manteniment en els casos perjudicials com de potenciar-los més en els positius. Els educadors valoren la disposició del noi o noia vers les visites de la família a l'inici de l'ingrés com a molt positiva i una mica menys al final de l'estada al centre. Diferent és el tema de les conseqüències que aquestes visites tenien per al noi o noia, en aquest cas els educadors es decanten més per valorar-les de manera regular o una mica negativa, com també ho fan sobre les conseqüències que aquestes tenien per al CRAE.

Actualment, la majoria dels joves entrevistats mantenen **relació amb la seva família d'origen** i la mare torna a ser la figura majoritària. També alguns casos manifesten que amb qui es relacionen amb més freqüència en el present és amb la família de la seva parella, de qui n'obtenen una font de suport important.

Dues terceres parts reconeixen haver tingut alguns **problemes de comportament** (aspecte també present en els altres estudis) en el centre i pocs a fora. El que és més novador és quan exposen els motius pels quals ells creuen que tenien aquests problemes com: ser un tret de la seva personalitat; o perquè enyoraven als seus familiars o, al contrari, perquè no volien veure'ls; o actes de rebel·lia perquè tenien ganes de marxar del centre o se sentien privats de llibertat. Tots aquests motius donen pistes a la intervenció professional que es pot fer amb la població acollida. Els educadors valoren de manera positiva la salut física i mental dels infants acollits i també el seu comportament tant dins com fora del CRAE.

De tots els **canvis intensos** que han viscut els joves entrevistats, alguns tenen una consideració positiva per part d'ells com són: la sortida del centre, l'haver format una família pròpia o l'haver trobat feina per sí mateixos. En canvi, tenen connotacions més negatives: les vivències amb la família d'origen o els canvis de lloc de residència, qüestió la dels canvis que la majoria dels autors assenyalen com a negatives per al seu benestar (Sinclair et al., 2007; Stein i Munro, 2008; Del Valle et al., 2003).

La majoria dels joves avaluen com a positiva l'**educació que han rebut en el centre**, pel que fa, per exemple, a la transmissió de valors importants per a la vida, l'establiment de límits i l'aprenentatge d'habilitats necessàries per a la vida quotidiana, tot i que no es posen d'acord en considerar la laxitud o rigidesa dels límits (si era just obligar-los a menjar-ho tot o no; els càstigs que rebien, etc.). Sí que coincideixen en el tema de les habilitats sobretot perquè ha ajudat, després d'haver deixat el centre, a fer les coses del dia a dia i a responsabilitzar-se'n.

Quan més endavant se'ls animava a que expliquessin els **records** que tenien de la seva estada al centre, posaven en el costat **positiu** les excursions que feien, les festes al centre, el bon ambient que hi havia, el sentir a prop als educadors i, curiosament, tornen a esmentar els valors que van aprendre. Valors com ensenyar-los a lluitar davant les adversitats de la vida i per les coses que volen aconseguir; a valorar les coses que tenen; a aprendre a valer-se per sí mateix i a ser independent. Pel que fa als records **negatius** que són menys comentats, tenien a veure amb les baralles dels companys en el centre, amb els càstigs aplicats, amb el poc contacte amb la família i amb el fet de d'haver-los tocat estar en un centre.

Una de les qüestions a explorar en la present recerca era la valoració que els joves podien fer pel que fa als aspectes més inherents a l'**organització del centre** o els plans educatius, però en general aquesta part ha estat poc valorada per ells. Podríem dir que se'n recorden molt més del menjar que feia la cuinera i de les sortides que els aspectes més lligats amb el Projecte Educatiu Individualitzat (PEI), el reglament de règim intern (RRI), l'acció tutorial o el torn dels educadors.

El que sí valoren és la importància de tenir algú a prop quan el necessites i amb qui confiar, i per tant millor que els torns fossin fixos, i que fins i tot poguessin triar al seu **tutor** en funció de les seves afinitats personals. La majoria dels nois i noies afirmen que tenia una relació de confiança amb els educadors i que aquests han estat importants en la seva vida, especialment en els moments més difícils de l'estada al centre. Recorden les passejades, les xerrades i la cura que rebien d'ells. Per tant, de manera indirecta se'n poden extraure conclusions per a la pràctica de l'acció tutorial. Els educadors també valoren de forma positiva les relacions que es van donar entre ells i els infants acollits. Autors com Casalé (2009) defensen la importància d'aquesta implicació dels professionals dels centres.

Pel que fa a les **aspiracions de futur**, alguns expressen voler millorar en la feina o tenir una empresa pròpia, tenir més temps per fer esport, i, concretament, a la majoria els agradaria estudiar, ni que sigui per assolir els estudis obligatoris que encara no tenen, o per millorar en l'itinerari professional; també és cert que alguns d'ells ho veuen difícil degut a la manca de temps o de diners.

La majoria dels entrevistats manifesten que aconseguir les aspiracions futures depèn només d'ells (Cameron, 2007; Stein, 2008); que depèn de la motivació que hi posis o del temps que necessitis. Tenen clar que no poden esperar que ningú els ajudi, que per aconseguir els canvis desitjats en el futur, és necessari efectuar canvis a nivell personal i sobretot aprendre dels errors per no caure en situacions que no es desitgen o repetir la història familiar.

Els 10 educadors enquestats formulen elements molt diversos pel que fa a aquells aspectes que varen percebre com a **més difícils respecte de l'acolliment del jove**: la relació difícil entre la família d'origen i el noi en totes les seves vessants, la dificultat de treballar el procés d'autonomia, la llarga espera d'un acolliment en família aliena (Del Valle et al., en premsa), l'acceptació de la seva situació personal i familiar, o la dificultat per vincular-se amb el noi.

Entre els aspectes considerats com a més **gratificants de l'acolliment residencial** dels infants per part dels educadors destaquen sobretot la manera de ser del jove (bon caràcter, lluitador, amb actitud positiva), la seva capacitat per vincular-se, és a dir, treballar amb i per la resiliència dels infants i adolescents que hi tenien acollits.

Els **factors d'èxit** que destaquen els educadors pel que fa a l'acolliment dels quinze joves entrevistats coincideixen amb d'altres recerques que exposen factors similars com a predictius de l'èxit tant d'una reunificació familiar, com d'un acolliment familiar, com d'un procés d'independència favorable (Stein i Munro, 2008; Ward, Munro i Dearden, 2006): les característiques del noi, el treball amb la família, l'estabilitat del recurs o el tenir persones referents clau, entre d'altres.

6. Conclusions i propostes

6.1. Algunes conclusions

Observant la situació actual dels joves entrevistats tot indica que catorze dels quinze estan culminant processos d'autonomia personal i social força normalitzats des del punt de vista sociolaboral, familiar i de salut. Cap d'ells depèn d'ajuts de serveis socials, al contrari, alguns comenten que són ells els qui actualment presten ajuda a alguns dels seus familiars. L'única excepció és el jove que es troba en un centre penitenciari.

En l'estudi asturià (Del Valle et al. 2003), hi havia una quarta part de la població que depenia de serveis socials. Això no vol dir que el joves entrevistats no es trobin amb dificultats i que la seva poca qualificació a nivell formatiu els faci més vulnerables en contextos globals de temps de crisi econòmica com l'actual, sent aquesta baixa qualificació considerada per la UE com a indicador de desavantatge social (Simon i Owen, 2006). Però no ens trobem davant d'una població que estigui immersa en la marginalitat, sinó que seguint a Stein i Munro (2008) tenen més les característiques dels que se'n surten i dels que van sobrevivint que no pas dels que estan encara lluitant per sortir-se'n. Els seus canvis de feina i de pis s'expliquen sobretot per les característiques de la seva joventut. Ara bé, no podem establir una comparació amb altres recerques sense tenir en compte que en el present estudi no sabem què han fet els joves no entrevistats.

Per altra banda, al capítol sobre l'objectiu de la recerca dèiem que per a definir l'èxit havíem optat per una visió pluralista on, per una part, és allò que cada

persona defineix com a tal en la seva vida i, per l'altra, com els altres les veuen de satisfetes amb les seves vides. Al llarg dels resultats exposats hem observat com els joves se senten satisfets amb diferents àmbits en la seva vida (la relació amb els fills, el treball, la relació amb els amics, amb la família d'origen i la pròpia, la salut) i globalment en l'actualitat. També hem observat la satisfacció que els atribueixen els educadors referent a la seva estada al centre.

Després de la diversitat i riquesa de les aportacions fins aquí exposades es perfila un conjunt de factors facilitadors d'èxit que, per una banda, són força coincidents amb la recerca exposada de Stein i Munro (2008) i, per l'altra, convergeixen amb les opinions dels joves i les dels educadors. Aquests són:

- Factor de l'**estabilitat**: en el llarg temps que van estar al CRAEs de FPE (una mitjana de 5 anys), no van tenir interrupcions i van marxar d'una manera planificada. Mentre hi eren van gaudir majoritàriament dels mateixos tutors i els qui tenien germans hi van estar junts.
- Factor del **suport i l'atenció fins i tot més enllà dels 18 anys**. En l'estudi hem vist com quasi la meitat dels 42 joves que van sortir del CRAE de FPE ho van fer entre els 16 i els 18 anys. En la mostra dels 15 entrevistats, una tercera part va tornar a casa, l'altra tercera part se'n va anar a acolliment familiar i l'altra part va entrar en un procés d'independència per a la majoria d'edat.
- Factor de la **qualitat de l'atenció i implicació dels educadors**. Joves i educadors coincideixen en valorar positivament la implicació dels educadors, la relació de confiança que s'establí. Els joves recorden tenir-los a prop sobretot en els moments difícils i encara actualment alguns hi recorren. Els educadors recorden com a gratificant la capacitat que tenien alguns nens i nenes de vincular-se, fent-los més resilients. La mitjana d'anys que aquests educadors van exercir la seva tasca és de 8 anys. En les entrevistes apareix el fet que els centres siguin el més semblants possible a una família i el reconeixement de l'afecte que necessiten els nens i nenes que hi són acollits.
- Haver rebut experiències de cura i **atenció satisfactòries** per part dels seus responsables. L'entorn personalitzat és sens dubte més propiciat per uns CRAEs petits i d'edats verticals on els germans poden estar junts. Recorden les excursions i els bons moments que van passar junts i, sobretot, els nois ressalten els valors que van aprendre i que els van ensenyar a lluitar i a ser responsables per valer-se per sí mateixos a la vida.
- Factor de les **xarxes de suport** positives. La primera xarxa de suport que van tenir molts d'ells va ser el mateix grup de germans, que per altra banda possiblement va influir en que fos un llarg internament per la dificultat o bé de retornar tots a casa o bé d'acabar tots en un acolliment familiar. Per altra banda els joves afirmen que van fer més amistats fora del centre que dins i que actualment també gaudeixen

d'un cercle d'amics que no té a veure amb protecció. Mantenen relació amb la seva família d'origen i alguns d'ells expliquen que la família de la seva actual parella és també un font de suport a diferents nivells.

–Factor de percepció d'**identitat «normal»**, de ser, voler ser o viure el màxim possible, igual com els altres infants i joves. El fet d'intentar passar desapercebuts a l'escola, que els altres nens no sabessin que ells eren nens de centre, són mostres d'aquest aspecte.

A part, hi ha d'altres factors que sobretot o solsament han estat considerats per alguns dels agents consultats:

Els educadors destaquen com a factors facilitadors d'èxit:

–Les característiques personals dels infants, ressaltant-ne sobretot la seva resiliència. Pensen que els nens i nenes resilents tenen un pronòstic més favorable pensant també en la seva etapa adulta.

–El fet que es pugui intervenir a fons amb la família tant per fer possible una recuperació i que els nens tornin a casa, com pel que fa a poder clarificar als infants i adolescents i acollits els objectius de l'estada.

Els nois i noies, per la seva part, expressen que s'ha de poder treballar més amb la seva família per aconseguir canvis i ho diuen sobretot quan parlen de les visites que recorden que els feien els seus familiars durant l'acolliment.

Finalment, cal fer dues consideracions sobre aquesta identificació de factors facilitadors d'èxit. La primera és que en cap cas significa un enaltiment de l'atenció residencial sobre les altres formes d'acolliment. Els infants han de poder gaudir d'un entorn familiar (a poder ser el propi). Però en cas que no puguin, l'entorn residencial ha d'oferir-los una atenció de qualitat i estabilitat. La segona consideració és que amb aquesta identificació de factors no es pot sustentar tampoc que hi hagi una relació causal.

6.2. Propostes de millora

Per part dels joves entrevistats es descriuen a continuació un seguit de propostes que ens han fet pensant en la seva pròpia experiència, o la que van viure en d'altres companys al llarg del seu/s acolliment residencial:

–Potenciar les relacions i el contacte entre la família d'origen i els nois i noies acollits.
–Evitar que els canvis de mesures dins el sistema de protecció siguin bruscos pels infants, fent-los el més suaus i menys sobtats possible.

- Ampliar l'edat d'estada en els centres residencials per als que ho requereixin.
- En relació als educadors:
 - Que donin el suport afectiu que necessiten els infants i adolescents al centre.
 - Que estiguin molt pendents dels nois i noies, fins i tot dels amics que fan per tal d'evitar males companyies.
 - Que hi hagi un únic educador de referència per a cada noi i noia i que no vagin canviant sovint, fins i tot, alguns suggereixen que el mateix educador que tenen en el centre residencial sigui el que realitzi el seguiment dels joves quan aquests surten del centre.
 - Proporcionar més informació de la seva situació familiar als nois i noies, tant quan ingressen com a llarg del procés d'acolliment residencial.
 - Que els nois i noies puguin rebre més assessorament laboral i legal.
 - Tenir més en compte el dret dels infants i adolescents a la intimitat i a la privacitat, també a nivell de preservar la informació personal de cada noi i noia i contribuir a evitar etiquetatges.
 - Respectar el dret a decidir les coses que els afecten.
 - Augmentar les activitats lúdiques per tal que els nois i noies s'ho passessin més bé, millorar la qualitat del menjar.
 - Poder disposar d'un espai específic per estudiar.
 - Poder adquirir més responsabilitats per preparar-se per l'autonomia.
 - Respectar el període d'adaptació dels infants i adolescents quan s'arriba a un centre residencial, en el sentit que necessiten temps per adaptar-se.

Propostes de millora que fan els educadors:

Les propostes dels educadors són semblants a les que han fet els joves pel que fa al tema de la implicació de l'educador, l'entorn personalitzat del centre i en part també pel que fa a les intervencions amb les famílies biològiques. Ara bé, la darrera proposta no apareix en la llista que fan els joves.

- La importància que els tutors s'impliquin i es vinculin més amb els nois i noies aco-llits, evitant un excessiu repartiment de funcions.
- La conveniència d'establir CRAEs de poques places i de grups verticals d'edat.
- La necessitat que les propostes per als nois i noies i les seves famílies siguin realistes, que es clarifiqui i s'intensifiqui el pla de treball amb les famílies.
- La conveniència que els facilitin suport psicològic per a millorar les seves interaccions amb els nois i noies.

Pel fet de provenir dels dos conjunts d'agents socials més importants en el funcionament dels centres referits en aquest estudi, totes aquestes propostes tenen implicacions a diferents nivells:

- Per a la política: cal potenciar els centres de capacitat petita, cal revisar moltes dinàmiques inherents a l'atenció residencial des del punt de vista dels infants, cal evitar la inestabilitat d'alguns infants dins del sistema;
- En la pràctica: cal escoltar la veu dels infants, cal major implicació dels professionals, cal donar més atenció a l'escolarització, a l'igual que succeeix amb el treball familiar, cal millorar el pronòstic, i
- Per a la recerca: cal una major cultura d'avaluació de les actuacions i dels programes, calen indicadors de benestar de la infància i adolescència, inclosos indicadors subjectius.

No oblidem que, a més de les propostes explicitades per part d'alguns d'aquests conjunts d'agents socials consultats, n'hi ha d'altres que es desprenen de les dades objectives extretes dels expedients. Un exemple destacable és el baix nivell d'assoliments acadèmics. Això apunta a la necessitat d'un suport molt més intens i decidit als processos escolars, per tal de compensar retards i dèficits i maximitzar els assoliments.

Fins aquí, la identificació d'alguns factors que poden estar contribuint en major o menor mesura a que el fet d'haver estat una persona atesa de petita al sistema de protecció a la infància no comporti un alt risc de trajectòria d'exclusió social. També hem exposat, i resulta molt important tenir-les en compte, les propostes de millora realitzades pels principals protagonistes, bo i assenyalant les seves implicacions a diferents nivells. Amb tot plegat, pretenem afavorir el debat necessari per millorar el benestar dels infants i adolescents en acolliment residencial.

7. Referències

- Àrea de Suport als Joves Tutelats i Ex-tutelats (ASJTET) (2008). Estudi sobre els joves residents en recursos de la DGAIA. L'ASJTET, principal recurs de sortida. Inf@ncia. *Butlletí dels professionals de la infància i l'adolescència*, 21.
<http://www.gencat.cat/dasc/publica/butlletiDGAIA/num21/index.htm>
- Bravo, A. i Del Valle, J.F. (2001). Evaluación de la integración social en acogimiento residencial. *Psicothema*, 13(2), 197-204.
- Casas, F. (1994). Prevenció i qualitat de vida dels infants. *Forum. Revista d'Informació i Investigació Socials*, Desembre, 40-47.
- Casas, F. (1996). *Bienestar Social: Una introducció psicossociològica*. Barcelona. PPU.
- Casas, F. (1998). *Infancia: Perspectivas psicossociales*. Barcelona: Paidós.
- Casas, F. (2000). Maltrato infantil: factores psicossociales de riesgo, prevención y promoción de la calidad de vida en la infancia. En M.A. Balsells i C. Alsinet: *Infancia y adolescencia en riesgo social. Estrategias de intervención*. Lleida. Milenio, 75-88
- Casas, F. (2009). El bienestar personal: Su investigación en la infancia y la adolescencia. *Encuentros en Psicología*, 85-101.
- Casas, F., González, M., Montserrat, C., Navarro, D., Malo, S., Figuer, C. i Bertran, I. (2008). *Informe sobre experiencias de participación social efectiva de niños, niñas y adolescentes*. Madrid: Ministerio de Educación, Política Social y Deporte.
- García Barriocanal, C., Imaña, A. i de la Herrán, A. (2007). *El acogimiento residencial como medida de protección al menor*. Madrid: Defensor del Menor en

la Comunidad de Madrid.

- Casas, F. i Montserrat, C. (2009). Sistema educativo e igualdad de oportunidades entre los jóvenes tutelados: estudios recientes en el Reino Unido. *Psicothema*, 21(4), 543-547.
- Casas, F. i Montserrat, C. (2009). Els itineraris educatius dels joves ex tutelats a Europa. *Inf@ncia. Butlletí dels professionals de la infància i l'adolescència*, 29, 1-6. <http://www.gencat.cat/dasc/publica/butlletiDGAIA/num29/index.htm>
- Casalé, D. (2009). El centre residencial. Un lloc per estar o un lloc 'de vida'? *Inf@ncia. Butlletí dels professionals de la infància i l'adolescència*, 32. <http://www.gencat.cat/dasc/publica/butlletiDGAIA/num32/index.htm>
- Cameron, C. (2007). Education and self-reliance among care leavers. *Adoption and Fostering*, 31(1), 39-49.
- García Barriocanal, C., Imaña, A. i de la Herrán, A. (2007). *El acogimiento residencial como medida de protección al menor*. Madrid: Defensor del Menor en la Comunidad de Madrid
- Del Valle, J. F. i Casas, F. (2002). Child residential care in the Spanish social protection system. *International Journal of Child & Family Welfare*, 5(3), 112-128.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Acció Social i Ciutadania (2009). Dades estadístiques. <http://www.gencat.cat/benestar/persones/infants/dgaia/proteccio/mesures/dades/index.htm>
- Del Valle, J.F., López, M., Montserrat, C. i Bravo, A. (2008). *El acogimiento familiar en España. Una evaluación de resultados*. Madrid: Ministerio de Educación, Política Social y Deporte. Observatorio de la infancia.
- Del Valle, J. F. i Casas, F. (2002). Child residential care in the Spanish social protection system. *International Journal of Child & Family Welfare*, 5(3), 112-128.
- Del Valle, J., Álvarez, E. i Bravo, A. (2003). Evaluación de resultados a largo plazo en acogimiento residencial de protección a la infancia. *Infancia y Aprendizaje*, 26(2), 235-249.
- Del Valle, J.F., López, M., Montserrat, C. i Bravo, A. (en premsa). *Evaluación de necesidades de niños y niñas con larga estancia en acogimiento residencial*. Madrid: Ministerio de Sanidad y Política Social.
- Hunt, J. (2003). Family and Friends Carers. *Scoping paper prepared for the Department of Health*. London: DoH. Publicació electrònica: www.doh.gov.uk/carers/familyandfriends.htm
- Inglés, A. (2000). El maltractament d'infants a Catalunya. *Quants, com i per què*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia. Col. Justícia i Societat, 22.
- Melendro, M. (dir.) (2007). *Estrategias educativas con adolescentes y jóvenes en*

dificultad social. Madrid: UNED.

- Ministerio de Educación, Política Social y Deporte (2007). *Estadística básica de protección a la infancia nº 9*. Secretaría General Técnica. Subdirección General de Información y Publicaciones.
- Montserrat, C. i Casas, F. (2006). Kinship foster care from the perspective of quality of life: Research on the satisfaction of the stakeholders. *Applied Research in quality of life*, 1, 227-237.
- Montserrat, C. (2007). *Infants i adolescents acollits pels seus familiars: què en sabem, què en coneixem?* Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Montserrat, C. i Casas, F. (en premsa). Educación y jóvenes ex-tutelados: revisión de la literatura científica española. *Educación XX* 1, 13.
- Munné, F. (1986). *La construcción de la psicología social como ciencia*. Barcelona: Alamex.
- Munné, F. (1994). *La psicología social com a ciència teòrica*. Barcelona: PPU.
- Palacios; J. i Jiménez Morago, J. (2007). *Acogimiento familiar en Andalucía*. Sevilla: Consejería para la Igualdad y Bienestar Social. Junta de Andalucía.
- Secretaria de Joventut (2008). *Vulnerabilitat dels joves davant la crisi*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Secretaria de Joventut.
- Simon, A., i Owen, C. (2006). Outcomes for children in care: What do we know? En E. Chase, A. Simon i S. Jackson: *In care and after: A positive perspective*. London: Routledge.
- Sinclair, I., Baker, C., Lee, J. i Gibbs, I. (2007). *The pursuit of permanency. A study of the English child care system*. London: Jessica Kingsley.
- Smith, A.B. (2007). Children as social actors: an introduction. *The International Journal of Children's Rights*, 15, 1, 1-4.
- Stein, M. i Munro, E. (Eds.) (2008). *Young People's Transitions from Care to Adulthood, International research and practice*. London, Jessica Kingsley Publishers.
- Ward, H., Munro, E. i Dearden, C. (2006). *Babies and Young Children in Care: Life Pathways, Decision-making and Practice*. London: Jessica Kingsley Publishers.

8. Glossari

APESC: Associació Professionals d'Educadors Socials de Catalunya.

ABS: Àrea Bàsica de Salut.

ASJTET: Àrea de Suport al Jove Tutelat i Extutelat.

AFA: Acolliment familiar en família aliena.

CRAE: Centre Residencial d'Acció Educativa.

CSMIJ: Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil.

EAIA: Equip d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.

EAP: Equip d'Assessorament Psicopedagògic.

FPE: Fundació Plataforma Educativa.

ICASS: Institut Català d'Assistència i Serveis Socials.

ITSE: Informe Tutorial de Seguiment Educatiu.

MEINA: Menor Estranger Immigrant No Acompanyat

PEC: Projecte Educatiu de Centre.

PEI: Projecte Educatiu Individual.

RRI: Reglament de Règim Intern.

SAFA: Servei d'Acolliment Familiar i Adopcions

9. Annexos

Annex 1

Fitxa per a la recollida de dades dels expedients

A. Dades del noi/a

1. Núm. identificació
2. Data de naixement
3. Sexe
 - a. Home
 - b. Dona

B. Dades del CRAE de referència (a efectes del present estudi)

4. Nom del CRAE
5. Data d'ingrés
6. Data de baixa
7. Temps d'estada
8. En el seu itinerari per protecció va ser el recurs núm. (d'ordre):

C. Dades referents a la seva protecció.

9. Principal motiu de protecció
 - a. Maltractament físic
 - b. Negligència física
 - c. Maltractament o negligència emocional
 - d. Abús sexual
 - e. Abandonament (total) o renúncia

- f. Petició de guarda voluntària
- g. Model de vida inadequat a casa seva
- h. Impossible de compliment de les obligacions paternes
- i. Problemes de conducta del noi/a
- j. Altres (especificar):

10. Data d'alta al primer recurs de protecció

11. Data de baixa del darrer recurs de protecció

12. Temps d'alta

13. Mesura administrativa

- a. Tutela
- b. Guarda

14. Núm. d'acolliments

- a. Acolliment Residencial: Temps () Núm. ()
- b. Acolliment família extensa: Temps () Núm. ()
- c. Acolliment família aliena: Temps () Núm. ()
- d. Adopció: Temps () Núm. ()
- e. Altres:

15. Motiu del canvi (repetir tantes vegades com canvis hi ha hagut)

- a. Decisió planificada/proposada/consensuada
- b. Ruptura/fracàs
- c. Majoria d'edat
- d. Per motius estructurals del centre (límit d'edat/tancament/reestructuració)
- e. Altres:

16. ¿Qui va sol·licitar el canvi?

- a. El noi/a
- b. La seva família biològica
- c. EL CRAE o la família d'acollida
- d. L'EAIA
- e. Altres (especificar):

17. Continuació immediata

- a. Reunificació familiar
- b. Pla majors de 18 anys
- c. Independència
- d. Trasllat a un centre de justícia juvenil
- e. Trasllat a un centre de l'ICASS
- f. Un altre acolliment residencial
- g. Acolliment en família aliena
- h. Acolliment en família extensa
- i. Adopció
- j. Altres

18. Seguiment després de la baixa

- a. Amb seguiment per part d'algun servei/professional
- b. Sense seguiment

D. Dades del context familiar durant la seva estada al CRAE

19. Pare

- a. Mort
- b. Desaparegut
- c. Desconegut

20. Situació laboral del pare:

- a. Sense dades
- b. Treballava
- c. Estava a l'atur
- d. Rebia algú tipus de subsidi
- e. Exercia activitats marginals
- f. Altres:

21. Problemàtiques del pare:

- a. Sense dades
- b. Alcoholisme
- c. Abús d'altres drogues
- d. Presó
- e. Problemes salut mental
- f. Discapacitat (encerclar la que correspongui):
 - i - Física
 - ii- Psíquica
 - iii- Sensorial
- g. Malaltia crònica.
- h. Problemes econòmics greus
- i. Violència contra la seva parella
- j. Altres (especificar):

22. Mare

- a. Morta
- b. Desapareguda

23. Situació laboral de la mare:

- a. Sense dades
- b. Treballava
- c. Estava a l'atur
- d. Rebia algú tipus de subsidi
- e. Exercia activitats marginals
- f. Altres:

24. Problemàtiques de la mare:

- a. Sense dades
- b. Alcoholisme

- c. Abús d'altres drogues
- d. Presó
- e. Problemes salut mental
- f. Discapacitat (encerclar la que correspongui):
 - i- Física ii- Psíquica iii- Sensorial
- g. Malaltia crònica.
- h. Problemes econòmics greus
- i. Violència contra la seva parella
- j. Mare adolescent
- k. Altres (especificar):

25. Núm. total de germans inclòs el mateix noi/a

26. Núm. total de germans en un recurs de protecció

27. Núm. total de germans en el mateix recurs de protecció

28. Actitud del pare:

- a. Oposició
- b. Cooperació
- c. Absent
- d. Ambigua
- e. Altres:

29. Actitud de la mare:

- a. Oposició
- b. Cooperació
- c. Absent
- d. Ambigua
- e. Altres:

30. Règim de visites en el CRAE (de referència, des d'on es responen les preguntes)

- a. Sortides
- b. Només visites
- c. Sense visites

31. Persones autoritzades

- a. Pare
- b. Mare
- c. Ambdós
- d. Altres familiars
- e. Altres

32. Visites supervisades

- a. No
- b. Sí > Per qui?.....

E. Dades referents a la seva escolarització/formació

33. Edat de finalització de l'ESO

34. Va obtenir el graduat d'ESO?

- a. Sí
- b. No

35. Tipus d'escolarització a l'ESO

- a. Sense problemes a destacar
- b. Ritme lent/dificultats d'aprenentatges escolars
- c. Problemes de comportament a l'escola
- d. Absentisme
- e. Expulsions
- f. Aula d'escolarització externa/escolarització compartida

36. Va patir canvis de centre escolar

- a. Sí > Quants?
- b. No

37. Estudis post-obligatoris

- a. Sí
- b. No

38. En cas afirmatiu, quins estudis post obligatoris

- a. CFGM
- b. Batxillerat
- c. PGS
- d. Altres:

39. En cas negatiu, què va fer

- a. treballar
- b. no tenia una activitat principal coneguda

Annex 2

Guió de l'entrevista individual per a joves que han estat tutelats als CRAEs de Plataforma Educativa

DATA ____/____/____

DOMICILI ACTUAL

POBLACIÓ

TELÈFON DE CONTACTE:

PRIMERA PART – EL PRESENT

Pensant amb el moment actual de la teva vida, et demanem que ens parlis de la teva situació pel que fa a les següents aspectes:

1. Pel que fa al teu nucli de convivència actual:

1a) En quin tipus d'habitatge vius?

- Pis o casa
- Llar residencial
- Pensió
- Altres:

1b) Amb qui convius?

- Sol
- Amb amic/s
- Amb la parella
- Amb la parella i fill/s (núm.)
- Amb fill/s (núm.)
- Amb la mare
- Amb el pare
- Pare i mare
- Altres familiars:
- Altres:

1c) Podries indicar el règim?

- Lloguer
- Propi
- Habitatge de la família d'origen (no és el/la jove el que assumeix les despeses)
- Llar o pis assistit
- Altres:

2. Referent a la teva situació laboral:

2a) Podries explicar si:

- Treballes a jornada completa
- Treballes a temps parcial
- Treballes en un centre especial de treball
- Treballes de forma esporàdica
- No treballes ni cobres subsidi
- No treballes i si cobres el subsidi d'atur
- Ets pensionista
- Altres situacions:

2b) En cas que treballis:

- Breu descripció del tipus de feina:
- Horari:
- Tipus de contracte:
- Ingressos mensuals:
 - o <500€
 - o 500€ a 1000€
 - o 1000€ a 1500€
 - o + de 1500€
 - o Altres:

2c) En cas de rebre ajuts:

- Tipus i origen:
- Altres ingressos del nucli de convivència:

3. Estudies actualment? 3a) En cas afirmatiu, quins estudis? (especificar si són reglats o no, presencials o virtuals i horaris)

4. Sobre la relació amb la teva família d'origen (en cas de tenir-ne), podries explicar:

4a) Amb qui?

4b) Amb quina freqüència?

5. Sobre la relació amb la teva família pròpia (en cas de tenir-ne), podries explicar:

5a) Amb qui?

5b) Amb quina freqüència?

6. Sobre la teva relació amb els amics:

6a) Mantens en la actualitat relacions amb alguns companys/es que vas tenir en el centre?

6b) On has conegut els teus amics/es que tens actualment?

7. Pel que fa al teu estat de salut, has tingut:

- Malalties importants?
- Accidents?
- Tractaments?
- Drogodependències?

8. Què fas en el teu temps lliure? (entren les activitats d'oci i esportives, hobbies, ...)

9. Et sents ajudat per algú actualment?

10. Tens relació amb els serveis socials i/o amb educadors actualment?

10a) Mantens en la actualitat relació amb alguns educadors/es o persones del centre on vas estar? (comentar freqüència i tipus de relació)

11. Tens o has tingut relació o problemes amb la justícia?

12. Hi ha coses que et van bé en aquests moments?

13. Hi ha aspectes de la teva vida que et preocupen en aquests moments?

14. Com de satisfet estàs actualment amb cadascun dels àmbits essencials? (també es podria preguntar sobre la valoració que en fan).

	MOLT POC	POC	NI POC NI MOLT	BASTANT	MOLT
L'habitatge	1	2	3	4	5
La feina	1	2	3	4	5
Els estudis	1	2	3	4	5
La relació amb la família d'origen	1	2	3	4	5
La relació amb la pròpia família	1	2	3	4	5
El temps lliure	1	2	3	4	5
La relació amb els educadors	1	2	3	4	5
La relació amb els treballadors socials	1	2	3	4	5
La salut	1	2	3	4	5
Les relacions amb els amics	1	2	3	4	5
L'ajut que reps	1	2	3	4	5
La teva vida globalment	1	2	3	4	5

SEGONA PART – EL PASSAT

Pensant quan vas estar al centre:

15. Quan vas ser acollit en el centre, coneixies quin era el motiu de l'ingrés? Te'l van explicar? Qui? Van comptar amb la teva opinió?

16. Penses que va ser una bona idea? Creus que s'hagués pogut fer una altra cosa millor?

17. Tenies algú proper amb qui confiar, algú (director, educadors, cuinera, ...) en especial, a prop teu, en els moments importants? Qui?

18. Tens bons records d'alguns educadors? Per què?

19. Tens algun mal record d'alguns educadors? Per què?

20. Vas tenir alguna relació important amb treballadors socials, professors, professionals dels EAIAs, monitors, entrenadors esportius, etc?

21. Durant l'estada al centre, vas fer amics de fora del centre (de l'institut, de la feina, del barri, de l'activitat esportiva,...)? En cas afirmatiu, com les valores?

22. Durant l'estada al centre, vas establir relacions d'amistat amb els altres companys/es que vivien també al centre? En cas afirmatiu, com les valores?

23. Vas tenir problemes de comportament en el centre? En cas afirmatiu,

23a) De quin tipus? (fugues, robatoris, agressivitat, etc.)

23b) Quines mesures (disciplinaries, educatives, legals, ..) acostumava a prendre el centre davant d'aquests problemes?

23c) Per què penses que tenies aquells problemes?

24) Mentre estaves al centre, mantenies relació amb la teva família? En cas afirmatiu:

24a) Amb quina freqüència et visitava la família al principi de la teva estada al centre? Podies sortir a casa els caps de setmana?

24b) Com recordes aquestes visites o sortides? Desitjaves que arribessin, t'era igual, ...?

25) A quants centres escolars has assistit? Vas canviar d'escola a l'entrar al centre?

26) T'agradava anar a l'escola? Qui t'ajudava amb els deures?

27) Vas aprovar l'ESO? A quina edat? Què vas estudiar després? Què volies fer? Què et van aconsellar des del centre?

28) Tenies problemes de comportament a l'escola o de relació amb els professors? I amb els companys? En cas afirmatiu, recordes si algú et va ajudar en aquells moments?

Respecte a quan vas sortir del centre:

29) Recordes si et van informar que havies de sortir del centre i per què?

29a) Et van preparar per aquell moment? Qui i de quina forma?

29b) Com vas percebre aquest moment i com el valores avui?

29c) Creus que va ser encertat sortir del centre en aquell moment?

29d) En cas d'anar a un altre recurs de protecció (CRAE o acolliment familiar) creus que aquest vas ser encertat?

30) Quin suport vas rebre en els diferents aspectes que es mostren a continuació en el moment de sortir del centre i quines persones te'l varen proporcionar?

-A nivell laboral:

-A nivell econòmic:

-A nivell de vivenda:

-A nivell acadèmic:

-A nivell emocional:

31) Des que vas sortir del centre i fins ara, pots anomenar breument què has fet i on has estat? Com ho valores?

QUÈ HAS FET I ON HAS ESTAT	VALORACIÓ

32) En general, de tots els canvis que has fet, quin/s recordes amb més intensitat? Per què?

TERCERA PART- EL FUTUR

Pensant amb el teu futur:

33) Com t'agradaria que t'anessin les coses pel que fa a:

- Treball:
- Formació:
- Habitatge:
- Parella:
- Fills:
- Oci:

34) Què faltaria perquè succeeixin (cadascun dels canvis desitjats que s'han esmentat)? Quins penses que estan en la teva mà el poder portar-los a terme i quins estan fora del teu control?

QUARTA PART - VALORACIÓ GLOBAL I PROPOSTES

Finalment, en quant a la valoració global que pots fer del teu pas pel centre:

35) De tot allò viscut als centres, què és el que t'ha resultat més útil, el que més t'ha servit pel futur? Quin és el teu millor record? Anomena alguna experiència positiva.

36) De tot allò viscut als centres, què és el que t'ha resultat més perjudicial, el que t'ha servit menys pel futur? Quin és el teu pitjor record? Anomena alguna experiència negativa.

37) Quines coses creus que haurien de canviar en els centres i la manera d'atendre als nens i nenes amb problemes familiars, després de la teva experiència en el centre?

38) I finalment, quina influència penses que va tenir la teva estada en el centre en la teva vida actual?

Si vols afegir algun comentari més:

Moltes gràcies per haver participat en la investigació

En cas que no sorgís de forma espontània al llarg de l'entrevista es demanava també al noi o noia per les qüestions següents:

Quina opinió tens pel que fa a?:

- Les tutories.
- El co-referent.
- Els teus PEI's.
- L'organització dels torns dels educadors.
- L'autoresponsabilitat (com es treballava).
- La integració en el barri.
- La vida quotidiana (compartir tasques de la llar, compartir decisions, assembles, ...) i el nivell de participació.
- La preparació per la posterior autonomia.

Com definiries l'educació que vas rebre al centre (incloent el tracte, les funcions limitadores i acollidores i si el noi o noia es vas veure potenciat en els seus recursos)?

Annex 3

Qüestionari per a la recollida d'informacions sobre les característiques dels CRAEs de Plataforma Educativa¹³

1. Nom del CRAE:

2. Nombre total de places del recurs:

3. Distribució d'espais:

Nombre d'habitacions:

–Nombre de nens/es per habitació:

–Espais de jocs:

–Espais pels deures:

–Espais per a la privacitat dels nens/es (armaris, calaixos, etc):

4. Personal adult:

–Nombre d'educadors i educadores:

–Nombre de personal permanent (que també hi residien):

–Ràtio:

–Núm. d'altres adults (especificar):

–Organització general dels torns d'educadors:

5. Pertinences personals tolerades (animals, objectes personals, aparells electrònics, ...)

6. Aspectes a ressaltar sobre el RRI (participació del nois/es en la seva elaboració, acceptació normes, assemblees, ...)

7. Aspectes a ressaltar sobre el PEC (participació del nois/es en la seva elaboració, coneixement dels nois/es del mateix, ...)

8. Aspectes a ressaltar sobre els PEI i l'ITSE (participació del noi/es en la seva elaboració, acceptació dels mateixos, utilitat, grau de compliment o d'assoliment, ...)

9. Sobre l'acció tutorial (activitats, freqüència, impacte, ...)

10. Altres aspectes a comentar del CRAE

Gràcies per la teva col·laboració.

¹³ Sobrequés, Segre i Salt són centres Col·laboradors, d'Infants i adolescents de 4 a 18 anys, i Mixtes.

Annex 4

Qüestionari a contestar per part de la persona que va ser educador/a del CRAE on residia el jove entrevistat/da

DATA ____/____/____

NOM DE L'EDUCADOR/A

Qüestionari relatiu al noi/a quan aquest tenia l'edat entre anys i anys; és a dir, entre el i el

4.1. Dades de l'educador

1. Sexe:
2. Edat:
3. Professió actual:
4. Anys que vas fer d'educador al CRAE:
5. Vas ser també el seu tutor?
6. Horari de coincidència amb el noi/a:
7. Temps (en mesos i anys) de coincidència amb el noi/a:

4.2. Valoracions respecte al noi/a i el seu procés d'acolliment residencial

8. Pensant en el noi/a intenta respondre les següents qüestions. Com valors els següents punts a l'inici i al final de l'acolliment residencial?

		MOLT NEGATIVA	NEGATIVA	REGULAR	POSITIVA	MOLT POSITIVA	NO PROCED.
La relació entre el noi/a i els seus companys del CRAE	INICI	1	2	3	4	5	0
	FINAL	1	2	3	4	5	0
La relació entre el noi/a i el seu tutor	INICI	1	2	3	4	5	0
	FINAL	1	2	3	4	5	0

		MOLT NEGATIVA	NEGATIVA	REGULAR	POSITIVA	MOLT POSITIVA	NO PROCED.
La relació entre el noi/a i els seus pares	INICI	1	2	3	4	5	0
	FINAL	1	2	3	4	5	0
La relació entre els pares i el seu tutor	INICI	1	2	3	4	5	0
	FINAL	1	2	3	4	5	0
La disposició del noi/a cap a les visites amb la seva família	INICI	1	2	3	4	5	0
	FINAL	1	2	3	4	5	0
Las conseqüències que tenien pel noi/a les visites amb la seva família	INICI	1	2	3	4	5	0
	FINAL	1	2	3	4	5	0
Las conseqüències que tenien pel context del CRAE, las visites de la família	INICI	1	2	3	4	5	0
	FINAL	1	2	3	4	5	0
La salut física del noi/a	INICI	1	2	3	4	5	0
	FINAL	1	2	3	4	5	0
La salut mental del noi/a	INICI	1	2	3	4	5	0
	FINAL	1	2	3	4	5	0
Les relacions socials (amics) del noi/a fora del CRAE	INICI	1	2	3	4	5	0
	FINAL	1	2	3	4	5	0
El rendiment acadèmic del noi/a	INICI	1	2	3	4	5	0
	FINAL	1	2	3	4	5	0
La motivació per l'estudi del noi/a	INICI	1	2	3	4	5	0
	FINAL	1	2	3	4	5	0
El comportament del noi/a al CRAE	INICI	1	2	3	4	5	0
	FINAL	1	2	3	4	5	0
El comportament del noi/a en el centre escolar	INICI	1	2	3	4	5	0
	FINAL	1	2	3	4	5	0
L'adaptació del noi/a al CRAE	INICI	1	2	3	4	5	0
	FINAL	1	2	3	4	5	0
La motivació per treballar (a partir dels 16 anys)	INICI	1	2	3	4	5	0
	FINAL	1	2	3	4	5	0

8. Pensant en el noi/a intenta respondre les següents qüestions. Com valores els següents punts a l'inici i al final de l'acolliment residencial?

GENS	MOLT POC	MODERADAMENT	BASTANT	MOLT
1	2	3	4	5

10. En general, penses que el noi/a va estar satisfet amb l'acolliment?

GENS	MOLT POC	MODERADAMENT	BASTANT	MOLT
1	2	3	4	5

11. A l'inici estava previst que l'acolliment del noi/a en el vostre CRAE fos:

TEMPORAL BREU (FINS A 1 ANY)	TEMPORAL LLARG (FINS A 3 ANYS)	PERMANENT (FINS ELS 18 ANYS)
1	2	3

12. Finalment l'acolliment va ser:

TEMPORAL BREU (FINS A 1 ANY)	TEMPORAL LLARG (FINS A 3 ANYS)	PERMANENT (FINS ELS 18 ANYS)
1	2	3

13. Pensant en la família del noi/a, te'n recordes de quins eren els objectius generals de treball?

1. No
 2. Sí
- Quin/s?

14 . Pensant en el noi/a, els objectius de l'acolliment eren:

15. La teva valoració general pel que fa al grau d'assoliment dels objectius generals d'aquell acolliment és que van haver:

GREUS PROBLEMES	ALGUNS PROBLEMES	NI ASSOLIMENTS NI PROBLEMES	ALGUNS ASSOLIMENTS	MOLTS ASSOLIMENTS
1	2	3	4	5

Per què?

16. Pensant amb cadascun dels següents serveis, com valores la coordinació que veu mantenir referida al noi/a a qui ens referim?

	MOLT NEGATIVA	BASTANT NEGATIVA	NI POC NI MOLT	BASTANT POSITIVA	MOLT POSITIVA	NO N'HI HAVIA
EAIA	1	2	3	4	5	0
Escola/Institut	1	2	3	4	5	0
EAP	1	2	3	4	5	0
CSMIJ	1	2	3	4	5	0
Centre esportiu	1	2	3	4	5	0
Centres de lleure	1	2	3	4	5	0
Mossos d'Esquadra	1	2	3	4	5	0
ICASS	1	2	3	4	5	0
Jutjats	1	2	3	4	5	0
ABS (Pediatría)	1	2	3	4	5	0
Servei d'acolliment familiar	1	2	3	4	5	0
Altres:	1	2	3	4	5	0

17. Penses que la decisió sobre que el noi/a fos acollit al vostre centre va ser adient?

1. No
 2. Sí
- Per què?

18. Respecta a on va anar a viure el nois/a quan va sortir de centre ¿Creus que va ser una decisió encertada?

1. No
 2. Sí
- Per què?

19. Amb quin/s adult/s del CRAE penses que va establir una relació de més confiança?

1. Educadors/s
2. Tutor
3. Director
4. Cuinera/mestressa
5. Suport educatiu
6. Altres (especificar):
7. No va arribar a establir cap relació de confiança

20. Continues mantenint relació amb el noi/a?

NO, NO L'HE VIST MÉS	EL VEIG ESPORÀDICAMENT	ENS RELACIONEM REGULARMENT
1	2	3

En cas de mantenir-hi relació, quin acostuma a ser el motiu?

21. El més difícil de l'acolliment residencial d'aquest noi/a va ser:

22. El més gratificant de l'acolliment residencial d'aquest noi/a va ser:

23. Quines expectatives tenies respecte al procés de transició d'aquest noi/a a la vida adulta?

24. Identifica tres factors d'èxit, és a dir, els factors que van incidir més positivament en el seu procés d'acolliment residencial:

25. Identifica tres factors que van incidir més negativament en el seu procés d'acolliment residencial:

26. Quins aspectes o quines coses creus que caldria canviar en els acolliments per a que funcionessin millor?

Gràcies per la teva col·laboració.

Annex 5

Full de consentiment de col·laboració amb la recerca

Presentació de l'estudi

La Fundació Plataforma Educativa i l'Institut de Recerca sobre Qualitat de Vida de la Universitat de Girona hem iniciat un estudi sobre els factors d'èxit presents en la tasca educativa del Centres Residencials d'Acció Educativa (CRAES) vinculats a la Fundació per tal de fer-ne una avaluació i proposar millores per a un futur. Per fer aquest estudi, és important poder comptar amb les opinions i l'experiència viscuda per part de nois i noies que heu estat acollits en algun dels centres residencials de la Fundació. La recerca es duu a terme al llarg del 2009.

Confidencialitat

La informació que ens donis a l'equip de l'estudi serà tractada de manera absolutament confidencial i privada per part de l'equip. Res del que diguis serà comunicat a ningú que pugui identificar-te. La teva informació serà utilitzada de manera segura i només per a l'estudi. No es farà esment al teu nom en cap informe. Podem interrompre o acabar l'entrevista en qualsevol moment.

Enregistrament

Ens agradaria gravar la nostra conversa mentre parlem. Estàs d'acord?

Sí No

Consentiment

Dones el consentiment per fer entrevista?

Sí No

Tens alguna pregunta abans de començar?

Et farem el lliurament d'un obsequi per la teva col·laboració.

Nom, data i signatura

Moltes gràcies per haver participat en la investigació.

C/ Garrotxa, 7 · 17006 Girona
fpe@plataformaeducativa.org
www.plataformaeducativa.org

